

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/3

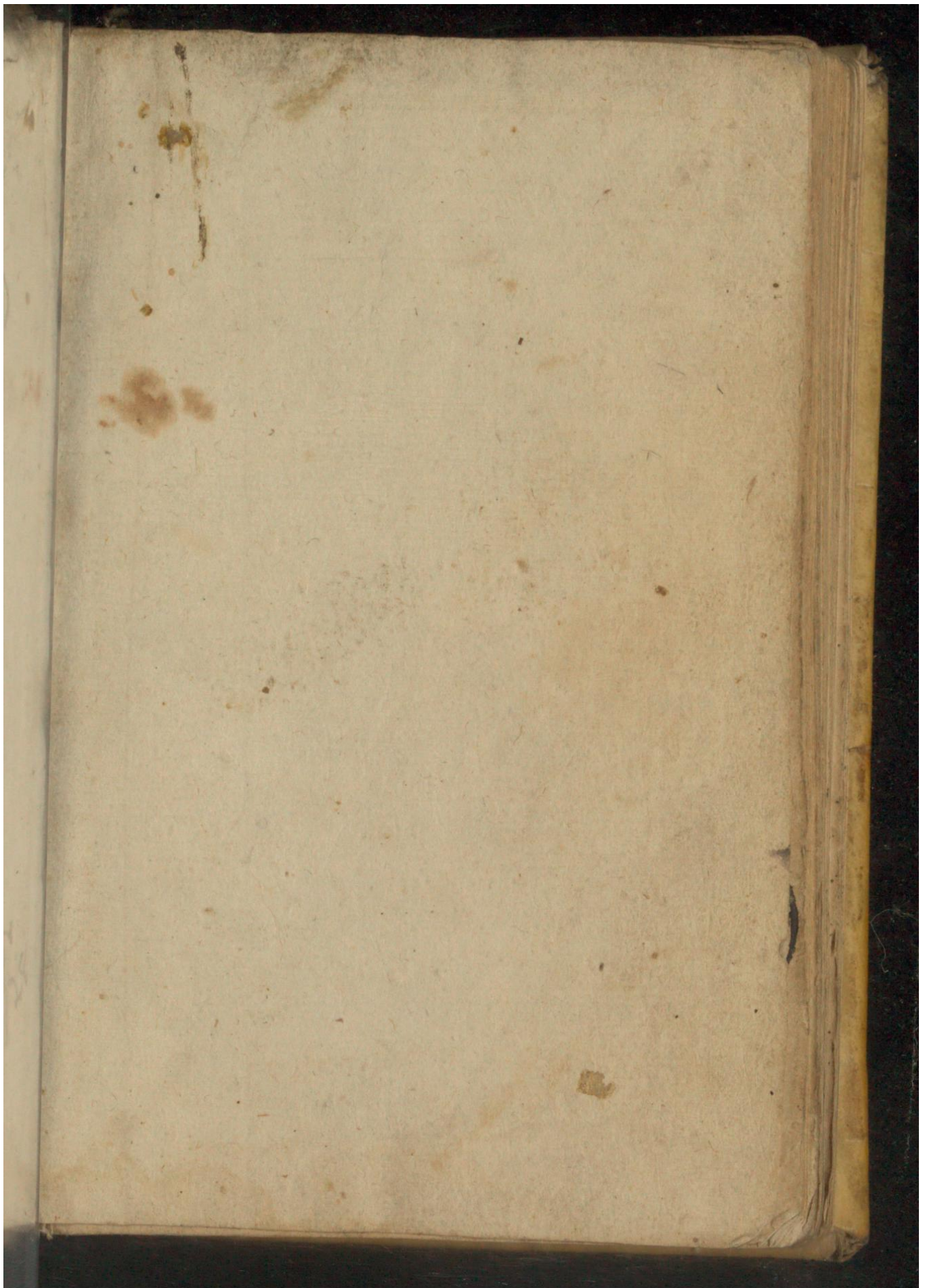

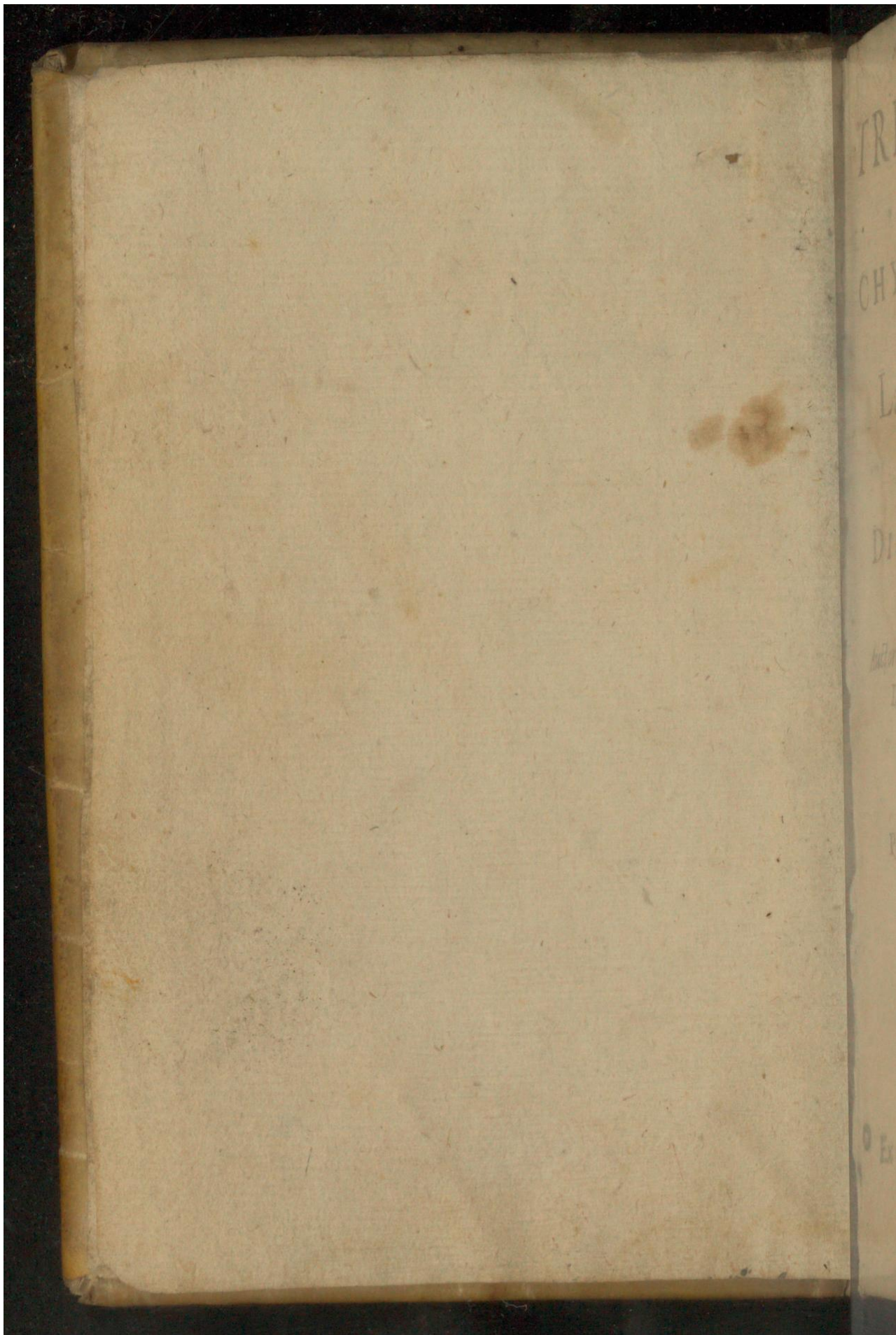
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/3

1854⁽³⁾
A/3 N vi. a
16

DORN (Gerardus)

Lew
60 Sw ft
7/11/28

57914

TREVISANVS

DE

CHYMICO MIRA-
CVLO, QVOD

Lapidem Philosophiæ
appellant.

DIONYS. ZECHARIVS

Gallus de eodem.

*Auctoritatibus varijs Principum huius artis,
DEMOCRITI, GEBRI, LVLLII,
VILLANOVANI, confirma-
ti & illustrati*

Per GERARDVM DORNEVM

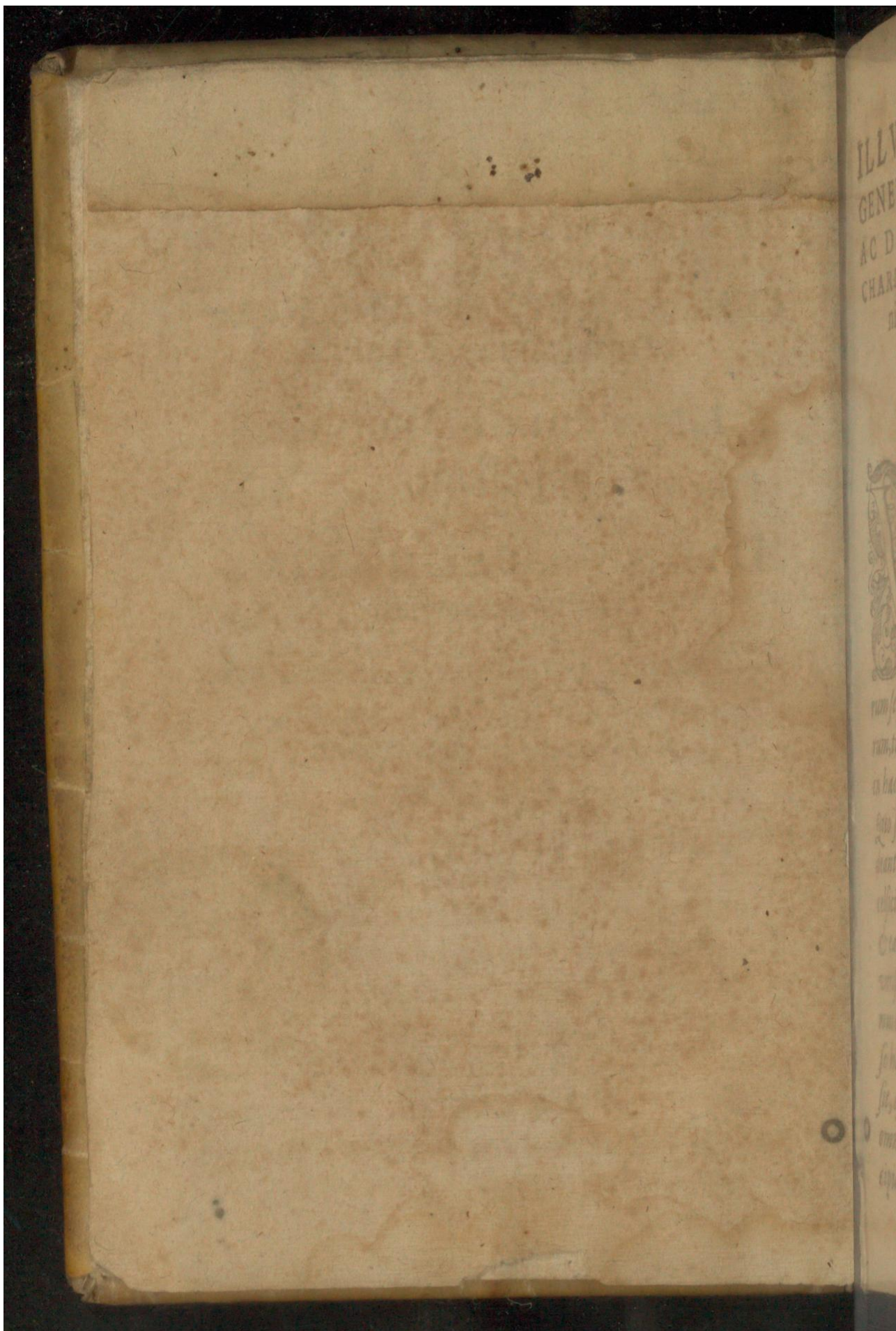

Cum Gratia & Priuilegio Caf. Maieft.

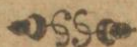
BASILEÆ,

Ex Officina Hæredum PETRI Pernæ.

Anno MDLXXCIII.

ILLVSTRISSIMO ET
GENEROSISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO, DOMINO RI-
CHARDO D.G. Comiti Palatino Rhe-
ni, Duci Bauariæ superioris
& inferioris, &c.

V*T non in verba solius Paracelsi iurasse dicar à veritatis calumniatoribus, quorum hac tempestate (proch dolor) infinitus est numerus. Volui pariter & aliorum scripta, Princeps illustrissime, cum veterum, tum recentium autorum, & scribentium in hac arte traducere quedam, alia colligere. Quo studiosi huius Philosophiæ Lectores videant ex collatione mutua, hac perbellè Paracelsicis respondere, ut nisi coloribus diversis una & eadem imago veri depicta videatur, ab utrisque materia quidem & forma nullatenus differens: hoc solo tamen, quòd à Paracelso hac de re brevius expeditiusue tractatum sit, quàm à veteribus: in eo tamē conueniunt omnes, quia Physicarum abdita rerum principia miranda perficiunt, ubi verò præpara-*

EPISTOLA.

tionum artificialium opera, per imitationem ad naturalia fuerint conformia. Tum demum aliud nil requiritur, quàm nobilissimæ formæ naturalis, ac diuinissimæ potentialis in materiam purissimam introductio, qua manifestetur in inferioribus occulta virtus actione superiorum, ut actu suam in alia quæq; per naturam producta simpliciter, cum artificio naturæ, tum artis, exerat. Siquidem intensa vis & compressa longè vehemētior extensa quavis existit, & præsertim cum natura per hominis ingenium & artem adiuta, simpliciùs operabitur. Qui autem sunt harum periti rerum, nulla de re mirari magis debent, quàm cecitatis hac in parte literatorum doctorumque hominum (ut interim de vulgo taceam) non videntium ea quæ sibi versantur ob oculos, manibùsque sunt obuia. Nihilominus & quæ toto cælo distant, & quæ sub terra latent, ac ut illa non vident, iudicare, multaq; de his differere præsumunt, asserereq; cum tamen & quæ manifestò vident, non intelligant. Quo fit, ut existiment omnia, quæ non didicerunt, esse mera somnia, haud secus atque mundi Sapientes olim Christi sapientiam: & modò nostri diuinæ creationis arcanam virtutem iudicant. Hoc solo ferire conscientiam istorum volo.

EPISTOLA.

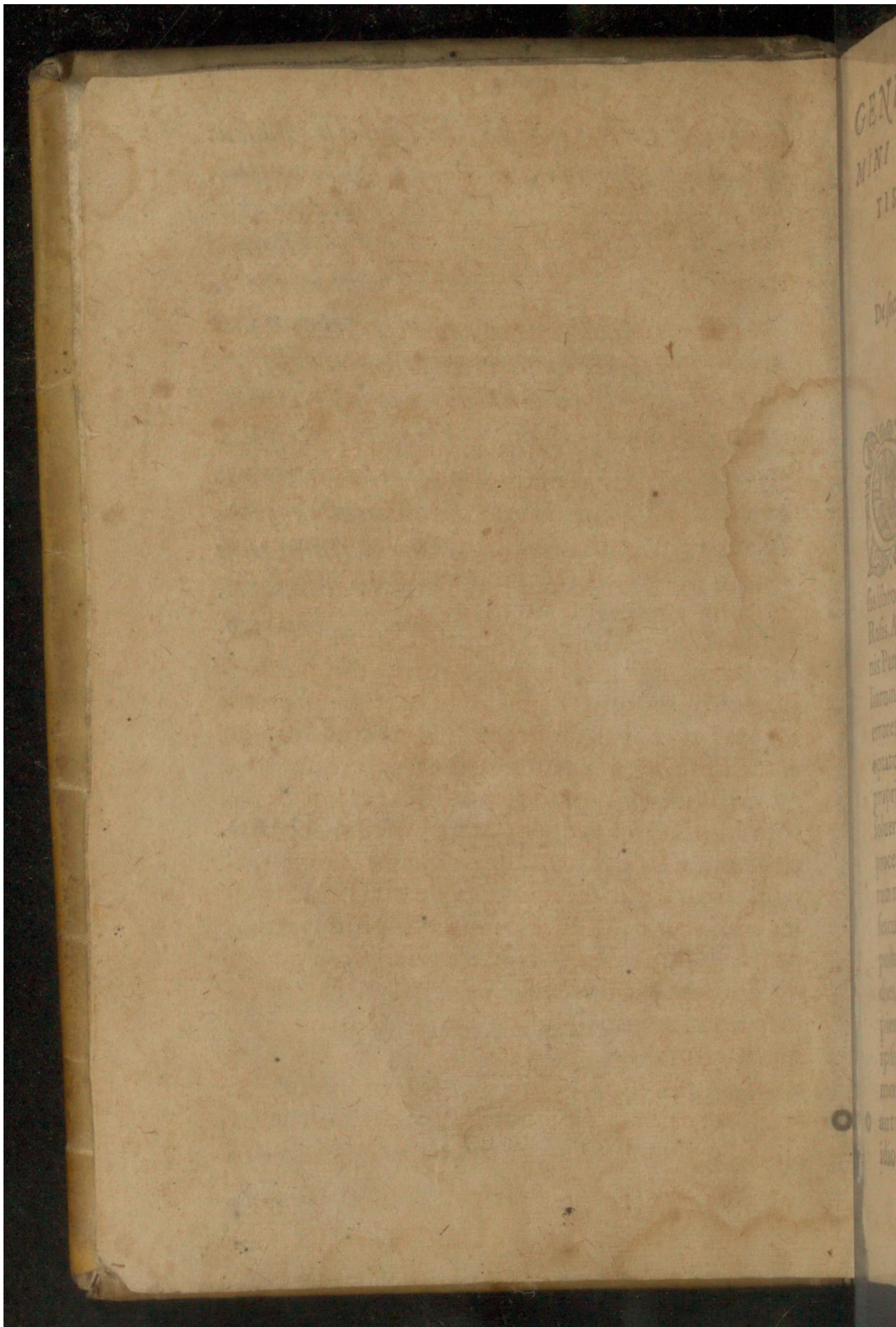
*volo. Dei virtus coniuncta naturæ si cognosca-
tur, ab ijs qui percipiunt, non contemnitur,
sed potius recipitur cum reuerentia & gra-
tiarum actione. Ab alijs verò non percipitur,
neque recipitur, ad quos etiam non pertinet.
Talia sunt igitur Chimica vera, ut non sint
probabilia, quibus ingenium tenebris obfusca-
tum est. Verùm enim uerò non istis scribimus,
neq; laboramus, at ingenio fælici & perspicaci
viris tantum, quibus hæc pauca sub tuo pa-
trocinio, Princeps Illustrissime, publicare vo-
luimus, cui bonam valetudinem animi tum
corporis imprecamur. Datum Francofurti,
Anno à Christo nato 1583. mense Februario.*

Illustrissimæ C.T.

addictissimus

GERARDVS DORN.

A 3

I
G E N E R O S I S S I M I D O
M I N I B E R N A R D I, C O M I
T I S M A R C H I A E T R E V I
S A N A E L I B E R,

*De secretissimo Philosophorum opere Chimi-
co, per naturam & artem
elaborando.*

V O veros inquisitores huius ar-
tis à communibus erroribus retra-
ham in veram semitam, ne suas fa-
cultates dilapident, laborumq; no-
minis & fame iacturam faciant fal-
sis librorum receptis insistentes, vt sunt Geberi,
Rasis, Alberti Magni, Tramitis, Luminis, Cano-
nis Pandectarum, Demophontis, Summæ, ac a-
liorum hominum seducetium, narrabo primùm
errores meos, ac deinceps quemadmodum ad
optatum finem peruenerim, quaterque hisce
proprijs manibus lapidem fabricatus sim, & ab-
soluerim. Quo tandem & qui meum legerint
processum, speculationibus & imitatione ope-
rum naturæ pariter efficere valeant. Fatuum es-
set cum vulgo iudicare, propter Sophistas & im-
postores, quos in hac arte versari videmus in
dies, falsam existere, vel eius veros autores, & sa-
pientes suis scriptis imponere voluisse alijs, quia
ipsi fuerint illusi, quin potiùs famam de se post
mortem reliquisse voluerint, & non infamiam,
aut vituperium. At ignarum vulgus hoc habet
idioticæ proprietatis, vt mox à prima lectura,

quod non intellexerit, contemnat. Proinde longè plus proficiet quicunq; per firmas imaginationes principia naturæ sequutus fuerit, quàm litera vana & mortua sub ænigmatū figuris innumeris, ac sophisticis. Vt autem proborum sententias vobis colligam sincerè purè tractatium, libellum hunc conscribere volui, partiriq; in quatuor partes: quarum prima narrabit inuentores artis, eosq; potissimū, qui hac potiti sunt ex voto, ac per quos ego adeptus sim. In secunda meam propriam historiam enarrans, dicam ad longum quicquid mihi contigerit in inquisitione temporis, & laborum onera citra vllam inuidiam ab initio in finem omnia. Tertia de radicibus & principijs differet metallorū, euidentissimis & philosophicis demonstrationibus. Quarta verò practicam ipsam continebit, sub parabola non vsque adeò obscura, quin optimè possit intelligi. Singula quidem ad eū scripta modum, vt nisi Lector per hunc meum libellum intelligas, facilè non crediderim per alium te percepturum vnquam. Nec est etiam quòd prima facie mox intelligere te posse putes, vix decima lectura, quò sæpius eam repetes, eò meliùs indies rem detegere poteris. Non tedere debet laborum, vel pœnitere quemquā, qui credat his euitari posse paupertatem intolerabilem, & morbos omnes animi & corporis, vt ipsemet expertus sum in multis leprosis, caducis, hydropicis, ethicis, apoplecticis, yliacis, demoniacis, insensatis, furibundis, & alijs quamplurimis. In addiscenda quapiam arte mechanica vel aliqua liberali, sex vel septē anni sunt ad minimū insumendi, fed
in

in hac omnes alias eccellente, quantum Sol stellas omnes nō vltra mensem, quinque vel sex sustinere quis volet. Facilis est admodum, & vsque adeo, vt si clavis enarrarem verbis, vel ad oculum demonstrarem, vix credere posses. Tota difficultas consistit in nostris vocibus, & intentione.

PRIMA PARS CHEMIAE DOMINI
Bernardi Comitis Marchiae Treuisanae.

De primis inuentoribus
huius artis.

ARTIS Chimisticae primus instaurator, ab eius obliuione post diluuium, fuit HERMES TRISMEGISTVS, vt legitur Historiarum libris memorialibus gestorum antiquorum, in Imperiali, & in expositione Tabulae smaragdinae per Clauetum. Hic dictus HERMESS vel MERCURIUS, quia sapientissimus omnium sui temporis, & Trismegistus, Termagnus, vel Tersapiens, quod omnem mundanam sapientiam, aut Physicam triplicem calluit atq; docuit, vegetabilem, mineralem, & animale, vnum lapidem: Pater autem in hac arte vocatur, ab instauratione, vt omnibus libris habetur Hermeticae Turbae, in quibus eius mentio facta est priusquam Pythagorae. Quotquot etiam hanc tenuerint artem filij vocabuntur Hermetis. De hoc viro legitur in Biblijs, ipsum intrasse in vallem Ebron primum, & ibidem inuenisse lapideas tabulas septem, quibus insculptae fuerat à Sapientibus, priusquam inundatio fieret aquarum, septem artes liberales, cui-

que sua solum in principiis suis, ne transirent in obliuionem. Etenim eo tempore licet instructi fatis, ut praeuiderent non omnino periturum mundum, sed seruatum iri, nihilominus tamen perfectam non habuerunt sapientiam, ut considerarent Deum, qui dederat ipsis illam eo tempore, dare potuisse alijs, & alio quoties vellet.

Vixisse fertur ante Legem, & post, quo tempore multi sapientes viri vixerunt. Narrat Aros in epistola quadam ad Regem Meffohe, hanc artem reuelatam à Deo nonnullis filijs Israel, ad Arcam Domini decorandam auro, & perficiendam, uti habetur apud Ezechielem & Danielelem Prophetas: item apud Iosephum. Nonnulli absque manifesta reuelatione librisue, sed occulta per meditationes in operibus Dei visibilibus à suis creaturis, quemadmodum Phithomea, Rebecca, Salomon, & Philippus Macedo, quos omnes tamen à Diluuiò præcessit Hermes in huius artis inuentione, per tabulas dictas in valle Ebron ab ipso repertas, quo loco positus fuerat Adam ab exilio de Paradiso Eden. Ab Hermete ad plurimos alios deriuauit, per libellum, quem inscripsit Smaragdinam tabulam, sub his verbis: Verum est, certum & verissimum. Quod est superius, naturam habet inferioris, & ascendens naturam descendens. Coniungas vnica via dispositioneque. Sol est eius coniugij pater, & alba Luna mater, tertius succedit, ut gubernator, ignis, Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito, ad hunc modum gloriâ habebis huius mundi. Breui hoc libello totum opus continetur. Plurimi hanc artem consequuti sunt, quemadmodum legitur

gitur de Rege Calib, medio Bendagid Ternarij. Aristotele Chimista. Platone, & Pythagora Hermetis discipulo, Codicis autore, quo libro continetur ipsa rei veritas huius absque superfluitate, vel diminutione, licet obscurè satis. In Arabia Rex Haly maximus Astrologus habuisse fertur eius notitiam, qui Morienum docuit, & iste Regem alium Arabiæ, Calib dictū antea: item Aros eam docuit Nephandin fratrem suum, & Saturnus Luncabur, atq; sororem eius Mederā. Infinitus est eorū numerus, quos recensere vanum est: & librorum de hac arte conscriptorū ingens habetur copia, sub metaphoricis verbis atque figuris, vt non facilè queant intelligi ab alijs, præterquàm à filijs artis, quorum lectura potius à via recta seducit in varios errores, quàm ad scopum dirigat, è quorum numero sunt Scotus, Arnaldus, Raymundus, Io. Mechungus, Hortulanus, Veridicus, &c. Proinde quò studiosos ad semitam rectam reducere valeam, opusculum hoc ipsis conscribere volui.

SECUNDA PARS, IN QVA DESCRIBUNTUR ingentes labores auctoris, & impensæ maxima, cum singulis operationibus ab initio vsq; in finem, ex veritate perseverantissimi successus.

VM primū opus hoc aggressus sum, in manus meas incidit liber Rasis, in quo quidem experiundo quatuor annorum, & octingentorum coronatorum; item in Gebri libris plus quàm duorum

millium pro principio iacturá feci : ad id me sollicitantibus, ac inducentibus multis impostoribus, vt meam exhaurirent substantiam. Postmodum inspexi libros Archelai tribus annis, in quibus operatus sum, vnà cum quodam monacho, & in libris Rupecissæ, ac Io. de Sacrobosco, per aquas vitæ rectificatas trigiesies cum fecibus, vt in tantam acredinem abiret, quæ nullo vitro cohiberi posset, in eo labore deperierunt alii trecenti coronati. Duodecim aut quindecim ad hunc modum consumptis annis, & innumeris aureis, absque fructu, post multorum experimenta receptorum, in dissoluendis & congelandis, vt communi, armoniaco, pineo, saraceno, metallico, & salibus, tum plusquàm centies calcinandis spatio duorum annorum : item in aluminibus rupeis, glaciei, scaiolæ, plumæ, in marcasitis, sanguine, crinibus, vrina, humano fimo, semine, animalibus & vegetabilibus, herbis, cuperossis, vitriolis, atramentis, ouis, per separationem elemètorum in athanore, per alembicum, pellicanum, per circulationem, coctionem, reuerberationem, ascensionem, descensionem, fusionem, ignitionem, elementationem, rectificationem, euaporationem, coniunctionem, eleuationem, subtiliationem, per commixtionem, & alia sophisticationum infinita regimina, quibus iam duodecim annis inhæferam, ætatis factus annorum triginta octo, adhuc insistens in extractionibus mercuriorum, ab herbis & animalibus, hætenus dilapidaram inutiliter, cum stultitia propria, tum impostorum seductionibus, circiter sex millia coronatorum, vt ferè despōdissem animum. Verū enim uerò
semper

semper interea meas preces ad Deum fundere non sum oblitus, ut subuenire meis conatibus dignaretur. Deinceps in quendam Præfectum nostræ patriæ pariter inuestigantem, incidi, qui ex sale communi lapidem construere conabatur, hoc in aere dissoluens, & congelans ad Solem, aliaque multa narratu prolixissima. In hoc opere præterlapsus est sesquiannus cum alijs, inani labore, quod in vera materia non operabamur. Frustrà quæritur in eo, in quo, quod quæsitum est, non continetur, ut in Codice Turbæ veritatis legitur. Cum ergo sal commune haudquam habeat quod optabamus, quinquies atque decies assumptum repetitionibus, nullam suæ naturalis proprietatis alterationem demonstrare nobis voluit vnquam, quapropter ipsum reliquimus vltra non tentatum. Præterea vidimus alios in aqua fortissima dissoluentes argentum optimum, cuprum, & alia metalla: item argentum viuum, quodque seorsim in peculiari vase, ac eadem aqua, tandē eiusmodi solutiones omnes, postea quam duodecim integris mensibus quieuisent, confundentes in vnicum vas: eam permixtionem asserébāt esse coniugium spiritus & corporis. Vas eiusmodi super cineres calidos continebant, usque dum aquæ tertia pars euaporasset, residuum exponebāt Solis radijs, opinantes lapillos chrystallinos inde procreatum iri albos congelatos & liquabiles, ad albam ex albo, & ex rubeo metallo rubeos, ad rubeam tincturam. Ex viginti duabus phialis eiusmodi liquore semiplenis, tres nobis dederunt. Expectauimus omnes euentum generationis huiusmodi lapil-

lorum in fundis vasorum, quinque annis, at frustra: siquidem, vt in Turba dicitur, nihil extranei opus est ad istum lapidem: per seipsum enim in materia sua metallica perficitur: tunc temporis annum ætatis meę quadragesimum sextum compleueram, cum ego vnà cum doctore monacho nomine Godefrido Lepore, lapidem ex eius intentione præmeditatū aggressus fui: sciebamus enim aliud opus quodcumque præter lapidem esse vanum, ac frustraneum: quapropter hunc fabricare conati sumus, ad hunc modum videlicet. Eminus gallinarum oua numero duo millia, quæ in aqua cocta duraq; separauimus, cortices in summam albedinem calcinantes: vitellos autem & albumina quælibet per seipsa in equino fimo putrefieri sinimus, & postea destillauimus trigies in aquam albam, & in oleum rubeum separatim, aliaque multa, quæ ob prolixitatem relinquimus: in hoc opere vano similiter anni duo cum dimidio nobis deperiēre præter utilitatem, imò dispendio maximo, quò factum, vt fermè desperabūdi prorsum deseruissemus omnia, nisi noua spe fulciti: cœpimus iterum addiscere spirituum sublimationes, aquarū fortium destillationes, separationes elementorum, fornacum & ignium structuras varias, in quibus versati fuimus annos octo. Superuenit alius quidam Theologus, ac doctus, Prothonotarius à Bergis, quo cum etiam operati lapidem extruere volebamus, cuius instinctu solum ex vitriolo re exequi putauimus, ac primò destillauimus acetum acerrimum octies, in quo vitriolum dictum calcinatum dissoluimus, abstraximus; iterum af-

fusum

fufum abstraximus decies & quinquies die quolibet, fpatio duorum mensium, ob cuius odorem vehementiffimum quartana febre laboravi quatuordecim menfibus, commixtum hoc anno integro quiefcere, fed nullo fructu permiffimus: erat enim extranea materia. Relatum nobis poftea fuit à quodam viro docto, Confefforem Imperatoris, cui nomē erat Magifter Henricus, certiffimē habere ac tenere magifterium lapidis: vt igitur eius notitiam haberemus, opus fuit amicorum medio maximo, & vltra difpendio plura quā ducentorum coronatorum, antequā nobis familiarem potuimus reddere. Hic autem in hunc modum operabatur: Paftam ex argento & mercurio mifcebat cum fulphure, & oliuarum oleo, decoquendo fimul igne lento in pellicano luto munitiffimo, fpatulaq; lignea incorporando, fed materia nunquam permifceri potuit in vnum corpus fpatio duorum etiam mensium. Tandem in aliam phialam pofitam hanc materiam, luto fimiliter munitam, ac figillatam in cineribus continebamus calidis omninō fepultā, igneque circumcirca fouebamus, exiftimantes mercurium fpatio dierum quindecim, aut viginti & vno, virtute fulphurei corporis, conuerfum iri in optimum argentum. Decoctione absoluta phialæ, plumbum imponebat pro arbitrio, & igne violentiffimo liquefaciebat omnia fimul in maffam vnam: qua fulminata per cupellam cineritij, debebamus inuenire argentum pro tertia parte multiplicatum. Ego pro mea parte dederam argenti marcas decē, alij verò triginta duas, ex quibus recipere putabamus centum & triginta

ta marcas. At secus euenit, quoniam ex triginta duabus marcis, ab examine focij duodecim dumtaxat habuerunt, ego autem ex meis decem quatuor marcas accepi. Quo factum, ut cum lapidis arcanum habere crederem à patre Confessore, quadringentis rursum coronatis pauperior factus, ac dolens, duobus mensibus abstinui, ut ab opere prorsus abhorrerem, maximè quod mei parentes omnes increpare me, ac tormentare in dies non desisterent, ut præ mœrore vix edere, vel bibere possem, ad tantam maciem redactus sum, ut omnes existimarent me veneno contagioso quopiam imbutum esse. Nihilominus repente postmodum quàm antea magis accensus plus millies, maximè quia tederet inutiliter elapsi temporis: agebam enim tunc annum quinquagesimum octauum. Omnium errorum causa meorum (proch dolor) vnica hæc fuit, quia deuius oberrans nō operabar in materia congrua: nam, ut ipse Geber loquitur: Corpora quæuis imperfecta, mixtione cum corporibus à natura simpliciter perfectis, nullatenus perficiuntur, quia simplicem formam pro se tantum, in primo gradu perfectionis, à natura quæ perficiuntur, adepta sunt, ac velut mortua, nihil de sua perfectione non superflua, tribuere possunt alijs, idq; duabus de causis, priore quidem, quia per imperfectionis admixtionem redduntur imperfecta, cum non habeant plus perfectionis, quàm pro seipsis indigent: posteriore quia nō possunt hac via permisceri principia sua mixtione per minima, ut in decimotertio Digestorum habetur in Pandectis, & libro Calib: item apud Gebrum, &
in

in opere naturali, apud magistrum Daalin, & Arnaldum Villanouanum, in Speculo Alchimiae, in Semita errantium à Platone conscripta, in epistola Eueralij, in Rosario magno, & in Euclidis tractatu breui, ac reliquis non sophisticis ad hunc modum: Corpora vulgaria, per naturam solam in mineris absoluta, sunt mortua, vt imperfecta perficere nequeant, verum si per artem ad septenam, denam, vel duodenam suae perfectionis multiplicationem adducantur, eatenus tingunt in infinitum. Tum demum enim penetrantia, ingredientia, tingentia, plusquam perfecta, viuaque facta sunt respectu vulgarium: de quibus etiam apud Rasum, Aristotelem chymistam, Aulphanem in suis Pandectis, & Danielelem quinto capitulo suarum Retractationum, Aurum nostrum completum (inquiunt) est plusquam viuum. Item aurum nostrum, & argentum nostrum album, quae sunt vnum & idem, non sunt vulgaria metalla: sunt enim viua, alia vero mortua virium expertia, vt aureo Codicis libro legitur, & plerisque alijs. Innumeros utique vidimus, operantes in amalgamationibus & multiplicationibus ad album & rubeum, in omnis generis materia, quae possit excogitari, maximis laboribus, tantaque perseverantia, ac tam constanti, vt maiora nequeat, sed nunquam vidimus adhuc argentum tertia parte, media vel minima locupletatum. Infinitas nihilominus dealbationes, vidimus rubificationes, recepta multa sophisticationum in tam variis atque diuersis regionibus, vti Romae, in Nauaria, Scotia, Turcia, Graecia, Alexandria, Barbaria, Persia, Messinae, Rhodi, in Gallia, in Hispa-

B

nia, in Terras sancta, & in conterminis regionibus, in Italia, in Germania, in Anglia, ac per totum ferè mundum in circuitu, nullibi horum locorum adhuc vidimus, nisi laborantes in rebus sophisticis, herbalibus materijs, animalibus, vegetabilibus, plantalibus, lapidibus mineralibus, salibus, aluminibus, aquis fortibus per destillationes, elementorum separationes, sublimationes, calcinationes, argenti vini congelationes, medijs herbarum, lapidum, aquarum, oleorum, fumorum, ignium, & vasorum admodum extraneorum, at nunquam in congruis operantes materialibus substantijs reperimus. Nonnullos aliquoties in illis regionibus inuenimus, qui lapidis conficiendi modum tenebāt, ac rationem: sed in ipsorum familiarem consuetudinem deuenire minimè potuimus. Quamobrem huc atque illuc discurrendo, inuestigando, & experiundo iam consumpseram decies mille, & trecentos coronatos aureos, vendiderā enim quandā possessionē, quæ valebat octo millia florenorum Germanicę monetę, vt omnibus meis parentibus venissem in maximum contemptum, quia reductus eram ad paupertatem, vt pauca mihi iam residua pecunia maneret, annos tunc sexaginta duos & vltra nato. Nihilominus ob tantas aduersitates admodum fractus corpore, non animo tamen adeo, vt à concepto desisterem, quin potiùs misericordię Dei confidens, bonę voluntatis hominibus atque diligentibus nunquam deficienti, patriam non sine maximo dedecore derelinquēs, Rhodum me contuli, nemini hominum vt notus, quærerem si quomodo reperire quenquam valerem, qui consolaretur

solaretur meas afflictiones desideriorum. Vna
dierū de quodam audiuerā viro valdè religioso,
magni nominis: rumor erat ipsum habere lapi-
dem tantopere quæsitum, cum quo maximis ta-
men impēsis amicitiam iniij. Mutuo sumpseram
à quodam, qui meos parentes optimè nouerat,
octo millia florenorum. Formula sui laboris e-
rat, aurum & argentum purgatissima & foliata,
cum sublimati mercurij partibus quatuor mix-
ta reponebat in finum equinum, quæ cūm stetit-
sent ibidem vndecim mensibus, destillabat inde
aquam igne vehementissimo: terram in fundo
vasis residuam calcinauimus igne violento per
se, aquam verò sexies iterum destillauimus, qua-
uis destillatione subsidentem terram primæ con-
iunximus, toties repetita destillatione donec re-
sidentiam nullam poneret ampliùs. Terræ tritæ
& in vrinali positæ sensim affusimus, at frustra
multis laboribus conabamur terrā aqua sua im-
buere: nunquam enim permiscere potuimus, aut
efficere quin semper nataret super terram, etsi
continueremus in continuo calore spatio septem
mensiu: nulla facta fuit coniunctio nec alteratio,
igne etiam aucto, quo factum vt friuolum opus
relinqueremus, propter quod rursus temporis
annorum trium, & quingētorum coronatorum
iacturam feci. Vir iste religiosus habebat excellen-
tissimos libros chimicos, vt sunt Rosarius ma-
gnus, Arnaldus de Villanoua. Liber verborum
Mariæ prophetissæ, in quibus studere cæpi de-
nuò, tantisper abstinens ab opere spatio quident
annorum octo: tum primū cognoui rationi-
bus philosophicis, & euidentibus, quicquid an-

teâ fuerâ operatus, nil nisi stultos & inanes fuisse labores: maximè cùm considerarem Codicis totius veritatis hoc dictum: Natura, inquit, non emendatur nisi in sua propria natura, natura sua natura gaudet, natura naturam vincit, & natura naturam retinet. Hoc libro tandem edoctus, evasi liber ab omnibus meis sophisticationibus, erroneisque laboribus. Priùs itaque studere volui, quàm operari rursus magnis impensis, & sine fructu. Multas noctes peragebam insomnes assiduè mecum arguens, & concludens in hanc sententiam: Quid opus est (inquam) vt hanc artem ab hominibus quæram, in vanum hac via me ipsum torquens? Si norint artem, nunquam patefacient, si non, frustrâ cum ipsis versor, & magno dispendio conor ipsorum captare familiaritatem & amicitiam. Consideravi potiùs quibus locis libri maximè conuenirent, in eundem sensum ibidem existimaui latere potissimum veritatem, quæ non potest in pluribus: sed in vno tantùm existere: hac via mihi facta est obuiam ipsa veritas: in quibus enim maximè conuenire videbam in vnum, hoc ipsum fuit, quod tam anxie quæsieram. Quamuis vnus hoc nomine vocet, alter alio, nihilominus vna & eadem est substantia, solus error in diuersitate verborum committitur, & non in concordantijs. Proinde, fili mi, hunc libellum in tui gratiam conscribere volui, ne despondeas animum, nèue decipiaris, quemadmodum ego diu miserrimè seductus fui: tutissima cautela siquidem alienorum exemplo periculorum est addiscere. Sanè credo (ita me Deus amet) istos homines, qui talia scribunt figuratiuè,

uè, aut parabolicè, crines, vrinam, sanguinem, spermata, herbas, vegetabilia, animalia, plantas, lapides minerales, vti salia, alumina, cuperossas, atramenta, vitriola, boraces, magnesias, quoscunque lapides & aquas, proponunt in hac aqua legentibus, credo (inquam) impensarum admodum parum aut nihil in ea fecisse, neque laborum quicquam sustinuisse, vel ad id mera crudelitate motos. Nam eorum omnium qui hoc labyrintho sunt intricati, vel impostorū eò prolabi possent, me miseret, quoties in mentem veniunt intolerabiles miseriarum & calamitatum pœnæ, quas perpeffus sum. Quisquis igitur fidem adhibere mihi volet, non sine maximo commodo suo fecerit, solū inde laborem, alios instruendo, reportare possum. Qui verò credere nolet, suo damno tandem experietur, quāta sit fatuitas aliorum exemplis nil commoueri, nec discere velle. Fugite sophisticationes Alchimistarum nequam, & quoscunque alios, qui fidem istis adhibent. Nam si quid boni vos lectura librorum docuit, falsis iuramentis & assertionibus adimere conabuntur, ac à via recta vos abducere, nihil habentes quo suos errores tandem excusent, feci sæpius, (inquiunt) at iam non habui quæ ad hanc rem erant necessaria, hæc & illa si addantur, &c. Nisi fugias potiùs quàm pestem istos impostores & nebulones, in hac arte nihil vnquam boni degustabis. Priusquàm ego hoc opus perfecissem experimento, duobus annis artem exactè didiceram ex libris, nihilominus ad me cū venirent ejusmodi homines detestabiles, & nequissimi fures, iuramentis imò periurijs afferebant mihi ma

nifestissimos errores pro veris experimētis, quos
tamen olim delirans maximo dispendio fueram
expertus. Nec prius in bonis meis opinionibus
confirmari potui, quàm ipsos omninò defererē,
ac studium meum in ea materia totum intende-
rem, & vigilantissimè prosequerer. Quicumque
cupit artem verā addiscere, versetur cum sapien-
tibus: id est, istorum libros legat, & non impo-
storum, licet obscuris verbis eam doceant. Nulli-
bi claris & apertis descriptos eiusmodi libros re-
peries, quapropter considerata possibilia sunt
ex operibus naturę, per comparisonem istorum
ad illa, & è contrā. Sophisticationes omnes fu-
= giendę sunt: item sublimationes, coniunctiones,
separationes, congelationes, præparationes, dis-
iunctiones, connexiones, alięque deceptiones
= omnes. Taceant quotquot aliam tincturam affir-
mant, quàm nostram & aliud sulphur, quàm no-
strum occultum in magnesia: item illi qui aliud
argentum viuum extrahere præterquàm ex ser-
uo rubeo, & aliam aquam à nostra quę perma-
nens est, & nulli rei coniungitur, nisi proprię suę
naturę, nihilq; madefacit aliud præter id, qđ est
= unitatis proprię suę naturę. Aliud enim acetum
non est quàm nostrum, non aliud regimen, neq;
alij colores: item non alia sublimatio, solutio, con-
gelatio, putrefactio, &c. quàm nostrę. Suadeo vt
= alumina, vitriola, salia, & atramenta omnia, bora-
ces, aquas fortes, animalia, & omne quod ex eis
prouenit, crines, sanguinem, spermata, carnes, o-
ua, lapides, & mineralia quęque relinquo, pari-
ter & metalla sola. Quamquam enim ex ipsis est
introitus, & materia nostra, vt asserūt omnes Phi-
sophi,

sophi, componi debet ex argento viuo, & hoc alibi non reperitur, quàm in metallis (vt apparet ex Gebro, magno Rosario, Codice totius veritatis, Aristotele Chimista, Platone, Morieno, Haly, Calib, Maria, Auicēna, Constantino, Alexandro, Benidegid, Esid, Serapione, Arnolde Villanouano, Sarni Lilio, Daniele, S. Thomæ Breuiloquio, Alberti Trainite, Scoti Abbreuiatione, Senecæ ad Aros epistola ad Regem Arabiæ, & Hemius, Euclide septuagesimo capitulo Retractationum, & Philosopho tertio Metheororū, per quos omnes affirmatur, metalla nihil aliud esse, præter argentum viuum congelatum graduum decoctionibus) his non obstantibus omnibus affirmatiuis rationibus, ipsa non sunt lapis noster, dum in forma sunt metallica: nam impossibile est vnā & eandem materiam habere duas formas. Quæ ratione possint esse lapis, qui formam dignam, & mediam habet inter metallum & mercurium, nisi primò corrumpatur, & auferatur eiusmodi forma: Hac de causa Philosophus, atque Democritus libro 3. Physicorum, cap. 2. de Metheoris, inquirunt: Glorientur Alchimistæ vt vt volent, nunquam formas transmutabunt metallorum, nisi per ipsorum in primam materiam reductionem: hoc ipsum habent omnes libri, qui de forma tractant metallica. Verum, vt intelligatur quid sibi velit in primā reductio materiam, apprimè sciendum materiam esse primam, rem ipsam in quam immediate proximèq; specifica forma introducit, vt prima hominis materia, est vtrumque viri semen & mulieris. Plerique ignari hanc intelligere putantes reductionem, interpretantur

perperam ad quatuor elementa: nam (vt ipsi lo-
quuntur) ex istis constant omnia, quæ creata
sunt, absque dubio: sed ista sunt materia prima
primæ materiæ, id est, ex elementis quatuor con-
stant argentum viuum & sulphur, quæ tandem
sunt prima materia metallorum. Etenim elemen-
ta quatuor æquè sunt ad formationem asini, vel
bouis apta, ac ad metalla: primò namq; fieri de-
bent per naturam argentum viuum & sulphur,
q̄ esse queant metallorum materia prima. Exem-
pli gratia, homo nō componitur ex quatuor ele-
mentis, existentibus adhuc in elementari natura
simplici, sed à natura transmutatis in naturā pri-
mæ hominis materiæ. Haud secus natura trans-
mutans elementa quatuor in mercurium & sul-
phur, tum primū effecit metallorum primam:
nam quicquid vltra fuerit in dictam operata ma-
teriam, nihil aliud inde resultare poterit quā for-
ma metallica. Verū antea cū adhuc essent ele-
menta, & non argentum viuum, neque sulphur,
natura potuisset ex eisdem elementis procreasse
bouem, herbam, hominem, aut quiduis aliud à
metallo differens. Ex præcedentibus liquet aper-
tissimè, quatuor elementa non esse metallorum
primam, sed argentum viuum & sulphur. Alio-
qui iuxta sententiam illorum, sequeretur inde ho-
mines, & metalla, herbas, plantas, animalia bru-
ta, in summa cuncta nil nisi rem vnam existere
sine differentia, quo nihil absurdius vnquam dici
potest. Item inde sequeretur, etiam ex metallis
homines generari posse, cū isti pariter, vt illa,
constent ex elementis, & vltra quiduis ex quouis
fieri, necnon simile sibi simile nō producere, non
esse

esse generationem, neque semina, nullam rerum
differentiam, si actu omnia essent vna substantia. —
Ut ad primā redeamus materiam, vtemur exem-
plo hoc videlicet, semen viri per se, & semen per
se mulieris, non sunt prima materia fœtus, quo-
niam natura potest ex eis ad hunc modum sepa-
ratis, aliud quid producere monstrosum, velut
substantiam verminosam: sed ex amborum in v-
num coniunctione, vt vnus virtus alterius vir-
tutem in se recipiat, & amplectatur, tum demum
natura nihil aliud inde producere potest, præter
formā infantis, quod hic sit finis illius materiæ, &
non alius. Natura non potest itaque aliam intro-
ducere materiæ formam, ea sola, ad quam finali-
ter est inclinata, disposita que: spermatica igitur
vnio duntaxat, est prima materia eius, vel eorum
à quibus semina decisa, vel separata fuerunt, quæ
nullam aliam formā recipere potest, quàm pro-
priæ suæ speciei, ad quam est disposita. De dispo-
sitione ad finem rude satis hoc sit exemplum: Si
quis aliquò festinet iter, priusquàm eò deuētum
sit, multæ occurrunt viæ huc atq; illuc deflecken-
tes, at vbi semel in rectam gradum direxerit, per-
seuerans in ea, tandem eò perueniet, quò statue-
rat ire. Ad hunc modum singula propriam viam,
ac materiam habent, per quā & ex qua facta sunt,
& non ex omni materia quoduis, neque modo
quouis perficitur. Manifestum est utiq; rem om-
nem habere sibi similem & præcedentem, ex qua
producitur naturaliter, vt inde nihil aliud fieri
queat, velut in equi formationem, requiritur na-
tura quæpiam equina in spermaticam substan-
tiam transmutata, ex duabus contrarijs materijs

(sub eadem equina specie tamen) vnitis: item ad hominem ipsa natura non sumit substantiam equinam principaliter: habet enim vna quæque substantia proprium, ac principale semen ex quo fit, ac per seipsam in ipso multiplicatur, & per aliud neque alio modo quopiam. Patet ex verbo Dei, cum creasset hominem virum & foeminam, crescite & multiplicamini, ex vestra met substantia, videlicet vobis simili: aliis suis creaturis namque dixerat antea, Producat vnumquodque fructum suum & semen in seipso, multiplicetur, &c.

— Si ex vno generari voluisset vnumquodq; Deus, non tot ac tantas fecisset creaturas, tamq; diuersas, nec opus fuisset cælo, neque luce, sed elementa quatuor semper vnum & idem protulissent, quod absurdissimum esset. Proinde ex omnibus fecit omnis generis diuersa, vt vnumquodq; sibi simile generaret. Nunquid ante diluuium Dominus Deus dixit Noë, Sume tecum in Arcam ex omnibus animalibus vnita paria masculum & foeminam, vt postea quodq; multiplicetur in sua specie, & non aliter fieri videmus. Patet igitur ex præcedentibus ad vniuscuiusq; generationem, opus esse sui simili, vt ex mandato Dei, diuersarum radices ab ipso create multiplicarentur in diuersa, sub propria quodlibet substantia. Per Philosophorum autoritates id ipsum probatur: Scotus enim aperte loquitur, ex argēto viuo coagulato, & ex argento viuo sulphureo, primā materiam fieri metallorum omnium. Item in Turba quidam Noscus nomine, Rex Albanie, loquitur ad hunc modum: Ex homine aliud nil nisi homo fit, ex volatili nisi volatile: similiter ex bruto quouis

quouis animali nil nisi bruta bestia: natura namque in alio non emendatur, at solum in sua natura. Idem à Io. Mechungo dicitur in suo testamento: Quæuis arbor suum fructum producit, vt pyrus pyra, poma pomus: pariter & metallo generatur, atque multiplicatur metallum, & nullo alio. Item Geber in Summa nonnullis locis bene in hac sententiam scripsit, (quamquam in plerisque suis libris ferè omnibus de studio scabrosus totus & sophisticus) inquiens: Exactissime singula sumus experti suis, idq; probatis rationibus, nihil potuimus vnquam reperire permanentis in igne, præter viscosam humiditatem solam, radicem omnium metallorum, reliquæ omnes humiditates ab igne per euaporationem facile fugiunt, & per separationem vnus elementi ab alio, velut aqua per ignem: pars vna in fenum abit, alia in aquam, in terram alia manente in fundo vasis: sic in omnibus, quoniam quæ in homogeneatione haud bene sunt vnita, minimo consumuntur igne, ac separantur à sua naturali compositione. At humiditas viscosa, mercurius videlicet, nunquam in eo consumitur, nec separatur à sua terra, nec ab alio suo elemento: nam vel omnia simul manent, vel simul abeunt, vt nihil omnino de pondere pereat. His verbis itaque Geber concludit, ad hunc pretiosum lapidem nullo alio opus esse, quàm sola substantia mercurij per artem optimè mundati, penetrantis, tingentis, stantis in prælio aduersus ignem, & in diuersa separari se non permittentis, at semper in sola sua mercuriositatis substantia constantissime persistentis, tum demum (inquit) coniungitur metal-

lis in profundo radicaliter, formam ipsorum corrumpendo, ac aliam introducendo iuxta virtutem & colorem elixiris, aut medicinæ tingentis. Item Aros ille Rex magnus & doctissimus ait: Nostra medicina fit ex duobus vnus essentię, videlicet ex vnione mercuriali fixæ, & non fixæ naturæ, spiritualis & corporalis, frigidæ & humidæ, calidæ & siccæ, & ex alio fieri nequaquam potest. Etenim artis industria nihil infert noui, nec adfert ad naturam in sua radice, verum adiuta natura per artem, vt decet vincula soluendo: item ars per naturam adiuta discendo ab operationibus eius, & in suppeditatione materię, simul ambæ desiderium adimplent, ex voto diligenter operantis. Ad hæc Morienus ait: Miscete & proiicite medicinam super corpora perfectione diminuta, vel imperfecta: & hoc aliud esse nihil dicit, præter argentum viuum exaltatum arte super argentum viuum imperfectum: ex his docent aperte nihil aliud esse, quam argentum viuum. Adfert Arnaldus Villanouanus: Totum studium tuum intendatur, in digerendo & coquendo mercuriosam substantiam, & pro sua dignitate corpora digna reddet, quæ nihil aliud existunt, quam substantia mercuriosa decocta. Infinitis rationibus probari posset, mercurium duplicem esse solam materiam primam, & proximam omnium metallorum, & non elementa quatuor, quæ sunt remotissima. Dixerit quispiam errorem suum protegere cupiens, ex tuis (inquit) contra teipsum adduco, elementa quatuor postmodum in mercurium & sulphur, quæ metallorum prima materia sunt, arte reduci, hac via subtiliora facta sunt eius.

eiufmodi feparatione præcedente, quæ fi fine hac
ftatim in mercurialem fubftantiam adducta fuiſ-
ſent, materiamque proximam. Vt hoc refellam
tamquam erroneum & falſum, ex iſta varia opi-
nionem fequeretur facile ſuperfluâ eſſe naturam,
ſi ſpermata rerum arte fieri valeant, ſic homo ge-
neraretur abſque homine ſolùm ex quatuor ele-
mentis abſque alia natura media, vel alteratione,
non aliter & principia fierent compoſitionum,
quod pugnat contra omnem rationem natura-
lem. In hac arte ſiquidem natura produxit mate-
riam, in qua poſtmodum iuuatur arte. Seque-
tur etiam ex ea falſitate medicum arte ſua, vel her-
bis reſuſcitare poſſe mortuum, aut morientem ho-
minem ſanare, contra dictum Auicennæ & Raviſi.
Medicina ſolùm auxiliatur naturæ, qua quidem
abſente vel deficiente, nihil operari poteſt illa, ut
ſi proiciatur in corpus mortuum laxatiua, non
purgat, quia per naturam non recipitur actio.
Quod Hypocrates in Aphoriſmibus & principiis
naturalibus, diuinus magis quam humanus, ac
velut ſpiritus corpore carens, teſtatur, inquiens:
Ars præſupponit rem aliquam à natura ſola crea-
tam, in qua præſtat auxilium ipſi naturæ, & hæc
arti. Proinde conſtat artem indigere materia, quæ
ſit à natura creata, & non ab arte, à qua ſi eſſet,
quid opus natura foret in eis, quæ non eſt opera-
ta, cum de ſuo nihil adſit: ſola ars perficere poſ-
ſet abſque alia re extranea, & præter naturam. Pa-
tet multis irrefragabilibus teſtimonijs, & euiden-
tiſſimis, naturam ex ſeipſa procreare naturas ſper-
maticas, ac præparare: tandem ars per coniun-
ctionem in eis operatur, ad finem tendens, in

quem natura crearat. Quamuis etiam, si fieri
queat, ut metalla reducantur in quatuor elemen-
ta, prius oporteret in mercuriū & sulphur, quā
in elementa separari necessario, postmodū ele-
menta rursus in sulphur & argentum viuum, ut
fiant proxima natura metallica: quæ stultitia
quæso hæc esset? Cū hæc omnia sint vnum i-
dem, & eadem substantia, quæ nouam nō acqui-
rit inde naturam, neque materiam, ab eiusmodi
reductionibus, at solum manet quod antea fue-
rat. Quid istis frustaneis igitur laboribus indige-
mus, si tantundem substantiæ habebatur, cū es-
sent in forma spermatis argēti viui & sulphuris,
atq; post reductionē in elementa quatuor, & nihil
acquirant noui, non in virtute, non in pondere,
neq; quantitate, vel qualitate? ea de causa videli-
cet, quia nulla materia sibi fuit adiuncta, quæ di-
gniora reddidisset, vel cū ipsis fuisset exaltata, sed
unica tantum huc atq; illuc circumducta materia
sola, præter additionē: quapropter in forma pro-
prij spermatis æquē valida, ac in forma elemen-
torum. Ad nostrum lapidem si opponatur idem,
nempe nihil etiā acquiri sibi, negatur: nam ipsum
reducimus, ut in ea reductione fiat coniunctio
nouæ materiæ vnius & eiusdem radicis, præter
quā reductionem fieri nequit, atqui accedit e-
tiam additio materiæ. Duarum vtique materia-
rum vna subuenit alteri, quo resultet inde lon-
gè dignior materia, quā erant per se seorsim
ante coniunctionem. Est igitur ista reductio no-
stra necessaria, quod per eam materiæ nouam
acquirunt formam & virtutem ob additionem
materiæ nouæ: quæ non fit in alijs reductioni-
bus

bus elementorum, in quibus aliud nihil apparet fieri quàm circductio materiæ nudæ sine forma, citra omnem innouationem, exaltationem, & acquisitionem alicuius formæ, vel materiæ nouæ. Vnde liquet reductiones istorum hominum esse meras phantasias, vanas, & erroneas. In huius rei confirmationem aptissimè loquitur quidam nomine Guilhelmus Parisiensis, vir in hac arte doctus: In creatione hominis (inquit) primò concurrunt in vnionem duo spermata, qualitatibus differentia, quarum qualitatium in vno est vna frigida & humida, & in altero altera est calida & sicca, quæ in vtero materno digeruntur mixtione virtutis vtriusque feminis, & augmentatione per humiditatem sanguinis, qui est eiusdem substantiæ, cuius est sperma fœmineum, actione virtutis masculini spermatis interueniente, nutritur inde materia dictæ mixtionis, donec fiat substantia media participans cum vtriusque natura, citra vllam diminutionem, vel superfluitatem. Proinde spermata creantur à natura, & non ab arte, quæ nullo modo etiam posset, hoc solùm efficit, in vtero materno coniungit simul ambo. Quamquam etiam ista iuuare potest in mixtione fomento caloris externi, quietis, ciborum optimorum delectu, & facile digestibilium, cum temperie & moderatione sumptorū, quibus omnibus aliud nil operatur, quàm rebus iam à natura creatis auxiliari tantum.

Subiungit idem auctor: Creare spermata non est artis, at postquàm à natura creata sunt, tum demum ars per solam virtutē naturalem existentem in spermaticis materijs iam à natura creatis,

coniungendo, velut naturæ minister, succurrit
 ipsi rei quidem existenti, at nondum perfectæ: ni-
 hil tamen addit formæ, nec materiæ, neque virtu-
 tis. Est igitur generationis prima causa natura-
 lis, & secunda solum artificialis, quæ posterior
 absque priore nihil efficit. Frustrâ namque terra
 cultuatur ad messem, nisi naturalis adsit materia
 creata per naturam, frumenti granum videlicet.
 Constat igitur vtramq; ab altera iuuari, naturam
 ab arte, hanc à natura, & vicissim ambas ad opus
 facere, cum naturæ, tum artis. Cum igitur ab ar-
 te spermata creari nullo modo valeant, neq; ma-
 teriæ metallorum, impossibile fuerit hominem
 quouis artificio reducere quatuor elementa in
 spermaticam formam reductiuam, alteratiuam,
 aut attractiuam, ad finem recipiendi formam, vel
 actionem tendentem, siue disponentem. At si quis
 arguat Philosophos dicere quatuor elementa in
 arte nostra existere debere: sententia quidem eo-
 rum est, in duobus suis spermatis quatuor pri-
 mas elementorum, quatuor qualitates haberi, ca-
 liditatem & siccitatem videlicet, ignem & aerem
 in argento viuo maturo, quod est sperma mascu-
 linum, & frigiditatem atque humiditatem in ar-
 gento viuo crudo, & imperfecto, quoad finem, quæ
 terra sunt, & aqua in spermate foemineo, non
 quod actualiter in istis sint quatuor partes ele-
 mentales à se mutuò separatæ, vt sunt quatuor
 elementa, quæ videmus: etenim haud sic essent
 materia prima metallorum amplius, nec etiam al-
 terari possent aliquo ingenio, vel artificio huma-
 no, in formam duorum spermatum metallorum
 primæ materiæ, vt apertè docet Calib Philoso-
 phus,

phus & Albanix Rex, ad hunc modum: Scitote nos ab initio nostri operis, nisi duabus materijs duntaxat non indigere, non nisi duæ videntur, neque tanguntur, nec duabus plures intrant in magesterij nostri principium, medium, & finem: verû istis duabus qualitates quatuor insunt virtualiter: in maiori namque spermate, velut in digniore, duo digniora continentur elementa per qualitates, ignis & aer videlicet: in altero verò spermate natura sua crudo & imperfecto, reliquæ duæ qualitates habentur, & alia duo minus digna elementa, quæ terra sunt & aqua: per Calib apertè satis patet, in hac arte non esse nisi duas materias spermaticas, vnius & eiusdem radicis, substantiæ & essentiæ, scilicet mercurialis, solius substantiæ viscosæ & siccæ, quæ nulli rei iungitur in hoc mundo, præterquàm corporibus. Id ipsum asserit manifestè Morienus libro suo, inquiens: Durum aquaticum, & molle reddito durum, vt ei coniungatur aqua, celato, vel abscondito potius ignem sub, vel in aqua frigida: hoc est, iunge sperma masculinum, quod aliud nihil est, quàm mercurius coctus & maturus, continens in se per digestionem elementum ignis, cum spermate fœminino. id est, cum aqua viua. Item Isudrius in eandem sententiam loquitur in Turba Philosophorum: Aquam igni permisceto, hæc est vnio spermatica potentialiter, proxima lapidis nobili perfectioni, ad eam recipiendum. Et in Codice totius veritatis, quidam Philosophus nomine Artefinales: Coniunge rubeum virum, albæ suæ fœminæ, in rotundo cubili circumdato corticem igne, continuo quoque calore fouea-

tur ibidem, vsque dum fiat coniunctio hominis cum aqua philosophica, & non vulgari: id est, in continente hoc, omne inest quod ad vsui perfectionem requiritur: tum demum ista coniunctio dicitur prima lapidis materia, & non aliter. Nam in se continet fixi naturam, qua fixatur, atq; spirituale naturam, dignamque substantiam nobilissimi lapidis. In summa qui probe Philosophos intelligit omnes, optime concordare videtur in omnibus, qui verò non sunt artis filij, sed ignari, dissentire perperam iudicant. Postquam de prima materia metallorum abundè satis loquutus sum, argumentis quoque firmissimis, & auctoritatibus dignis mercurium & sulphur esse probavi, latius ut progrediar in gratiam & utilitatem auditorum, in hac sequenti parte libri mei tertia, dicam quid sint mercurius & sulphur: & quemadmodum in terra metalla generentur, eorumque differentias, adductis Philosophorum auctoritatibus, à quibus didici quæ de lapide scio, Deo dante gratiam & intellectum.

PARS TERTIA LIBRI D. BERN.
Comitis Marchie Trevisanae, qua per ipsum tractatur
de radicibus & principijs Metallorum, idq; rationibus & auctoritatibus evidenti-
mis, atque philosophicis ar-
gumentis.

N primis non ignorandum est, diuinum hoc Genesis opus, quo Deus in principio creauit materiam confusam & inordinatam: plenam tamen ex eius voluntate multis ac infinitis materijs, ex qua tra-
xit

xit elementa quatuor, & ex istorum commixtione creauit animantia, diuersasq; creaturas, nonnullas esse voluit intellectiuas, sensitiuas alias, vegetatiuas & minerales. Intellectiuæ creatæ sunt ex quatuor elemētis, at ignis & aer in istis dominantur magis, quàm alia duo. In sensitiuis tamen minuitur ignis, quòd aer æquè dominetur ac ille, velut in animalibus brutis, equis, asinis, canibus, auibus, &c. Vegetatiuæ pariter ex quatuor constant, in his dominantur aer & aqua: sed aer dignitate diminuitur per aquā, & ista per solam substantiam quandam terrestrem & vaporosam. Minerales verò creaturæ, licet ex quatuor etiam constent, prædominantur tamē terra & aqua: sed aquæ dignitas est terrosa magis, quàm aquatica. Diuersarum sunt formarū, at multiplicari nunquàm possunt, nisi per reductionem ad primam sui materiam, cæteris antea dictis proprium semen in seipsis habentibus, in quibus delitescit omnis ipsorum multiplicationis & finalis compositionis virtus. Materia metallica constat ex solo mercurio frigido & humido crudo, in quo sunt etiam elementa quatuor, scilicet calidum, humidum, frigidum & siccum: quorum duo dominantur, frigidum & humidum: subiecta sunt istis calidum & siccum. Cœlestis motus calor circumcirca terram penetrās, & venas eius, est tam remissus ac temperatus, vt vix perceptibilis, at continuus: noctu pariter ac diu semper æqualis. Calor hic non prouenit ex Sole (quod nonnulli fatui volunt) sed ex reflexione sphaeræ ignis aerem circuentis, & etiam ex continuo motu corporum cœlestium, calorē continuum & lentum

excitantium vix imaginabilem. Quamuis etiam calor mineralium esset à Sole (ex sententia Raymundi Lullij & Aristotelis) nihilominus calor esset continuus, quia Sol dies & noctes circum terram incessanter voluitur. Verum istorum opinio falsa est, quoniam Sol non est calidus, neque frigidus, at motus eius est naturaliter calidus. Calor itaque proueniens ex motu corporum cœlestium, assidue versatur in venis terrę: non tamen calefacit (vt putant nonnulli stultè loquentes) mineras: nam si vel minimè calefaceret, hoc tantillo calore actiuo, minore spatio temporis quam annorum decē, decoqueretur mercurius in perfectionem Solis, quod vix centum fieri consuevit. Terra siquidem est frigida & sicca, minerae quoque sunt in centro terræ: priusquam igitur vel tantillum caloris percepissent à Sole actualiter, nos q̄ sumus proximiores adurere mur prorsum: intensissimus esse deberet enim, si terram & aquam frigidissima corpora penetrans, nihilominus calorē adhuc retineret, cum ad centrum peruenisset, non extinctū penitus. Verum enim uerò hæc naturalius intelligi debet ad hunc modum: Cum ipse mercurius componatur ex quatuor elementis, calefactis igitur istis à communibus & generalibus per suum proprium motum, naturalis calor excitatur ab eiusmodi motione: pariter ignis & aer existentes in mercurio mouentur, & sensim eleuatur, cum digniora sint elementa quā aqua & terra mercurij, nihilominus humiditas & frigiditas dominatur. At quia calor & siccitas digniora sunt elementa, vincere conantur alia duo, videlicet frigiditatem & humiditatem

tem in mercurio denominantes: nam cœlestes motus excitāt alios motus calorum naturalium, per quos mercurij motus, i. qualitates mouētur. Postmodūm successu longo temporis mercurij siccitas vincit gradum vñum suæ humiditatis, & fit plumbū, alium quoq; deinceps gradū vincit, & fit stannum. Tandem calor mercurij iterū paululum humiditatis ex frigiditate vincit, & fit luna. Calore plus adhuc dominante, fit æs, vel venus, & postea ferrum atque sol perfectus. Hac via duæ qualitates, quæ prius succumbebant frigiditate & humiditate victæ, modò vincunt alias, ac dominantur caliditas & siccitas, quæ sunt in excitatione sua sulphur, & mercurij frigiditas atque humiditas sunt ipsemet mercurius. Non quòd sulphur hoc sit quidpiam à mercurio diuisum, aut separatum: sed est solūm caliditas & siccitas, quæ non dominantur in frigiditatem & humiditatem mercurij. Hoc sulphur postea digestum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditatem, humiditatem, & suas imprimit virtutes. Per eiusmodi graduum decoctionum varietates, fiunt metallorum diuersitates. Plumbum ab igne continuè fugit, auolatque, non alia de causa, nisi quia frigiditas & humiditas sui mercurij, nondum alteratæ fuerunt per caliditatem & siccitatem sui sulphuris, quæ quidem in eo nullo modo dominātur, alioquin ab igne plumbum quantumuis etiam vehementi, nō absumeretur, quinimò mercurius eius gauderet in sibi simili. Pariter & alia metalla quæque fugiunt ab igne, præter solem, quia sunt adhuc frigida humidaq; plus vñum alio, iuxta maiorem cum dictis qua-

litatibus participationem, vel minorem fugiunt
 (inquam) quod sibi contrarium est, sustinereq;
 nequeunt. Omne siquidem naturaliter fugit ab
 aduersario, simili verò delectatur: inde sequitur,
 solem aliud nil existere, quàm purum ignem in
 mercurio, cùm ab igne, quantumcunque vehe-
 menti non recedat, alijs omnibus illum non su-
 stinentibus, vno minùs alio, plùsue, vt magis ac-
 cedunt, vel recedunt ab ignis complexione. Sul-
 phur enim aliud nihil est, quàm purus ignis oc-
 cultus in mercurio, qui longo successu temporis
 in mineris excitatur, atq; mouetur motibus cor-
 porum cœlestium (vt suprà dixi) digeritque fri-
 giditatem & humiditatem in mercurio, pro va-
 rietate graduum decoctionis & alterationis in di-
 uersas formas metallicas, quarum prima plum-
 bum minùs calidum & humidum: secunda stan-
 num: tertia argentum: quarta cuprum: quinta
 ferrum: sexta sol, qui quidem in perfectione suæ
 naturæ metallicæ, purus est ignis à sulphure di-
 gestus existente in mercurio. Ex his manifestè
 rursum patet, sulphur non esse quid per se seor-
 sim extra substantiam mercurij, neque vulgare
 sulphur, alioqui materia metallorum non esset
 homogenea (quod pugnat contra Philosopho-
 rum omnium assertiones) qui huiusmodi qua-
 litates dominantes vocauerunt sulphur, à simili-
 tudine, quia substantiam habet inflammabilem,
 velut sulphur calidà & siccam, cui insunt. Vnde
 liquet apertissimè, formas metallicas à natura so-
 lum ex pura substantia mercuriali creatas esse,
 non extranea, Gebro sic attestante. In profundo
 (inquit) naturæ mercurij, est sulphur, quod fit
 longo

longo successu temporis in venis minerarum terræ. Manifestius hac de re loquuntur Morienus & Aros: Nostrium sulphur (inquiunt) non est vulgare, sed fixum, & non volatile, de natura mercurij, & non ex alia re quapiam. Naturam exactissimè imitatur, quæ in suis minoris aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquam puram formam mercurialem, ut etiam apparet optimis rationibus, autoritatibus, & experientia. Mercurio huic inest sulphur fixum & incombustibile, quod nostrum opus perficit, absq; alia substantia quam pura substantia mercuriali. Non aliter loquuntur Calib, Bendegid, Iesid, & Maria: sed clarè ad hunc modum: Natura metalla sua procreat ex calore, & siccitate mercurij, frigiditatem & humiditatem superantibus, alterando, & alia nulla perficiuntur essentia, ut omnibus Philosophorum libris affirmatur, quos omnes allegare prolixum foret. Nonnulli perperam existimant in procreatione metallorum interuenire materiam aliquam sulphuream: sed contra manifestò patet, in mercurio sulphur inclusum esse, quando natura operatur: verum non dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo sulphur dictum alteratur, & vnà simul aliæ duæ mercurij qualitates: ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terræ venis generat metallorum formas diuersas, pro diuersitate graduum alterationum. In eo pariter imitatur naturam, cum nihil extraneum ad materiam nostram assumamus, atqui nostro argento viuo inest sulphur incombustibile mercuriale, quod nihilominus adhuc non dominatur, sed frigiditas & humidi-

tas mercurij volatilis, vsque dum actione continui caloris super hoc nostrum argentum viuum perseuerantis, fixum per totam substantiam volatilem mixtum dominetur, & vincat mercurij frigiditatem & humiditatem, ac tandem fixi caliditas, atque siccitas, quæ sunt eius qualitates, incipit aliarum dominari, ac pro gradibus huius alterationis mercurij, per suum sulphur diuersi colores oriuntur, quemadmodum nec aliter, quàm per naturam ipsam in mineris. Colorum eiusmodi primus est nigredo saturnea: secundus albedo iouialis: tertius lunaris: quartus venereus: quintus martialis: sextus solaris: septimus verò vno gradu per nos altius adducitur, quàm per naturam: siquidem perficimus, & plusquàm perfectum reddimus rubeo sanguineoque colore exaltatissimo. Proinde cum sit plusquàm perfectum, eatenus alia perficit: nam si non perficeretur ulterius quàm à sua simplici natura, quid opus esset tantū impendere temporis, vtputā mensium nouem cum dimidio, cum à natura præter tantos labores eiusmodi corpora habere possimus iam creata. Verum oportet, vt antea dixi, corpus masculinum plusquàm perfici, idque per artem naturam imitantem, quo sua plusquàm perfectione, abundantiq; radiatione perficere queat, alia imperfecta, in pondere, colore, & substantia, in radicibus & principijs mineralibus. Quis igitur adeo præsumptuosus, vt credat illud perficere posse, taleque reddere, quale desideramus alio quopiam extraneo, in quo nulla radicalis habetur commixtio? In Turba quidem Aristeus nomine, qui mundum vniuersum gubernauit an-

nos

nos sedecim sua sapientia, post Hermetem excellentissimus, de quo legitur in Chronicis Salomonis, ipsum congregasse discipulos Pythagoræ, ac nunquā mentiri solitum: quapropter veridicus appellatus ab Astrologis, ait: Natura non emendatur nisi in sua natura. Non potest igitur nostra materia aliter, quā in sua propria emendari. Parmenides idem loquitur, qui me primū retraxit ab erroribus, & in rectam viam direxit. Patet utique naturam metallicam non emendari, præterquā in sua natura metallica, & non in alia quavis, adeo ut hac via per nostrā artem perficiamus aliquot mensibus, quod ipsa natura vix mille possit annis. Nam in mineris calor ferè nullus, qui se vel tantulus inesset, opus naturæ celerimum foret. At in arte nostra duplicem calorem habemus, sulphuris videlicet, ac ignis, ut alter alteri subueniat. Non est ignis (ut volunt Constantinus & Empedocles) de substantia materiæ, qui tamen opus augmentat, alioqui sequeretur eiusmodi calorē indies magis ac magis penetrare, quod est erroneum. Verū ignis duntaxat omnē artem regit, quo natura utitur, aliud nihil adferre possumus. Igne vehemēti verò non alteratur inter se vicissim, neque mouentur. Fiat igitur ignis digerens, continuus, non violentus, subtilis, conclusus, aëreus, circumdatus, alterans, & non comburens: ita me Deus amet, iam tibi narraui omnem ignis construendi modum, considera igitur, ac rumina verba mea particulatim: siquidem ignis omnem comprehendit artem, ut patet ex omnibus locis Codicis veritatis. Considera pariter quid Rosarius magnus in hanc sen-

tentiam adferat: Cauete (inquit) ne solutionem vestram acceleretis, perficere volentes illam antè requisitum tempus: nam hæc præcipitatio signum est priuationis coniunctionum: sit igitur ignis vester perseverans, ac lenis, in modum gradus naturæ, corporibus mitis, digerens, & frigus excludens.

Item adfert ad hæc Maria Prophetissa: Vehemens ignis impedit coniunctionem, & album in rubeum tingit coloris florū papaveris sylvestris, quod quidem per teipsum poteris imaginari, & ex opere, quemadmodum ego, discere. In calore fimi frustra tenui, & in igne carbonum absq; medio, materia mea sublimata est, nō soluta. Verū in igne quem dixi, vaporoso, digerēte, continuo, non violento, subtili, circuyente, aereo, claro, clauso, incomburentē alterante, penetrante, & viuo benè successit. Iam si fueris qualem te decet esse verum inquisitorem, facilè per hæc verba intelliges qualis esse debeat ignis. In Turba habetur, experientia artificialis te docebit qualis sit ignis. In Lumine Aristotelis Chimiſtæ: Mercurius (inquit) in triplici vase coquendus est, ad euaporandum & conuertendum actiuitatē siccitatis ignis, in humiditatem vaporosam aeris circuentis materiam. Geber & Seneca hoc ipsum affirmant: Ignis (inquiunt) materiam nostram non digerit, sed calor eius alterans, siccus per aerem existimatus, quod medium est quo ignis mouetur, & humectatur. De hoc dicere hætenus distuli: nam ignis omnia perficit, vel destruit. Aros & Calib: In toto nostro opere (inquiunt) mercurius & ignis tibi sufficiant, in medio, & in fine:

sed

sed in principio non ita se res habet: siquidem non est mercurius noster: quod intellectu facillimum. Item Morienus ait: Scitote nostrum Latonem esse rubeum: sed inutile nobis existit, usque dum albus fiat. Scitote etiam aquam tepidam penetrare, ac albefacere, quemadmodum ipsa est, & ignem humidum & vaporosum omnia operari.

Rurfus Bendegid, Io. Mehungus, & Haly: Vos qui dies & noctes (aiunt) quærentes, vestras dilapidatis pecunias, facultates, & opes vestras consumitis, atque tempus inutiliter, torquetis in genia vestra circum librorum subtilitates, admonitos ex charitate vo'o (per compassionē) velut pater motus, erga filium: ut (inquam) albificetis Latonem rubeam, per aquam albam suffocetam, atque tepidam: cæterum frangite tot sophisticos libros, tot regimina, tantasque subtilitates relinquitte, mihi credite, ut benè sit vobis: vana siquidem hæc sunt opera cuncta, præter id, quod iam vobis dixi: & in hunc scopum tendunt omnia, quæ scripta sunt. Quid melius clariùsue dici posset unquam?

Codex etiam omnis veritatis ad hæc: Dealbate (inquit) rubeum, & postmodum rubeum faciatis album, in eo tota consistit ars, eiusque principium & finis. Ego autem dico tibi, nisi nigrum effeceris, minimè dealbare poteris, siquidem nigredo est initiū albedinis, & nigredinis finis, est signū putrefactionis, corporis penetrati iam & mortificationis. At hæc inquit Morienus ille sapiens philosophus Rom. Nisi putrefiat & nigrescat, non dissoluetur, & nisi dissolutum fuerit, ab aqua sua

non poterit penetrari, neq; dealbari: vnde nulla coniunctio, mixtio nulla, & per consequens nulla prorsum vnio, quæ postrema fieri non potest absque mixtione: item compositio præcedere debet alterationem. Ad hunc itaque modum per eiusmodi gradus nostra materia tractatur ad imitationem operis naturæ, in omnibus absque diminutione vel additione cuiusvis alterius. De ponderibus verò, ne quis multū sit anxius, quænam sint, & qualia, quibus natura vtitur, sciendum vtique minerarum locis non haberi: nam vbi solū vnum, quid his opus esse videtur, & alibi quàm inter duo, vel plura? Ponderus autem nostrum est respectu sulphuris existentis in mercurio. Siquidem (vt antea dixi) elemētum ignis, quod in mercurio crudo non dominatur, hoc ipsum est, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui verè Philosophus erit, optimè sciet quanto subtilius est elemētum ignis alijs elementis, & ista vincere quanta proportionē valeat. Ponderus igitur est in elementalī prima compositione mercurij, & nō in alio quouis opere. Proinde compositio primo loco fieri debet, vel coniunctio, postmodum alteratio, postea mixtio, & postremo tandem fert vnio. Quicumque volet in his imitari naturam, huius obseruet ordinem atque pondera duntaxat, vt Codex omnis veritatis habet. Si confectio fiat absque pondere, retardabitur opus, quò fiet vt animum facilè despondeas. In hanc sententiam optimè loquitur Albugazal præceptor Platonis: Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata, est actio agentis in ista materia. Verba sunt merè aurea, ponderum funda-

fundamentum nobis aperientia, quæ non facile, nisi doctus, intelliges, vel à quopiam explicata fuerint, insigniter docto. Ipse tibi libenter exposuisssem, nisi Deo votum, æquitati, Philosophisq; præstitissem, me nunquam nudis verbis expositurum, aut vulgato sermone pondus, materiam, neque colores, at solum parabolis (vt infra mox audies) veris & perfectis, absque diminutione & superfluitate, ad imitationem sapientum. Antea dixi de huius artis inuentoribus, eisq; qui habuerunt, me quoque habuisse perfecisseq; lapidem à principio vsque in finem factus sum: item de imposturis, quas sustinui, & propter eas ingentes impensas & labores intolerabiles, ab anno decimo octauo ætatis meæ, vsque ad annum sexagesimum quartum, priusquã artem adeptus essem. Verum si habuissem ab initio libros omnes, quos postea nactus sum, citius ad eam haud dubiè peruenissem: at nihil aliud quàm falsissima legebam recepta, & libros erroneos: præterea non nisi cum peruersissimis furibus, hominibus nequam, & impostoribus communicare contingebat. Sed postquàm sciui, familiarem notitiam habui cū quindecim bonis viris, qui pariter sciebant lapidis artificium, & præcipuè cum quodam Barbarino (sciueram nihilominus artem duobus annis priusquàm elaborassem, vel perfecissem) hic inter disputandum (cū ex improviso dixissem, me nondum expertum fuisse) conabatur à proposito vero diuertere, quapropter deferui societatem eius. Disputabamus potissimum de modo celandi, & contegendi hominibus indignis artem. Verum in ignis structura scri

bentum alij dissentiebant ab alijs, quamuis ad
 eundem scopum tenderent omnes, vt nempe fie-
 ret ad hunc modũ, ne fugiens prius auolet quàm
 ipsum persequens, quocumque modo pararetur
 ignis. Conclusionem igitur hanc meam vt in-
 telligas, arrige attentius aures. Opus nostrum
 fit ex vna radice, & ex duabus substantijs mer-
 curialibus, crudis, assumptis, & ex minera tractis,
 puris, & mundis, igne coniunctis amicitia, vt exi-
 git ipsa materia, assidue coctis, vsq; dum ex duo-
 bus vnũ fiat, in quo quidem vno corpus spiri-
 tus, & iste corpus facta sunt à commixtione.

Postmodũ augeatur ignis donec fixum cor-
 pus, tingat nõ fixum suo colore naturaque: nam
 vbi ritè mixtum est, omnia vincit, ac ad suam na-
 turam & virtutem adducit, ac tandem superat &
 tingit millies millena, ac decies millies millena: id
 qui vidit, is pariter credit. Ad hunc itaque modũ
 virtute, quantitateque multiplicatur, vt fatentur
 venerabilis ille Pythagoras, Isudrius, & Codex
 omnis veritatis. In nullo vnquam librorum re-
 peri multiplicationem, præterquàm in Rosario
 magno, in Pandectis Mariæ, in Veridico, in Te-
 stamento Pythagoræ, in Turba, in Morieno, in
 Auicenna, in Bolzain, in Albugazal frater Ben-
 dagid, in Iesid Constantinopolitano, at in alijs si
 habebatur, non intellexi, nec ab ipsis addiscere
 potui. Noui quendam ex Marchia Anconę, qui
 lapidem optimè nouerat, multiplicatione autem
 ignorabat, hic me sedecim annos integros solli-
 citè insequutus est, vt disceret, verũ ex me nun-
 quam sciuit, libros enim quos dixi, habuit vt ego.
 Totam speculatiuã igitur, & principia mineralia,
 cum

cum suis rationibus detexi, quibus verum à falso discerni potest, modò verò practicam attexere visum est, obscuris verbis tamen, vt egomet elaborauì, & quater composui dictum lapidẽ. Quicunque igitur hunc meum libellum habuerit, ac legerit, ab omni liberari meritò deberet anxietate, necnon veritatem cognoscere citra defectum, dilucidiùs enim scribere haudquaquam potuissem, nisi rem ad oculum demonstrarẽ, quod quidem omnis ratio dissuadet. Ipse tu cum seiueris longè me cautiùs velabis, ægreque feres me tam apertè scripsisse. Voluntas Dei vetuit omnibus palàm fieri, quod valdè paucis notũ esse bonum est, vt in Turba passim legitur.

QVARTA PARS LIBRI BERNARDI
Comitis Marchie Treuisanae, de practica
Philosophici lapidis.

VM in hac arte maximè profecisse me percepissem, cœpi doctos in ea potissimum quærere ac frequentare: decet enim probatos viros sibi similibus adiungi, & non alijs. Cùm igitur per celebrem quandam ciuitatem Appuleam Indiæ transirem, audiui doctissimum in ea residere virũ in omni scientiarum genere, qui parem in hoc mundo non haberet. Hic prætiũ disputationibus instituerat omnibus in arte peritis, libellũ folijs & coopertorio puro, putoq; auro fabrefactum. Quapropter honoris auidus, animum facere mihi metipsi non dubitauì, ac ad præscriptas disputationes disponere, addente mihi, ad hanc susceptam prouinciam,

calcaria verò doctissimo, veniente mihi in mentem etiam, audētes ad sublima prouehi, timidos deijci, ac perpetuò humi degere, viriliter in palestram transij, fatoque palmam obtinui disputationis coram astantibus, libellusque premij fuit mihi per facultatem philosophiæ admodum honorificè oblati, vt circumspectarer ab omnib⁹. Deinceps animi studio fatigati recreandi gratia, campos amœnos & prata quærens, in lymphidissimum incidi fonticulum, pulcherrimo lapide circumseptum, atq; munitum, supra quercinum truncum, cetera muro circumdatum, ne bruta ad eam intrarent, nec aues in eo balneum sibi facerent. Super hunc fontem sedens, contemplatus sum eius pulchritudinem, ac vidi superiùs clausum. Ea faciens iter vir-senex, & venerandus admodum, vt Sacerdos, à me salutatus honorificè, & rogatus quamobrē iste fonticulus ad eum esset modum, superiùs, inferiùs, & ad latera circumquaque clausus, & munitus? amico responso me dignatus ait: Est quòd scias, amice mi, fontem hunc esse valdè mirabilis, ac terribilis virtutis præ cæteris omnibus totius mundi fontibus, pertinet ad Regem solùm huius patriæ, quē fons optimè nouit, & ipse fontem. Prætereuntem Regem hac semper ad se trahit, & à Rege non trahitur. In eo balneo manet ducētis octuaginta duobus diebus, quibus ad tantum iuuentutis robur adducitur, vt à nemine quantumuis robutissimo vinci queat. Curauit igitur suum concludi fonticulum albo lapide rotundo, vt vides, in quo relucet fons clarus, velut argentum, & cœlestis coloris, vt etiam esset fortior, ne ab equis & alijs destrueretur,

strueretur, induxit quercum veterem fissam per
medium, qui tueretur à Solis radiis, umbrā faciens.
Deinceps, vt vides, muro circumdatur valdè spif-
so: primò duro lapide & clarò clauditur, tum de-
inùm caua quercu, maximè quia terribilis est na-
turæ, adeò vt omnia penetret semel inflāmatuſ,
ac irritatus: item si euaneſceret, actum de nobis
eſſet. Rogauī postmodum vtrum ipse Regem in
dicto fonte vidisset, qui respondit, se vidisse qui-
dem intrantem, sed ab eo tempore, quo per custo-
des in eo clauditur, non apparet amplius in cen-
tesimum & trigesimum vsque diem: tandem e-
mergit admodum splendens, ac nitens. Custos
portenarius balneum assidue calefacit, vt persi-
stat in suo calore, qui in aqua fontis occultus est,
ac dies & noctes calefacit absq; intermissione. In-
terrogauī rursum cuius coloris Rex eſſet, qui ait,
vestitū eſſe panno aureo primū ab initio, dein-
ceps holosericea diploide, vel thorace nigro, ca-
misia quidem alba supra niuem, eius carnem ta-
men, vel sanguinem rubicundissimam. Rogauī
deinceps vtrum Rex eò veniens multam ehor-
tem extraneorum, plebisque minutæ secum ad-
duceret? respondit amicè, ac subridens: Cum
Rex huc venire proposuit, relictis omnibus suis
aulicis & extraneis, solus intrat, nemine fontem
præter ipsum appropinquante, & solam eius cu-
stodiam: cuius curā habet homo valdè simplex,
imò simplicissimus hominum, eius supplere vi-
ces optimè posset, cum aliud nihil efficiat, quàm
calefacere fontem. Petij rursum vtrum fonti Rex
eſſet amicus, & fons ipsi? qui ait, mirum in mo-
dum sese vicissim amant, fons Regem attrahit, &

D

non Rex fontem: nam Regi velut mater est. Interrogaui tandē cuius generis Rex esset? respondit esse ex fonte, qui talein, vt est, effecisset absque alia re quapiam. Petij vtrum multos haberet aulicos, qui ait, sex duntaxat habere, qui successiōnem expectant, si fortē Rex quandoq; mori posset, potirentur etiam, vt ipse, regno: hinc fit, vt illi seruiant, quia sperant ab eo multam dominationem & possessionē. Tandem interrogaui vtrum senex esset, qui respondit seniorē esse fonte, suisq; maturiorem subditis quibuscunq;. Qui fit igitur, (petij) vt isti non interficiant Regem, à cuius à morte tantam successiōnem expectant, cumque fit adeo senex? Qui ait: Quamq; admodum prouectæ est ætatis, nihilominus subditorū suorum nullus adeo patiēs algoris atq; sudorum, pluuiarum, ventorum, & laborum vt ipse: item nemo illorum per se, nec simul omnes occidere possent, neq; vis vlla. Quomodo igitur possidebant regnum si mori nec etiam occidi possit ab aliquo? Respondit, sex eius subditi sunt ex fonte, à quo possident omne quod habent, vt ille, quo fit, vt à fonte trahantur, maximē. Rex occiditur ab ipso fonte pariter vt illi, resuscitatur per ipsum, deinceps ex substantia regni sui, quæ posita est in minutissimas partes, quisque subditorum eius portionem accipit, & quantumcunque minutissimam particulam quilibet habeat, æquatur opulentia, viribus & potentia Regi, fiuntque inter se æquales. Interrogaui rursum quanto tempore illis expectandum esset? qui subridens iterum ait: Scito Regem intrare solum absque subditis, etsi fons amet etiam istos, non tamē intrant quia
 non

hondum hanc dignitatem promeriti sunt. Verum intrante Rege, veste auri puri contexta folijs, & contexta exuitur, quam primo suo tradit cubiculario, Saturno dicto, hic seruat diebus quadraginta, plus quandoque duobus ad summum, postquam semel habuit. Deinceps exuit Rex thoracem holosericeam nigram, quam secundo suo cubiculario Ioui nomine tradit, qui custodit viginti bonis diebus, tum demum Iupiter iubente Rege, tradit Lunæ, quæ tertia persona est pulchra & resplendens, hæc viginti diebus seruat. Tum demum Rex in pura camisia alba, niuis instar, aut salis floris existit, quam etiam exuit, eamque Marti tradit, hic seruat quadraginta diebus, aliquando duobus aduenientibus. Postmodum Mars, Deo iubente, tradit Soli flauo, non claro, qui seruat quadraginta diebus. Tum demum venit Sol pulcherrimus, & sanguineus, qui statim camisiam arripit. Interrogavi tandem, quid inde fit ex istis omnibus? qui ait: Fons deinceps aperitur, ac ut camisiam dedit illis, vestem, atque thoracem, momento iam suam carnem sanguineam & rubeam tradit omnibus manducandam, iam demum habent quod optabant. Rursus petij, utrum tanto tempore semper expectarent, & num prius aliquam remunerationem seruitiorum habere possent, in finem usque nisi perseuerent? qui ait: Statim atque albam habent camisiam, quatuor istorum aulicorum, si velint, gaudere poterunt, opibus quoque frui plurimis: verum dimidia parte regni solummodo potirentur, quapropter malunt, vel tantillo diutius finem atque exitum expectare,

ut etiam diademate regio sui domini coronetur. Interrogavi an unquam aliquis accederet medicus, vel quiduis aliud eo tempore? qui respondit, nullum, nec quicquam aliud præter custodem vnicū, qui subtus calorē excitat continuum circumuentem & vaporosum, præterea nihil. Rogavi nūcustos hic multos labores pateretur? qui ait, plus à principio quàm sub finē, quia fons inflammatur. Petij vtrum vidissent multi, qui respōdit, versatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognouit eorum qui sunt in mundo. Rogavi latiūs quid agerent? qui ait, Si volēt sex illi Regem iterum purgare poterunt in fonte diebus tribus, circuyendo locum iuxta continentiam, dando primo die thoracem, secundo camisiam, ac tertio carnem suam sanguineam. Dixi ad hæc quorsum ista? at ipse, hætenus tibi respondi, fatigatus sum. Quod cūm percepissem, nolui esse molestus, at abeuntem comitatus sum aliquatenus, illi quoq; gratias agēs immortales, vale dixi. Venerabilis admodum senex fuit atq; sapientissimus, vsq; adeo ut ipsi obedirent cœli, cunctaq; tremerent corā ipso. Sopor etiam inuasit me, ut rediens ad fontem aliquantisper quiescere destinaram, sedēsq; super hunc abstinere nō potui, quin claustra omnia secretò referarem. Interea cūm libellum meum disputationis premium inspicerem, per suum splendorem & pulchritudinem, soporem antea conceptum auxit, ut oscitantia quadā è manibus in fontem delapsus sit, quod me pessimè habuit: volebam enim seruare in memoriam honoris adepti. Cumq; inspicerem disparuit ab oculis, existimans igitur in fundum
deci-

decidisse fontis, aquam exhaurire cœpi, cum industria tamen, adeo ut non maneret in eo, nisi decima pars eius cum decem partibus. Cumque totum exhaurire conarer, tenaces erant valdè, interea dum in hoc opere fatigarer, superuenerunt aliqui, ut ultra haurire impedirent. Priusque abirem tamen, conclusi rursus omnia, ne quispiam perciperet me fontem exhaurisse, neque vidisse, neue fortè mihi libellum etiam surriperet. Tum demùm cœpit excitari calor circumcirca in balneo ad lauandum Regem. Ego autem ob perpetratum facinus adductus sum in carcerem, ibidemque detentus quadraginta diebus. Quibus absolutis fui relaxatus, & ad fontem reuersus, ut viderem ipsum: obscuræ nubes apparuerunt, quæ durarunt longo tempore. In summa vidi sub finem omnia, quæ desiderabat animus, absque multo labore: qui te non torquebit etiam adeo, modò rectam ingressus viam, ab ea non deflexeris ad erroneas, at naturam in omnibus fueris imitatus. Concludens dico tibi, quicumque libellum hunc meum legens, lapidem per ipsum non intellexerit, nunquam intelliget, quicquid operetur. Nam in hac mea parabola totum opus continetur in practica, diebus, coloribus, regiminibus, viis, dispositionibus, & continuationibus, quanto melius fieri potuit narraui singula, pietate, charitate, & compassione motus erga desolatos operadores, in hac arte pretiosissima. Finem igitur faciens libello meo, Deum Optimum Maximum rogo, cuius gratia fuit absolutus, ut aperiat mentes hominum bonæ voluntatis, quibus, ut ingeniosis, pauca difficultas erit, modò absti-

48 BER. TREVIS. DE ALCH. LIB.
neant à somniatis phantasijs, & subtilitatibus
sophistarum, in via quoque naturæ maneant,
quæ per meam speculatiuam demonstratur. Va-
lete in IESV CHRISTO omnes, & memores
pauperum estote, cùm ad hunc thesaurum inex-
haustibilem perueneritis. Deum orate, qui vos
docebit ulterius.

F I N I S.

OPVSCV.

PHILOSOPHIAE
NATVRALIS METALLO-
RVMD. DIONYSII ZACHARII
nobilis viri Philosophi
Galli,

Ad benignum Lectorem.

QUOTQVOT in hac arte diuina scripserunt olim docti, sapientes viri, naturalesq; Philosophi prophanationem, vel diuulgationem eius arcani vetuerunt. Nihilominus amice Lector cum satis considerassem interpretationes contradictionum, figurarum, comparationum, equiuocationum, ac variorum enigmatum passim in ipsorum scriptis occurrentium, absq; numero, celatum esse nolui, quicquid (post multos inutilesq; labores, atque prolixissimos, circa sophisticationum recepta, deceptorum potius dixerim opera prorsum inepta) per imaginationes veras, ex proborum libris resolverim continuis lectionibus approbatissimorum autorum, velut Geberi in sua Summa, & aliorum. Pedem itaq; retrahens ab erroneis vijs, quibus implicitus fue

ram antea magis quam Dedalus in suo labyrintho, in semitam rectam figere volui, quã gradiēs tandem cognoui veram & perfectam materiam, à natura nobis in cauernis terræ preparatam, ad perficiendum supra terram, quæ sub ista generat ipsa, metalla naturaliter, quemadmodum experientia (Deo misere) me docuit, ut hoc libello declarabo clariùs, quàm vnquam fieri valeat. In cuius prima parte narrabo modum & progressum, quibus perueni tandem ad veram huius operis diuini cognitionem. In secunda, quibus autoribus usus sum in perquirendis autoritatum explanationibus, terminorum, aliarumq; difficultatum. Tertia verò & vltima, declarabo practicam ad eum nempe modum, ut ignaros lateat, filiis autem artis sit manifestissima: propter quos omnia redigere in optimũ ordinem studui quàm diligentissimè: non imitatus hac in re nonnullos inuidos utilitatis R. P. homines, proprijque sui commodi nimium auidos, qui suam noluerunt materiam declarare, præterquam sub diuersis varijsq; fabularum allegorijs, imò qui libros suos alijs ostendere vix voluerunt. Noui quendam qui nonnulla scripta receperat à Veneto, hæc velut adorans occultabat occlusa, ut ipsemet vix auderet introspicere,

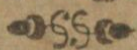
cere, ne dicam alijs ostendere, vel communi-
care, existimans fortè lapidem ex ea papyro so-
la proditurum absq; labore, si modo conclusa
strictissimè contineretur arca, tamquam Her-
metico sigillo materia philosophica. Verùm
ignorant isti nō fortuito concessam esse tam di-
uinam scientiam hominibus, ut aiunt Philo-
sophi, dum reprehendunt eos, qui nō proprijs,
at alienis impensis operantur. A quibus du-
bio procul asperrimè taxabor, quia hoc opuscu-
lum publicavi, presertim idiomate vulgari,
cū nulla hac tempestate scientia magis vul-
go sit odiosa. His breuiter volo respōsum quod
hactenus ignorarunt, nimirum huius diuina
philosophia partem non esse in humana pote-
state, adeò ut libris solis intelligi queat, sed in
voluntate Dei sitam, qui reuelat cui vult per
Spiritus S. suum, vel per medium alicuius ho-
minis, uti secunda libri huius parte narratur
latius: tantum abest ut palam faciam omni-
bus. Quid noui si vulgariter scribam artem,
qua ab omnibus suis professoribus non alio ser-
mone quàm suo proprio pariter descripta fuit
hactenus, ut ab Hamech Hebræo Hebraicè, à
Thebit & Haly Chaldaeis Philosophis Chaldai-
cè, ab Homero, Democrito & Theophrasto Gra-
cis, Græcanica lingua, ab Aboholy, Gebero, &

*Auicēna Arabibus in Arabica. Morienus, Ray-
mundus, & pleriq; alij Latini, Latinè tradide-
runt artem, suis ut cognosceretur à successoribus,
diuinam istam sciētiam hominibus etiam
sue nationis concessam quandoq; fuisse. De po-
pulari odio sciendū veritatē artis non esse spre-
tā, sed falsas duntaxat in ea sophisticationes,
ut in prima huius libelli parte narrabo latius.
At si dicant, cur ego non dilucidè ac manifestè
singula scribā, ut ex hoc opusculo quisq; securè
valeat operari, cum secus faciens nihil utilita-
tis adferam lectoribus? Ut respondeā, quis igno-
rat innumeras impensas, & inutiles, quæ cir-
ca hāc artem in Gallia solū fiunt indies, pro-
pter sophisticationes, à quibus si retrahi possint
in viam rectā lectura mei libri, tum p̄ pro-
biq; lectores in veritatis semita retineri, per ea
quæ secunda parte doceo, nō erit istis omnibus
lectura tertiæ partis inutilis, in qua narratur,
qua patet ad practicā operis diuini prorsum
facilis aditus. Diuinū voco hac de causa, quod
nemo per seipsum absq; diuina inspiratione cō-
prehendere, vel intelligere potest, etsi doctissi-
mus alioqui philosophus existat, ut ait Geber
aduersus omnes, qui sola consideratione cau-
sarum, operumq; naturalium operari nituntur,
inquiens: In eo plurimū errant putantes se na-
turam*

ram imitari posse, cum id arti sit in omnibus impossibile. Abstineant igitur eiusmodi calumniatores à lectura nostri opusculi: non ipsis enim elaboravi, sed filijs doctrinæ benignis, docilibus, & studiosis amatorib. huius artis. Quos amicè quidem rogo, & admonitos volo, prius q̃ operari incipiant, ut omnibus dubijs, quæ circa singulas operationes in compositione necessarias versantur, collatis & quæ sibi mutuò contradicere videbuntur, ænigmatum æquivocationibus, & id genus alijs, animum adeò resolutum atq; liberum habeant, ut videant, ac intelligant, non nisi meras esse concordantias, non diuersorum, sed vario modo prolatorum in unum & eundem sensum. Hæc est unica via cognoscendi veritatis, in hac arte præsertim, ut Rasis inquit. Quicumque desidiosus erit, ac oscitans in nostrorum lectura librorum, ineptus etiam erit ad preparandas materias, quandoquidem unus alio declaratur, tum quòd in isto uno fortasse requiritur, suppletur in alio. Impossibile namque fuerit, (sic disponente diuino consilio) reperiri omnia ex ordine scripta, quæ ad hanc artem sunt necessaria. Proinde quoscumque rogo, qui per hoc meum Opusculum ad tantam felicitatem peruenerint, non abutantur

*ea, pauperumq; in primis non sint immemores
ad sui condemnationem, Deo gratias agāt as-
siduè pro hoc, & reliquis liberalitatis suæ do-
nis, cui sit laus, honor, & gloria soli in eternū.*

PRIMA PARS OPUSCV-
LI DIONYSII ZACHARII,
QVÆ NARRAT, QVA VIA PER-
uenerit autor ad veram notitiam huius
artis, operisq; diuini.

HERMES ille Trismegistus non imme-
ritò vocatus philosophorum omnium
naturalium propheta primus, atq; pa-
ter, diuini lapidis autor, & Terma-
gnus Interpres, postquam expertus esset verita-
tem huius diuinæ philosophiæ, scriptum nobis
reliquit, quòd nisi metuisset vniuersale Dei iudi-
cium postremum, nunquam de hac diuina scien-
tia quicquam scripsisset, in tantam venerationem
habuit. Huius opinionis etiam extiterunt quot-
quot eum in hac arte sunt imitati: quo factum vt
omnes libros conscripserint in ea, variis argumē-
tis in vtramq; partem concludentibus, vt ait Ge-
ber in Summa, vt ignorantes ad hunc modum er-
rare cogerentur, econtrà doctrinæ filij sub opi-
nionum eiusinodi varietate, mentē ipsorum per-
ciperent. Quos nihilominus etiam errare fuit
necessarium à principio, vt postquam adepti fue-
rint

rint artem summis laboribus, cum intellectus, tum corporis, pluris faciant, occultiusque seruent. Ista nimirum est occasio maxima celandi: nam ad intolerabiles pœnososque labores accedunt sumptus ingentes, his potissimum qui librorum lectura sola discunt, expectantes inspirationem à diuino spiritu, quemadmodum ego feci spatio decem annorum, ut narraturus sum, & medium dicturus per quod in cognitionem huius arcani venerim. Cum annorum essem circiter viginti, postquam cura parentum instructus domi fuisset in principiis Grammatices, ad artes & philosophiam relegatus, annorum spatio trium, diligentia particularis mei præceptoris, adeò profeci, ut visum fuerit meis turtoribus (interea temporis enim vterque parens interierat) altiùs me prouehere, videlicet ad legisprudentiam sub eodem præceptore: sed priusque discederem ab artium collegio, familiaritatem & amicitiam cum plurimis alijs scholaribus inieram, isti varios habebant rectorum chimicorum libros, quos mihi datos mutuo summa diligetia descripseram, annuente præceptore familiari; qui iamdudum etiam in hac arte laborare cœperat, adeò ut antequàm abirem, collegissem librum admodum copiosum eiusmodi receptis refertissimum. Statim atque vnà cum præceptore meo venissem eò locorum, ubi legibus operam nauare debui, scripta mea cœpi reuoluere, quorum aliqua projectiones continebant vnus super decem, alia super viginti, triginta, tertiam, mediam partem, ad rubrum octodecim caracterum, viginti, &c. in coronatorum aurum, ducatorum, altiorisque co-

loris quæ vnquam esse possit, vnum sustinere debuit liquationem, aliud examē Lydij lapidis, omnia aliud examina, de albo similiter, vnū esse debuit denariorum decem, aliud vndecim, aliud capitalium numismatis argentum, album ex igne rediens, aliud in affricatione lapidis Lydij. Summatim existimabā, si vel minimum istorum præstare valerem, in hoc mundo maiorem felicitatem contingere mihi non posse. Præsertim cum legerē eiusmodi recepta magnatū inscriptiones præ se ferre, vnum Regine Nauarræ, aliud Cardinalis Lotaringiæ, Turnonis, & aliorum infinitorum, vt eiusmodi laruis atque titulis fides ab incautis hominibus adhiberetur, quibus etiam decipiebar facilè cum cæteris. Fornaculas itaque fabricare cœpi, & à minimis ad maximas deueniēs, totum istis repleui magnum cubiculum: vnam ad destillationem destinaueram, ad sublimationem aliam, ad calcinationem, dissolutionem, balneum Maris, ad fusionem, adeo vt pro primo introitu mei principij, ducentos coronatos, quos receperamus in sustentationem studiorū ad duos annos, penitus insumpsissem, partim in fornacibus, partim in carbonib⁹, infinitis materialibus, & vasis vitreis, auro & argento inutiliter fusis, mixtis, atque solutis, quæ longa tractatione peribant inter loppas & cineres, ac ita diminuta vix apparebant, vel tantillo residuo fragili & corrupto: finito nondū anno priore, substantiam duorum, aut saltem posterioris iam inchoantis, in fumum redegi. Hoc tempore meus præceptor calidissima febre correptus, per calores nostris carbonibus excitatos (illorum instar ferme qui Venetij

metijs in Arcenali percipiuntur à fusoribus tormentorum) quia iam inflammatus, ac flagrans intrinsecùs frigide bibisset, ob cuius mortem maximè dolui: tum quia parentes renuebant plures mittere pecunias, quàm pro me solo. Proinde cupiens inchoatum opus prosequi, domum redire coactus sum, vt liber à tutela factus, meiꝫ iuris, de paternis bonis modo quò vellem disponerè, quæ statim in arendà (vt vocant) conscripsi quatuor annis quadringètorum coronatorum pretio, quibus tandem receptum ab Italo mihi datum experirer: hunc alui mecum, donec viderem exitum rei: affirmabat enim se vidisse per experientiam eius effectum. In hac rem emi duas vncias auri, & marcam vnā argenti, liquata simul dissoluimus in aqua forti, postmodum calcinaui-
uimus per euaporationem, alijs quoque diuersis aquis, varijsque destillationibus dissoluere conati sumus, tantisper dum tres præterirent menses priusquàm hic puluis paratus esset in projectionem, quam quidem iuxta recepti præscriptum fecimus, at frustrà: nam augmentum transinutatum est in detrimentum, adeò vt ex auri & argenti simul vncijs octo, restiterint vnciæ tres tantum, vt interim taceam de multis alijs sumptibus, quibus quadringenti mei coronati, sunt ad ducentos & triginta redacti, de quibus etiam viginti defecerunt, istos Italo meo dedi, vt autorem adiret recepti, quem assererat esse Mediolanum, à quo melius instrueretur. Proinde per totam hyemem expectabam eius reditum, verum in diem postremum potuissem ibidem mansisse, nunquam enim postea mihi visus est. *Æstas*

tandem comitante peste redijt, quapropter loco mihi cedendum fuit, alijsque focijs anno dimidio, quo tempore incidi in quendam senem, vulgo Philosophum appellatum, quo cum amicitiam contraxi, meaue recepta comunicauī, rogās, vt suo iudicio meliora notaret: decem itaque vel duodecim quæ sibi potissima videbantur, demonstrauit. Hæc, cessante peste, rediens ad pristinum locum tentare cœpi mox à reditu, perque totam subsequentem hyemem operatus ad festum vsque Ioan. æquè tantum emolumentum, quantum ex præcedentibus reportauī: siquidem adhuc quadringenti mei coronati sumpserunt augmentum, vt ex eis septuaginta duntaxat numerarem, non propterea despondi animum. Quidam Abbas habebat receptum ab amico Roma transmissum, ex aula Cardinalis Armignaci, cui adiunctus exposui centum coronatos, totidem & ipse, vt communibus expensis experiremur. Fabrefactis igitur nouis fornacibus diuersarum formarum ab alijs, quoniam opus erat nobis excellentissima aqua vitæ, pro dissolutione marcæ aut libræ semis auri, generosissimi vini vas magnum emimus, ex quo per pellicanum ingentem copiam eius aque sæpius rectificatæ, plurimis vitreis vasis ad hoc emptis parauimus. Postmodum auri nostri, prius integro mense calcinati, marcam vnā, & quatuor marcas aquæ dictæ, posuimus in duo vasa vitrea spississima retorta, vnum in aliud intrante, sigillatis, & ambo collocatis in duabus magnis fornacibus rotundis. Emimus etiam carbones pretio triginta coronatorum vnica vice, ad ignem subtus continuandum

Quandū integrō quidem anno, vt interea tamen aliquid in alijs etiam receptis tentaremus, ex quibus non magis quā ex opere magnō consequuti sumus vtilitatis, ex vtroq; videlicet omnino nihil. Construxissemus ignem ad infinitos annos, priusque, vt receptum pollicebatur, congelatio facta fuisset in fundo vasorum, non præcedente solutione. Non autem operabamur in debita materia, nec erat ista solutionis aqua vera, quæ nostrum aurum dissoluere debet, vt ab experientia patuit. Inuenimus enim aureum puluerem adhuc integrum, nec nisi paulò minutiozem, quem proiecim⁹ super viuū argentum, vt habebatur in recepto, sed in vanum. Aegrè tulimus hoc infortunium, & præsertim Abbas, qui tamquam optimus secretarius publicus, iactitabat coram suis monachis, se nihil expectare, præter finem operis, tandem plumbeum fontem existētem in monasterio liquefacturū, & conuersurum in aurum: verū in aliud tempus referuare coactus est, vt postmodū suppeditaret ei sumptus, quos interea fecit per Germanū operatorem prætereuntem, & frustra, me absente dum essem Parisiis tentauit. Abbas utiq; reassumpto animo, persuasit mihi, vt congregarem pro parte mea trecentos, vel quadringentos coronatos, totidē adderet meis, quibus mecum assumptis Parisios me conferrem, vbi laboratum numerus infinitus, tantisper inter ipsos ac diuersos versarer, donec opus aliquod perfectum inuenissem inter nos velut fratres partiendum. Quo quidem pacto inito, bona possessionum mearum denuō conscripsi, Parisios utique veniens octin-

E

gentos attuli coronatos, ea intentione, ut illud non discederem, usque dum absumpsissem aut reperissem quod optabam. Non sine parentum & amicorum omnium offensione maxima recessi, qui me libenter in ordinis senatorij virum promouissent in patria, existimantes me legisperitum esse promptissimum. Verum ego resistens, ac simulans me his pecunijs officium aliquod empturum, vale dixi, & accinxi me itineri altera die natalis festi, ac Parisios appuli triduo post Reges. Ibidem integro mense primum incognitus latitare volui. Mox atque postmodum frequentare coepi cum artificibus, aurifabris, fusoribus, vitrarijs, fornacum structoribus, aliisque, tantam contraxi notitiam, ut vix altero mense finito, plus centum operatorum facti sunt mihi familiares. Nonnulli operabantur in tinctorijs metallorum per projectiones, alij per cimentationes, alij per dissolutiones, plerique per coniunctionem essentiae lapidis smirilli vulgo nuncupati, nonnulli per prolixas decoctiones, alij in extractionibus mercuriorum a metallis, alij vero in istorum fixationibus. Adeo frequens erat nostra congregatio, iam in domibus, alias in summo templo, ut festiuis, ac dominicis diebus non parceretur. Aliqui dicebant inter se: Utinam nobis esset facultas opus nostrum repetendi, perveniremus ad perfectionem: alij, si vas nostrum integrum permansisset, res bene succedebat: nonnulli, si vas cupreum habuissemus optime rotundum, fixum reddidissemus mercurium cum luna. In summa nemo omnium aliquid operatus fuerat, quod suis careret excusationibus, quibus adhuc tantisper surdas aures exhibebam, inutiles namque

namq; sumptus, quos feceram eiusmodi persuasionibus memoriam refricabant. Interea Græcus quidam existimatione doctus, adiit mihi notum thesaurarium, aureos illi montes promittens ex fixatione mercurij cinabaris. Hæc notitia dedit occasionem, vt cum amico simul pro parte mea pecunias erogare, ad hoc opus exequendū. Cū igitur opus esset argento puro in limaturas confacto, hoc eminus pondere trium marcarum, ex quo, cum adiuncta pasta quapiam artificiali, clauos efformabat operarius noster, admixta cinabari puluerisata, quos in olla figulina clausa decoquebat suo tempore. Tandem exiccatos p cupellam fulminabat, adeo vt reperimus tres marcas, & paulo plus, argenti puri, quas quidem assererat ex cinabari productas: nostras antea positas in fumum euolasse. Lucrum hoc Deo notum esse potuit, non nobis, cū ego pro parte mea 30. coronatos, & vltra, perdidissem, vel frustra insumpsissem. Rumor hic clauorū increbuit per totam ciuitatem Parisiensem, vt nemo non de his audiuisset, præsertim inter eos, qui sophisticationum operibus assueuerant, velut antea de pomis cupreis ad fixandum cum luna mercurium fama fuerat profeminata. Tandem aduenit quidam nobilis in sophisticationibus insigniter expertus, adeo etiam, vt inde lucrum faceret, opera sua vendens aurifabris, quo cum amicitiam inij, non sine sumptu, ne me putaret egenum.

Anno integro cum ipso versatus fui, priusquam tantillum declararet, postremo tandem arcanum suum mihi communicauit, quod etsi pluri faceret, nihil perfecti fuit. Nihilominus ad

meum Abbatem scripsi cuncta, quæ successerant, ipsiq; duplum postremi huius operis misi cum practica dicti nobilis. Ad me rescripsit ut manerem Parisiis adhuc annum, sumptusque non formidarem, maxime cum in arcanum incidissem pro principio, quod existimabat non exiguum, quamvis ego resoluisssem in animo non uti materia, quæ non persisteret in eodem statu, quo prius apparuerat, hoc mihi proponens, operandum non esse, neque laborandum cuiquam, ut nequam & in postor euadat, aliorumque detrimento ditescat. Proinde mansi, ut scripserat alio anno, cum duobus antea præterlapsis, frequētans iam hūc, modò alium, eosque de quibus opinio communis erat ipsos aliquid habere boni perfectique. Omnes ferme consumpsērā pecūnias, cum iam ad me rursū scriberet Abbas, ut mox visis perlectisque suis literis absque mora venirem ad ipsum, quod feci: nolebam enim promissam fidem fraternam perfringere. Aduenienti mihi literas obtulit à Rege Nauarræ (qui harum rerum curiosus esse videbatur) ad ipsum missas, ut procuraret apud me, si rem gratam illi præstare vellet, Regem adirem ilicò, arcanumque docerem illius nobilis, ac alia quæ me scire audiuerat ex relatu, promittentem in remunerationem tria, vel quatuor millia coronatorum. Summa hæc Abbatem adeò inflammabat, ut nō magis lætum se demonstrasset, ubi iam in crumena sua latitassent, nec prius quiescere potuit, quàm in Aulam me contulerim. Quò cum venissem, non antè sex hebdomadas operari potui, quòd aliò quærenda essent materialia. Absoluto tandem opere munus

nus quod expectabam obtigit, nihil. Nam etsi Rex in animo concepisset remunerare labores meos (vt interim taceam de fauore & amicitia per incolas & aulicos, mihi demonstratis scilicet, à valdè paucis tamen) nihilominus dissuadentibus Regi bonam opinionem suis, ac maximis nobilibus, & præsertim illis, qui potissima causa fuerant aduentus mei, dimissus fui à Rege vacuis manibus, datoque verbo gratiarum, & si quid esset confiscationū in suis regionibus, cuius potestatem haberet, perquirerem, hoc mihi dare pollicebatur. Tediola responsione perturbatus, fidere nolui tam vanis promissionibus, quæ mihi notissimæ fuerant olim, ad Abbatem non satis contentus redij, nec prius tamen quàm inuiscerem transeundo quēdam religiosum Doctorem excellentissimum in philosophia, de cuius singulari doctrina rumor erat non exiguus, hic me plurimum retraxit à sophisticationibus. Postquam cognouisset me philosophiæ nauasse operam, eò usque, vt magistratus gradum (quem vocant) recepissem, vt ipsi etiam narraueram, dolere se plurimum, aiebat, me non habuisse libros optimos quoscumque, priusquàm & tempus, & opes tam inutiliter consumpsissem in eiusmodi sophisticationibus diabolicis. Narrabam ei de hoc opere postremo, qui mox iudicauit in multis examinibus persistere non posse. Quapropter suasisit amicè, vt prorsum deinceps abstinere ab istis erroribus, librosque legerem antiquorum Philosophorum attentius, ad cognitionem veræ suæ materiæ, in qua videbatur consistere huius scientiæ potissima perfectio. Proinde accelera-

bam iter ad Abbatem, ut rationem redderem
sumptuum, quos feceram Parisiis, partemque da-
rem eius remunerationis, quam acceperam à Re-
ge Nauarræ. Cumque narraſſem omnia, contri-
ſtatus eſt, & maximè quia nolebam in opere per-
ſeuerare: credebat enim induſtrium operatorem
eſſe me, nec tantum efficere potuerunt bona ver-
ba, quibus utebatur, quin Doctoris conſiliū am-
plecterer, ob euidentes rationes quas adduxerat.
Calculo dato cum Abbate, utriusque noſtrum ex
occurringis coronatis communibus, nonaginta
reſidui ſunt inuenti. Vale utrinque dicto, ſepara-
ti fuimus: ego verò domum reuerſus, ut plures
nummos à meis arrendatoribus habere, quibus
receptis, Parisios iterum me contuli, delibera-
tione facta mecum, poſtquam eò veniſſem, à do-
milio quopiam non exeundi, donec optimam
& perfectam feciſſem reſolutionem, ex lectura di-
uerſorum autorum noſtræ philoſophiæ natura-
lis, antè quàm operi noſtro magno manum appone-
rem, relictis omnibus ſophiſticationibus autori
ſuo nequam. Appuli Parisios itaque poſtridiè San-
ctorum, anno 1546. comparatisque mihi libris
aliquot pretio decem coronatorum, in hac philo-
ſophia partim excuſorum, partim verò non, cum
antiquorum, tum modernorum ſcribentum, ut
Turba Philoſophorum, Treuiſanus, Lamentatio
naturæ, & plerique alij tractatus nondum impreſſi,
& locato cubiculo in ſuburbio Marceo, manſi-
mus ibidem ego, & puer inſeruiens mihi, nemi-
nem interea frequentans, atque aſiduè ſtudens,
dies & noctes integro anno ſumma cum diligètia.
Primo menſe vix abſoluto, cœpi iam vnā reſo-
lutionem

lutionem mihi proponere, mox aliam, hanc ampli-
 pliare, modò mutare prorsum, idq; tantisper fa-
 cere proposueram, vsq; dum in vnâ tandem inci-
 dissem, in quam nulla varietas, & nulla contradi-
 ctio sententiarum philosophicarû quadrare pos-
 set. In istis annis, & bona pars alterius præterijt,
 priusquàm stabilem aliquam ex eis cognitionem
 elicere possem. Inter istas perplexitates constitu-
 tus, frequētare visum est, expediens bonos ope-
 ratores in hoc opere diuino, sophistis à tergo re-
 lictis, quos cognoueram toto cœlo (quod aiunt)
 errare, & alios seducere. Verùm quæ me tene-
 bat ambiguitas à studio, iam augebatur, ac magis
 dum considerare varium atq; diuersum operan-
 di modum inter ipsos. Nam si hic in auro solo
 operabatur, alter in auro cum mercurio, alius ad-
 miscebat plumbū, quod sonans appellabat, quia
 cum argento viuo per vas retortum transierat:
 alius item conuertebat metalla in argentum vi-
 uum, variis simplicibus atque diuersis, per subli-
 mationem: alius operabatur in atramento ni-
 gro, quod assererat veram esse materiam, qua
 Raymundus Lullius utebatur in compositione
 magni sui lapidis.

Si quis operabatur in alembico, contrâ repe-
 riebatur, qui in multis, atque alijs diuersis vi-
 tris, æneis nonnullis, cupreis, plumbeis, vel ar-
 genteis, etiam aureis. Item nonnulli suas deco-
 ctiones faciebant igne magnorum carbonū, alij
 lignorum, aliqui flocibus racemorum, alij Solis
 radijs, & in balneo Mariæ alij. Adeò vt operatio-
 num eiusmodi varietas, vnâ cum librorū contra-
 dictionibus, eò me fermè redegerant, vt despon-

derem animum, cum Spiritu diuino rursum erectus, ad librorū seriam lectionem denuò me contuli, diligentius & maiore cum animaduersione relegi scripta Raymundi Lullij, præsertim in Testamento & Codicillo, quæ contuli cum epistola quadam, quā scripsit, propè mortem existens, Roberto Regi, & cum scripto quodam à Doctore mihi dato, cui fuit inutile, vt contra prædictas omnes operationes, quas antea videram concludens, ad vnam tandem resoluissem, talemque reperissem, quæ conueniret cum omnibus libris: item cum ea resolutione, quam facit Arnaldus de Villanoua præceptore Lullij in hac arte, sub finem magni Rosarij sui. In hac itaque manens opinione, aliud nihil operatus fui, quàm assidue legere ac meditari circa meam resolutionem dies & noctes, donec terminus adesset mei census, vt domum redirem operatum. Cumque iam essem domi, proposui quod resolverā in effectum deducere, facta prouisione prius omnium quæ necessaria sunt, ac primò furnum construxi, & altera die Paschatis laborare cœpi, non sine multis impedimentis, quorum hîc non faciam mentionem, nisi parentum & amicorum crebrarum increpationum, ac vicinorum. Nonnulli dicebant mihi, Heus quidnam versas in animo, nunquid fat inutilium sumptuum in his nugis adhuc fecisti, quæso? Alius admonebat nisi abstinere à tractatione tantorum carbonum, vulgus suspicaturum de fabricatione monetæ falsæ, cum iam hac de re murmurare cœpissent. Adueniebat alius, qui ciues omnes asserebat mirari, ac præminetiores, cur non facerem professionem Iurisprudentiæ,

prudentiæ, præsertim quòd Licentiatus essem, quoad peruenirem altius ad officium aliquod administrationis è Republica. Qui mihi coniunctiores erant, ac familiariores, increpabant indies absque intermissione dicentes: Quando tandem istis ineptiis finem impones, & bonorum patrum dilapidationibus? potiùs foret huiusmodi sumptus inutiles ad solutionem creditorum conuèrttere, & emptionem alicuius officij. Nec id sat esse videbatur, quin minarentur mihi, nisi desisterem, facturos vt ministri Iustitiæ ruerent in domũ, & omnia perfringerent instrumenta cum reliquis. Si nostri nullus (inquebant) nec cæterorum tibi amicorum sit respectus, tui saltem habeto rationem, considerans cum triginta, vel circiter, annorum sis, videris agere quinquagesimũ, sic tibi barba tingitur in albedinem fermè, præ nimis laboribus, vanæ cuiusdam opinionis gratia perpeffis à tua adhuc iuuentute. Vtrum hæc verba me pungerent asperrimè considerate: maximè cum viderem opus meum indies succedere prosperius, cui pertinaciter & constantissimè insistebam absq; tædio, spretis etiam istis ac aliis interuenientibus impedimentis, & præcipuè peste, quæ sæuiebat per totam æstatè, vt etiam cessarent omnes negotiationes. Singulis vtique diebus conspiciebam apparitiones trium colorum, quos Philosophi scribunt apparere debere antè perfectionem operis diuini. Eos omnes gratia Dei vidi successiuos vnum post alium, ac deinceps proprio die Paschatis alterius anni, vidi perfectionem, experientia facta super viuum argentum calefactum in tigillo, & conuersum in

purum aurum præ meis oculis, breuiori spatio, quam vnus horæ, paucò admodum hoc puluere diuino. Deus nouit quãto fuerim gaudio per-
fusus. Nec propterea iactabundus, aut elatus mun-
do coràm exiliij, sed clàm Deo gratias agens im-
mortales, qui meas preces exaudire dignatus fue-
rat, per IESVM CHRISTVM filium suum Do-
minum nostrum, orauì latius, vt illuminaret cor
& intellectum sua gratia, qua possem vti ad hono-
rem & laudem sui gloriosi nominis. Altera die ita-
stini accinxi me itineri versus meum Abbatem,
quò promissæ fidei facerem satis, at obierat sex
antèa mensibus: quamobrem dolore maximo
affectus fui, & ob mortem alterius Doctoris vi-
delicet, de qua mihi relatum fuit in itinere, non
longè transeunti à suo Conuentu. Proinde con-
tuli me in quendam locum assignatum cuidam
proximo parenti meo, priusquam discederem à
patria, vt eum ad me venturum expectarem:
hunc reliqueram domi meæ cum potestate pro-
curatoria, vendendi omnia bona mea paterna, vt
meis creditoribus satisfaceret, ac residuum secre-
to pauperibus & egenis distribueret, vtque mei
parentes & alij fierent participes eius doni, quo
me Deus honorare voluerat. Plærique, & ferè
omnes alij existimabant me tanquam despera-
bundum, & præ dedecore ob tantos sumptus
inutiles vendidisse omnia, quò ad exterar regio-
nes fugiens, laterem incognitus, vt mihi retulit
ille meus parens, qui ad me venit prima Iulij.
Deinceps Lausanam iuimus, in Sabaudia sitam,
vt inde nos conferremus ad celebre quodpiam
emporium Germaniæ, paucò admodum comi-
tatu,

tatu, ne innotescerem etiam illis, qui hoc meum opusculum legerent, me viuente. Quod quidem composui solum, vt diuerterem bonos piosque viros à sophisticationibus, ad viam rectam perfectionis in hoc opere diuino. Pro conclusione huius primæ partis, in memoriam omnibus refero quod Poeta cecinit:

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

quo discant à meis erroribus inutiles sumptus fugere, qui fiunt in sophisticationibus: contrà, patienter & constanter prius legere & intelligere bonos autores, q̃ operi manum ad mouere, Deum orando semper pro gratia & intellectu sincero. Siquidem nō fato neq; fortuna huc peruenitur, at sola vocatione diuinitus facta, potiùs quàm studio. Quibus datum fuerit, dabitur pariter indignis velandi modus, & alijs probisque reuelandi, ne omnes æqualiter intelligant: pariter & benè vtendi gratia, in honorem Altissimi datoris luminum. Amen esto.

OPVSCVLI DIONYSII ZACHARII
*secunda pars, qua docet autor legendorum
 Philosophorum naturalium ex facili-
 ma methodo, modum &
 normam.*

RI M O Physicorum libro Aristoteles, contra negantes principia, non esse disputandum, at benè cum ipsis, qui fatentur esse vera, per ignorantiam (sed hæc valeant, quantum valere possunt) incauti, non videntes anguem sub hac herba laten-

tem, ob laruam sibi antè oculos positam, præ qua
de falsis coloribus à veris discernere nequeunt.
Sed autorem in hac parte intelligere non sat vo-
lens, ad meliora transeo, qui prosequitur ad hūc
modum: Bonis (inquit) viris, & huius artis stu-
diosis opusculum hoc volui conscribere, quo va-
leant inde fructum & vtilitatem referre non exi-
guam in legendis autoribus, intelligendis obscu-
ritatibus, & velamentis confusione per varieta-
tem inordinatam structis. Proinde vt obueniam
istis, & meis subueniam auditoribus, ordine par-
tialar narrationem, ac primò dicam per quos hæc
scientia potissimū inuenta, prodiit in aliquo-
rum successiuam notitiam, tum quibus autori-
bus vsus sum in compositione huius opuscu-
li: causam etiam quare tam obscurè scripserint.
Deinceps diuersis probabimus argumentis ve-
ritatem & certitudinem artis, respondendo pari-
ter magis apparentibus in contrarium adductis.
Tertiò docebimus artem nostrā esse naturalem,
& qua ex parte: item quamobrem diuina voce-
tur, ab operationibus principalibus, inibi decla-
rando manifestos errores operantium hac tempe-
state. Tandem opera naturæ sub terra per ipsam
vsitata, in generationibus metallorum declara-
bimus, ad quorum imitationem artifices opera-
ri super terram oportet. Postea materiam ad hoc
opus necessariam indicabimus: & postremò ter-
minos præcipuos vsurpatos in hac arte, senten-
tias quoque Philosophorum antiquorum appa-
rentes, sibi mutuò contrarias concordabimus, in
filiis artis vtilitatē, & in maximum detracto-
rum dedecus, ignominiam, & confusionem: sin-
gula

gula per antiquissimorum & doctissimorum Philosophorum autoritates, ne se putent à moderno quopiam detegi cum suis imposturis. Vt melius declaremus nostræ scientiæ primos inuentores, beati Iacobi Apostoli doctrinam est, quòd reuocemus in memoriam, quæ sic habet: Omnis donatio bona, & omne donum perfectum è supernis est, descendens à patre luminum, &c. Hæc sententia generalis est, quapropter & nostræ conuenit intentioni, maximè quia scientia nostra est tam diuina, tamque supernaturalis (in secunda quidem operatione) vt semper fuerit, ac sit adhuc impossibile hanc innotescere hominibus, quocumque studio vel industria quauis, etsi omnium sapientissimi sint, atque doctissimi Philosophi, nisi primum à Deo sit inspirata. Deficiunt enim hac parte nobis naturalis omnis ratio & experientia. Quapropter meritò scriptum est à nonnullis, arcanum esse reservatum à Deo suis, ipsum timentibus & honoratibus, vt ait ille magnus Propheta noster Hermes. A nullo alio (inquit) nec per alium, quàm à Deo per diuinam eius inspirationem habeo. Alphidius id ipsum confirmat, his verbis: Scito fili, Deum reservasse hanc artem Adami posteris, & præsertim verè pauperibus. Id ipsum affirmat Geber in Summa, inquit: Nostra scientia est in potestate Dei, qui ex misericordia sua donat eam quibus vult. Non est igitur in hominum potestate, neque ab ipsis excogitata. Verùm in quantū ipsa naturalis est, aut in primis suis operationibus naturam imitatur, eatenus variæ sunt opiniones in demonstrando primum inuentorem eius imitationis. Non-

nulli asserunt fuisse Adamum, alij Æsculapium:
 aliqui volunt Enoch primam eius habuisse co-
 gnitionem, quem dicunt Hermetem extitisse, cui
 etiam tantum honoris Græci tribuerunt, ut om-
 nium artium occultarum inuentorem appella-
 rint. Ego pro parte mea libenter assentirem po-
 stremæ huic opinioni, cum certissimum sit ipsum
 fuisse præcellentissimum Philosophum, ut ex
 scriptis eius apparet. Causas rerum diligentissi-
 mē scrutatus est, per experiētias in naturalibus,
 quibus cognitis, innotuit ipse pariter, materia
 qua utitur natura in concavitatibus terræ gene-
 rando metalla. Quotquot enim hanc imitati fue-
 runt, omnes peruenierunt ad verā huius artis no-
 titiam, uti Pythagoras, Plato, Socrates, Zeno, Ha-
 ly, Senior Rasis, Geber Morienus, Bonus, Arnal-
 dus de Villanoua, Raymundus, & plærique alij,
 quos recensere prolixum foret. Ex quibus omni-
 bus, tanq̃ ex præcipuis, composuimus hoc præ-
 sens nostrum opusculum, non sine maximo la-
 bore, ut ipsorum libri testantur. Scripserunt e-
 nim ad hunc modum (cum præ oculis timorem
 Dei sibi proponerent) ut impossibile sit ad co-
 gnitionē artis huius peruenire, lectura sola suo-
 rum librorum, quod Geber in Summa: Non est
 (inquit) quod filius artis animum despondeat
 in hoc opere diuino: siquidem assiduē meditans
 causas naturalium compositionum, tandem eo
 perueniet, quod tendit animus eius. Contrā, qui-
 cumque præ tendit inuenire medio librorum no-
 strorum, tardē rem assequetur: nam ad eum scri-
 psere modum Philosophi (ait alio loco) ut sibi
 ipsis tantum videantur congratulari practicam
 veram

veram, huic inquirendi modum permiscentes: item præcipuas quoque operationes vario modo, ac in diuersis capitulis ponentes: causam ponit. Quia si obseruassent ordinem in suis tractationibus, potuisset hæc scientia diuina ab omnibus intelligi primo die, vel vnica hora, adeo nobilis est, ac admiranda.

Alphidius inquit: Philosophos, credendum est, prædecessores nostros occultasse principalem suam intentionem, sub ænigmatico & æquiuioco sermone, ac innumeris figuris, ne per manifestationem suæ doctrinæ, mundus ruinam inde pateretur. Nam periret omnis agricultura, negotiatio, & quicquid necessarium est in conseruationem vitæ humanæ: nemo siquidem laborare vellet, cum se tantis opibus refertum videret vnusquisque, necessitudinem contemneret. Quò fit vt Hermes in principio sui libri, se excusans dicat: Filioli, non est quòd existimetis Philosophos occultasse hoc arcanum, ex inuidia aduersus doctos ac studiosos, at solùm ne malignis & ignaris innotesceret. Rosinus ait: Hoc medio ignarus æquaretur sapienti, & malitiosus homo nequam abuteretur, in detrimentum, ruinam & perditionem totius populi. Similibus excusationibus vtitur Geber in Summa sua, capitulo de Administratione Medicinæ solaris, inquiens: Non est quòd mireatur filij doctrinæ, Philosophos obscure scripsisse libros suos: non enim ipsis factum, sed ignaris & indignis velatam esse voluerunt hanc sententiam, sub tanta varietate & confusione diuersarum operationum: interea tamen stratam viam filiis sapientiæ, quæ

peruenire possent ad cognitionem artis. Non enim (vt habetur alio loco) sibiipsis tantum scripserunt artem, quam tenebant, sed media dederunt, quibus cognosceretur, & haberetur ab aliis. Hæc est igitur causa difficultatis in libris Philosophorum. Quid enim difficilius esse potest, quam ex tam innumeris contrarietatibus & contradictionibus explicari, nedum in multis, ac inter omnes ferè, verum etiam in vnico autore: vt Rasis ait, inquiens: Abundè satis demonstraui libris meis verum fermentum, quo quidem opus est ad multiplicationem tincturarum ad metalla, quod alio loco dixi non esse verum fermentum, relinquens huius sententiæ sententiarumue iudicium illis qui sanum habent intellectum, subtilemque discretionem. Item si vnus ipsorum dicat materiam nostram esse vilis pretij, atque nullius, vbique in finis reperiri, vt Zeno in Turba Philosophorum: contra hoc eodẽ libro Barseus ait, quod quæritur, non est parui pretij. Alius dicet rem esse pretiosissimam, & non absque multis sumptibus reperibilem. Hic docet præparatione materiae in diuersis vasis operationibusque diuersis, vt Geber in sua Summa: mox reperias alium asserentem vno vase tantum opus esse ad diuinum opus nostrum, vt sunt Rasis, Lilius, Alphidius, & alij. In lib. eiusdem Rasis habetur tempus nouem mensium, in alio legitur annus esse necessarius ad hoc opus perficiendum, quod asserunt Rosinus atque Plato. Tandem in ipsorum terminis tanta varietas apparet, vt impossibile sit rem à quoquam detegi, nisi per inspirationem Altissimi, vel immediatè, vel per aliquem virum bonum

bonum & sapientē in hac arte. Causa potissimā
hæc est, vt non appareat quisquam huius rei pe-
ritus viuens, at solū post mortem fateatur scri-
ptis: tantis enim laboribus adeptam artem sibi-
met, si possent, occultā vellent Philosophi, quan-
tō magis alijs. Hoc nobis igitur cū vulgo non
est ita mirandum, atq; cū sapientibus, quānam
via sit ad illam perueniendum. Priusquā autem
ad secundum nostræ diuisionis membrum ve-
niamus, respondendum erit obiectioni calum-
niatorum, labores alienos carpere solitorū, quōd
proprii sui lumine vero careant. Non observa-
tam (inquiunt) Aristotelis doctrinam libro septi-
mo Physicorum, quæ sic habet: Definitio est ve-
ra forma subiecti definiti. Cū ergo suscepissem
veram tractare methodum huius scientiæ, prius
à definitione fuit inchoandum. Hos & similes
remittam ad priscos autores, qui cū scientiæ di-
uinæ definitionem dare conarentur, & non in-
uenirent perfectam & completam, fateri coacti
sunt, non esse possibilem, maximē quia familiari-
bus caret principijs, vt aiunt Morienus, Lilius,
& plerique alij. Quapropter descriptionibus va-
rijs duntaxat contenti fuerunt, quibus effectus
artis demonstrarent. Ego verò dicam pro parte
mea, quidnam hac de re sentiam. Est philosophiæ
naturalis, pars quædā docens modum perficien-
di metalla supra terram, ex imitatione natura-
lium operationum, quantō proximius fieri po-
test: quam veram asserimus diuersis de causis.
Præcipuē cū nihil sit inter Philosophos certius
veritatem ibidem esse, maximē vbi nulla apparet
contradictio, teste Philosopho. Quotquot autem

F

in hac arte scripserunt olim, siue Hebraicè, Græcè, aut Latinè, siue quouis alio sermone, consenserunt inter se, & si diuerso tractandi modo per figuras, æquiuationes, & ænigmata, vt videantur vno & eodem idiomate scripsisse, eodem etiam tempore, quamuis centum, ducētis, ac mille annis alij alios præcesserint. Senior in hanc sententiam ait: Quamquam apparet quodammodo Philosophos diuersa tractare sub varijs diuersisque nominibus: verum enim uerò nil nisi rem unicā intelligunt. Id ipsum asserit Rasis libro Luminum, inquiens: Sub diuersis sententijs, nobis prima facie contrarijs apparentibus, Philosophi non nisi rem vnā intellexerunt, eandemque: cuius rei testimonium exhibent aliarum sententiarum insignes professores, qui pariter in hac arte diuina scribentes etiam, & affirmantes hanc diuinam scientiam, circa rem vnā versari perhibēt. Sola Philosophi sententia hæc nobis sufficeret, quam ponit Ethicorum libro 2. Omne quod ritè peragitur, vnico medio perfici. Omnium igitur opinio est, vnica via diuinum hoc nostrum opus absolui. Teste Gebro in Summa: Scientia nostra (inquit) per diuersa non perficitur, at solū per vnica rem, cui nihil addimus, nec diminūimus, sed superflua tantū remouemus, præparatione sola separando. Item Lilius ait: Magisterium nostrum, vna re duntaxat, vno regimine, & vnico medio perficitur. Idem asserūt omnes, quotquot scripserunt hætenus in hac arte Philosophi, licet videantur in varia distrahi. Potissima certitudo nostræ scientiæ, qua confirmamur esse verissimam, est experientia, quam fecimus eius, vt loquuntur

quuntur Senior & Rasis. Verùm vt ijs talem approbemus, maximè, quibus dubitare meritò contingit, cum cæteris Philosophis erit fatendum, ipsam contineri sub ea philosophiæ parte, quam operatiuam vocant, & sub medicina, quæ sui veritatem non aliunde comprobare, quàm ab experientia potest. Vt cùm p eam docetur Reubarbarum purgare coleram, non meliùs id poterit, q̃ ex oculo percipi, & experimento per applicationem dicti simplicis medicamenti. A simili concludimus in arte nostra: si videatur fumo solo plumbi coagulari mercurium, & atrametorum, fieri componiq; posse medicinã perfectissimam naturæ metallorum, & qualitatibus congruam, qua cum cæteris imperfectis perfici queat, sola projectione super ipsum facta, præsertim cùm & ipsa mineralia composita congelent mercurium, ipsumq; reducant in suam naturam. Quantò magis perfecta p nostram artem ritè præparata congelabunt ipsum, ac reducent cum alijs imperfectis metallis, ingenti & exuberanti sua decoctione, quam habent per administrationem artis nostræ. Quò firmiùs hanc nostram intentionem curiosis hominibus approbemus, vt eius veritati certitudiniqu; meliùs assentiant, Aristotelis sententiam lib. 4. Meteor. adducamus: Omne quod (inquit) eandẽ cū aliquo composito operationẽ efficit, est eidem per omnia simile, vt omne quod operationem habet oculi, est oculus. Haud secùs, cùm aurũ nostrũ arte nostra compositum, p omnia simile sit minerali (in quo versatur omnis cõtrouersia disceptationis, vtrũ aurũ à nobis compositum verũ sit aurũ) satis docuisse videmur ex

Philosophi sententia, nostrā artem esse veram & certissimam. Satis fatebuntur ipsis probatū, qui viderunt eius experientiam, alijs verò non: quibus Philosophi probabiliores autoritates in hāc rem adferemus. Eodem libro Meteororum, quarto Digestionum capitulo sic inquit, aut simile: Quicquid in perfectionem destinatum est, ac tale manfit ob digestionis defectum, assidua digestionē perfici potest: qualia sunt omnia metalla imperfecta, cū à natura fuerint ad aurum ordinata prius ab initio suæ compositionis, vt postremo per eandem ad eum finē, auri videlicet, perducerentur, nec nisi talia sunt ob imperfectam digestionem: ergo quod sequitur audiemus eo loco, vbi quartum nostræ partitionis membrum discutiemus. Quod igitur natura sub terra voluit exequi, nos supra terram imitatione per nostram artem, & proiectionem efficimus, vt infra latius audietur, penultima nostrę diuisionis parte. Rursus cū elementa qualitatibus suis sibi mutuo contraria (vt ait Philosophus libro secundo Generationum) in se inuicem conuertibilia sint, quantò magis ipsa metalla, quæ sunt vnius & eiusdem substantiæ materiæque, cū non sint qualitatibus contraria, conuertētur, hoc in illud facilius. Quam ob causam Hermes procreationem ipsorum circularem esse dixit, at improprie quodammodo, vt ipsemet fatetur, quia non sunt ad eum finē à natura creata, vt ex perfectis fiant imperfecta, sed contrā: quāpropter eatenus non est eorum generatio prorsum circulares, nisi pro parte. Quamquam istæ similesque rationes per se sunt in confirmationem artis sufficientes: attamen

men quia sophistæ semper in contrarium adferunt, quod reluctetur veritati, si nō omnia (quod prolixius foret, quā huic opusculo nostro conveniat) quæ difficiliora sunt argumenta, studioforum animum & mentē perturbantia, mediāque inter dubium & resolutionem hærentem tenentia, producemus in medium, ut ab istorum solutionibus alia refellere discant. Ex autoritate Philosophi quarto Meteororum, quæ pariter fuit Auicennæ, & Alberti Magni, sic augmentantur: In vanum operantur Alchimistæ metalla perficere conantes, nisi reducant illam in primam materiam. Cū igitur id non faciant, sophistica per conclusionem asserunt Alchimistarum omnium opera, ut ipsemet Albertus ait ad hunc modum: Quotquot metalla tingunt varijs materialibus simplicibus in diuersos colores, sunt impostores, nisi reducant illa in primam materiam. Multi sapientissimi quæ viri hoc argumentum soluere conati sunt, cū sit ex magis apparentibus. Istorum nonnulli dicunt, etsi per projectionem imperfecta non reducantur, nihilominus in compositione medicinæ similis sit reductio, videlicet in sulphur & argentum viuum, quæ sunt vera materia metallorum, ut infra dicetur latius quarto nostræ diuisionis membro. Sufficit igitur agentis sola reductio, tum perfectio summa per decoctionem acquisita, licet passivi nulla fiat reductio. In ea sententia fuerunt Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario, quem sequutus est Raymundus Lullius in suo Testamento. Salua pace tamen & reuerentia, quæ debetur grauissimis autoribus, hæc opinio contrariari nimium

videtur Philosophis omnibus. Cùm enim concedant metalla esse in primam reducenda materiam, quod motu fit corruptionis ex Aristotele, velle videntur sola fusione & proiectione diuini nostri lapidis super metalla, hæc ad eũ corrumpi modum, ac nudari prima sua forma, quòd omni Philosopho concedere nimis indignum est. Plærique alij diuersas adferunt solutiones, vt videre licet in suis libris. Ego verò meam solutionem proferam. Siquidem noua fabricare metalla moliremur, aut ex eis lapides, vel quidpiã aliud alienum à metallis, necessariò forent in primam suam reducenda materiam, idq; medijs, quæ dicta sunt. Cùm tamen hæc sit intentio nostra duntaxat, vt imperfecta perficiamus metalla in aurum, præter omnem transformationem in materias nouas, & à propria sua natura differentes, purgemus ac mundemus p operis nostri diuini proiectionem, quò ad exuberantem deueniant perfectionem. Haudquaquam est opus illa reducere in primam materiam: differunt enim imperfectum perficere, & ex isto noui quid producere vel generare. Alioqui concluderetur, omnia semicocta reducenda esse ad primam formam, vt completè decoquerentur: quod quidem indignum est omni Philosopho. Gæteras obiectiones aduersus chemicas artes fieri consuetas, in præsentia missas faciam, quòd per ea quæ posuimus, reliqua facile solui queant, argumenta quæuis. Autoritatis Auicennæ tamẽ est, quòd meminerim de contradictionibus Aristotelis cõtra chemiam obiectis in sua iuuentute: Cognoui (inquit) intentionem eorum, q nostram artem negant, & aliorum qui veram affirmant esse.

Priores.

Priores, vt sunt Aristoteles & pleriq; alij, vtūtur quibusdam argumentis vtcunq; apparentibus, at minimè veris. Posteriores verò dicūt hāc scientiam certis demonstrationibus probari nō posse, vel licere, vt alias omnes, cū alia via procedat, alijs omnibus contraria. Nam celat ac velat suorum terminorū proprietates, cū cæteræ plurimū laborēt in suorū declarationibus. Proinde nostræ diuisionis ordinem prosequutus, tertium eius membrū arripia, exponēs operationes eius necessarias, ad executionem operis nostri diuini. Primò dicam rationem quare naturale vocetur, atq; diuinū, vt cognoscantur enormes operantū hac tempestate errores. Aristoteles docet naturam operari sub terra in procreatione metallorū quatuor qualitatibus (vt meliūs intelligatur) elementis, igne, aere, aqua & terra: quorum duo, reliqua duo compræhendunt, terra ignem, & aqua aerem. Cū igitur materia nostra cōstat ex aqua & ex terra (vt infrā dicetur ampliūs penultimo nostræ diuisionis membro) meritò naturalis appellatur, quia in eius cōpositione quatuor intrāt elementa: duo manifesta, sub quibus alia duo latitant, oculis velata corporeis, ignis & aer videlicet, quæ solis mentalibus percipi debent, vt ait Raymundus Lullius in suo Codicillo, ad hunc modum: Considera (inquit) naturam, & proprietatem olei (quod sophisticatores aerem vocant, ideò quia suis qualitatibus magis abundare dicunt) oculus tuus non iudicabit illius differentias, & proprietates. Per hæc verba fatis innuit, elementa quatuor in opere nostro diuino non esse euidentia, quod plerique falsè

putarunt, vt infrà dicetur, vbi terminos declarabimus artis. Naturalis etiam dicitur scientia, quòd in prima sua operatione imitatur naturam quantò diligentius potest: non posset enim in omnibus, vt ait Geber in sua Summa. Veterum operationibus Philosophorū naturalium, qui nos præcesserunt, optimè confirmamur: hij quidem postea quàm diligentissimis inquisitionibus cognouissent (vt ait Raymundus Lullius in epistola sua ad Albertum Regem, & Albertus Magnus in tractatu Simplicium mineralium) naturam ad metallorum procreationem, sub terra solū operari p̄ continuas & assiduas decoctiones veræ materiæ, quibus mundum ab immundo, purum ab impuro, perfectum ab imperfecto, continuatis euaporationibus, separat, calore terræ mineralis partim id efficiente, partim calore Solis, qui per se solū integram & perfectam istam decoctionem non adimplet, ipsimet confirmati sunt. Hoc declarat optimè bonus ille Treuisanus, quòd etiam nos docet experientia: videmus enim in mineris diuersitatem metallorum & materialium, nonnulla crassiora, & alia subtiliora purioraq; in sublimē plærunque exaltata. Quapropter nostra scientia naturam imitando, procedit in prima sua operatione per sublimationem, qua materiam nostram optimè purificet: impossibile namque fuerit nobis aliter præparare, vt Geber in Summa, & Rasis in libro Luminum inquit: Initium operis nostri, est sublimare, quare meritò naturale vocatur. Quā ob causam scripserunt illi, qui nos præcesserunt, opus hoc nostrum non esse artificiale: quicquid enim

enim facimus, aliud nihil est quàm administrare =
naturæ per artem materiam ad compositionem =
operis necessariam, quam ipsa natura non potuit =
in hâc perfectionem connectere, quia eius actio-
nes continuæ sunt, vt ait Geber in sua Summa.
Ratione huius tam admirandæ coniunctionis
elementorum scientia, nostra diuina vocatur:
quam verò coniunctionem Philosophi secun-
dam operationem appellarunt, & nonnulli dis-
solutionem, asserentes, arcanum arcanorum esse,
quod Pythagoras ait in Turba Philosophorum:
Magnum hoc est mysterium, quod hominibus
Deus velatum esse voluit. Item Rasis in libro Lu-
minum: Si veram nostri corporis dissolutionem
ignoraueris, non est quòd opereris: illa siquidem
ignota, reliquum inutile fuerit: hanc etiam ex li-
bris discere nemo potest, neque ex notitia causa-
rum naturalium: proinde verè diuina dicitur, vt
Alexander inquit. Corpus nostrum (quod lapis
est occultus) cognosci minimè potest, neq; vi-
deri, nisi nobis hoc ipsum Deus per Spiritum S.
suum inspirarit, vel per aliquem viuum homi-
nem docuerit, sine quo scientia nostra, nihil est.
Hic est lapis, de quo loquitur Hermes tractatu
suo quarto: Lapis noster (inquit) diuinus cogno-
scendus est, qui clamat assiduè, Defende me, &
ego iuuabo te, da mihi quod competit, ego tibi
vicissim optimè succurram. De hoc eodem oc-
culto corpore loquitur primo suo tractatu: Falco
semper in cacumine montis claimans, Ego sum
album nigri, & rubeū citrini. Scientiam nostram
inutilem esse præter istam coniunctionem, ratio
est, quia tempore natiuitatis & procreationis o-

peris nostri diuini, pars volatilis secū defert partem fixam. Aliter enim quā per istam admirandam, & plusquā supernaturalem coniunctionem efficere haudquaquā possemus, vt in igne fixum opus permaneret: vt quod omnes Philosophi præcipiunt, fiat, fixum, volatile, ac denuō volatile fixum. Ista coniunctio fieri debet ipsamet hora suæ natiuitatis, vt inquit Haly Secretorum libro: Quicumq; nostrum lapidem non inuenerit hora suæ natiuitatis, non est quod alium expectet eius loco. Nam is qui diuinum opus nostrum aggreditur absq; notitia determinatæ natiuitatis eius horæ, nil ex opere suo consequetur vnquā, præter inutiles omninò labores & pœnas erroris sui. Hanc eandem coniunctionem Rasis libro Præceptorum propriè vocat pondera Philosophorum, & regimina, suadens vt ab hoc opere diuino prorsum abstineamus, si non cognouerimus exactissimè pondera, quæ Philosophi præ cunctis alijs arcanis occultarunt, vt patet ab eorum scriptis varijs. Nā vbi quis dixerit, eiusmodi coniunctionem diuinam fieri die septimo, mox reparias alium, qui asserat quadragesimo die compleri: alium centesimo: alium sub finē mensium septem: aut nouem, quod Rasis: alium sub anni finem, vt Rosinus: vix duos hac in re concordantes legere poteris. Cū tamen vnū sit idemq; terminus, vnus dies, imò vnica sola & eadē hora, qua fieri debet nostra coniunctio ad propriam suam decoctionem. Verū quia vouerunt arcanum hoc potissimum se non reuelaturos, de studio diuersos scripserūt terminos, quamuis inter se conueniant, intelligentes vnū, quo cognito, reli-

reliquum nil aliud est, præter opus mulierum & puerorum ludus, vt ait Socrates: Ecce tibi veram dispositionem albi plumbi demonstraui (hoc est verâ præparationem materiæ nostræ, quæ nigra prius vt plumbū apparet, postmodum albescit p nostram continuatam decoctionē) si hâc probè intellexisti, residuum aliud nihil est, quàm opus mulierum, & ludus puerorum. Innuens per hæc verba nullum opus hoc nostro leuius, post conjunctionem existere: quod sanè verissimum est. Cùm non sit opus alio labore quâ sola decoctione duarum materialium iam coniunctarum: interea dum coquuntur, quies datur optatissima, vt ait Philosophus Ethicorum 7. Quietem longè delectabiliorem esse quouis labore. Nostram decoctionem postremâ fieri cum requie, & absq; labore tormentoue, testatur Rasis lib. Trium verb. inquiēs: Omnes dissolutiones, calcinationes, sublimationes, dealbationes, rubificationes, ac reliquas operationes, quas Philosophi scripserūt esse necessarias, ad diuinū opus nostrū complendū, in igne fieri præter amotionem. Pythagoras in Turba Philosoph. idem asserit, inquiens: Cuncta regimina ad opus diuinum & perfectionē eius facientia, decoctione sola cōpleri. Barseus id ipsum ait eod. lib. Coquendum, tingendum, & calcinandum in hoc opere, verū operationes decoctione duntaxat omnes perficiendas. Ne tamē Sophistæ calumniatores dicāt, & suas operationes etiā non esse nisi decoctiones, alias Philosophorū antiquorum sententias allegabimus, quibus errores eorū detegantur. Alphidius ait: In operis nostri diuini compositione, non nisi vna materia sola (quam

aquam propriè vocant) vna tantùm actione, decoctione videlicet, quæ fit in vnico vase præter amotionem ab igne. Idem attestatur Rex Salomon: In operis nostri diuini confectione (quod nostrum sulphur vocat) nō indigemus (inquit) præterquàm vno medio solo. Lilius idem sentit: Diuinum opus nostrum (ait) fit in vno vase solo, vno medio duntaxat, & vnica decoctione. Mahometus: Non habemus (inquit) nisi medium vnum, decoctionē videlicet, vas vnum, &c. quibus diuinum opus nostrū ad album & rubeum perficiamus. Auicenna tenuit eandem opinionem, qui præ cunctis optimè loquitur, ad hunc modum: Dispositiones (inquit) omnes, id est, operationes, ad opus nostrum diuinum componendum necessariae, fiunt in vnò vase solo, duplici tamen.

Operantum igitur hac tempestate maxima pars errorem suum hoc ipso fateri cogetur, cum nemo non ipsorum tres, vel quatuor furnos habeat, & nonnulli decem, vel duodecim, hunc ad calcinandum, illum ad soluendum, alium ad sublimandum, & innumera vasa, quibus vtuntur. Verum enimuero tales in diem extremum operarentur, priusquàm ad perfectionem hac via peruenirent, nisi corrigant suas operationes. Vt interim taceam de separationibus elementorum (quas vocant) vsq; dum de natura quatuor electorū, vbi de terminis artis nostræ dicturus sum, tractetur. Satis mihi fuerit in præsentia demonstrasse modum, & viam detegendi, cognoscendique deuios operarios in hac arte, pariter eos, qui persistunt in recta semita. Nam, vt antea dixi, latiusque

riusque dicetur infrà, vnicus est operandi modus, in vnico vase (quod Lullius Hymen appellauit) in vnica fornacula (quã Treuisanus ignem clausum, humidum, vaporosum, continuum, ac digerentem vocat) præter amotionem, donec decoctio cõpleatur. Non est ergo tantis opus instrumentis, neque sumptibus ad hanc rem factis. Scio multos esse literatos libris insistentes, qui præter vllam certitudinem operantur, istos pessimè habebit mea repræhensio, cùm Geber in Summa sua doceat varias præparationes, cùm sulphuris, tum argenti viui, similiter corporis & spiritus. Item Ralis, libro Perfecti magisterij, dicit corpora & spiritus varijs præparari medijs, quorum plurima docet. Antea satis respondimus, hæc & similia per Philosophos scripta, non alia de causâ, quàm vt veram operis nostri diuini præparationem velent indignis, & contegant. Hoc Geber attestatur in sua Summa, capitulo de Medicinarũ differentijs, inquiens: Vnica est perfecta via, qua releuamur à tantis præparationum operationibus, oneribusue. Iam est quòd naturæ modum operandi ponam, in concauitatibus terræ generando metalla, quem ars imitari debet: ac deinceps materiam veram & necessariam, ad istorum perfectionem supra terram, declarabo. Cùm igitur hoc sit præcipuum in arte (vt Geber ait ab initio sue Summæ, & Auicenna, præcipientes eos à practica huius operis abstinere, qui non prius vera fundameta norint materialium ac mineralium) imitabor excellentiores autores & magis peritos in mineralibus, declarando quæ ad hanc rem apprimè sunt necessaria. Omnium ita-

que Philosophorum sententia est, cuncta frigore
congelata plurimū abundare humiditate aquea
in sua materia primā, vt ait Aristoteles quarto
Meteororum. Cū igitur liquata metalla frige
re congelentur, necessariō prima ipsorum mate
ria humiditate multa pollebit aquatica. Verū
Albert. Magnus (qui præ cæteris mineralia scru
tatus est exactissimè) istam humiditatē aqueam
ait, non esse similem aquæ humiditate, quam vi
demus communiter in alijs naturæ compositis.
Ista namq; per ignis violentiam in fumū transit.
At liquata metalla non ita reducuntur in vapo
rem, concludendum hinc ipsorum humiditatem
alicui materiæ permixtam esse, qua retineantur
in igne, tutaq; sint ab eius vehementia. Nihil au
tem igni magis resistit, quā humiditas viscosa
permixta subtilioribus terræ partibus, vt ait Bo
nus Ferrariensis, & experientia docet: quapro
pter metallorum humiditatem esse talem firmiter
credendum est. Cū tamen experientia doceat,
repurgandum inter aliquas humiditates in
fumū abire, metallis nihilominus in igne mini
mè consumptis, fatendum est cum præcipuis au
toribus nostræ scientiæ, metallorum compositio
nem subintrare duplicem humiditatem visco
sam, extrinsecam, & intrinsecam. Prior est crassa,
subtili suæ terrestri materiæ non benè permixta,
quapropter ab igne facilè comburitur in con
sumptionem. Posterior verò, quia maximè sub
tilis, & optimè permixta subtili suo terreo, vt am
bæ partes vnicam & simplicem materiam consti
tuant, neutra per ignem ab altera separari, vel ab
sumi potest, quin simul abeant, aut vnà rema
neant

neant in igne. Ex eiusmodi humiditate procreatum est argentum viuum, quod videmus, vt patet etiam experimēto. Testatur Arnaldus de Villanoua: Hoc (inquit) nos reddit certiores, ambas materias antea dictas in ipso perfectissimè coniunctas: nam vel terrestris humiditatem secum retinet, aut ista rapit illam in auras. Quod quidem Albertus Magnus causas metallorum compositionis diligentissimè perquirens, optimè cognouit, argentum viuum scilicet assiduè moueri, ac fluere, quia vicissim altera pars in alteram dominium habet, vt causa fluxus atq; motus est humiditatis imperium, & siccitatis terrestris in humiditatem actus efficit, vt non adhæreat tangenti, neq; madefaciat. Hinc Alberti sententia comprobatur libro Mineral. simplic. Materia prima (inquit) metallorum est humiditas viscosa incombustibilis, forti mixtione, cum subtili terreo coniuncta in cauernis terræ mineralibus. Optimè cum Gebro conuenit, asserente in Summa sua, materiam veram metallorum esse argentum viuum, quia (inquit) natura nunquam otiosa procreauit argentum viuum ex dicta materia mixta, &c. Bonus Ferrariensis ait, argentum viuum esse proximā materiam metallorum, sed præcipuam humiditatē viscosam subtili suo terreo mixtam. Geber etiam in argenti viui definitione, quam facit in sua Summa: Est (inquit) humiditas viscosa per auxilium terrestris sue partis condensata, suam compositionē intrantis. Consideremus itaque diligenter naturæ progressum, in rerū omnium procreatione, quibus propriam admiscet materiam, quam Philosophi vocarunt

AB

agens, quia seipsam non producit, vt ait Aristoteles: hoc est, suos effectus nō demonstrat. Quapropter natura in procreatione metallorū postquam creauit materiam, id est, argentum viuū, tanquā sagacissima, propriū adiungit agens: nempe terræ mineralis quandam speciem, velut collostrum eius & pinguedinem in cauernis terræ mineralibus, longa decoctione inspissatam, hanc vulgariter vocamus sulphur: comparatione ad argentum non alia, quā coagulī ad lac, viri ad fœminam, agētis ad materiam ei subiectam. Philosophi duplex sulphur posuerunt, vnū facilimæ liquefactionis, alterum verō congelatum solū, & non fusibile. Proinde quō natura demonstraret virtutem & efficaciam agentis, id est, sulphuris, in materiam, cui adiunctum est, effecit admirabili compositione quadam, vt metalla coagularentur actione sulphuris fusibilis, vt essent liquabilia. Verū alia mineralia simplicia composuit actione sulphuris nō fusibilis, vt non essent fusibilia, vti sunt magnesia, marcasitæ, & id genus alia. Cū autem agens nō possit esse pars materialis compositi, vt Aristoteles ait, natura procreans metalla sub terra, postquam dictum sulphur miscuit cum argento viuo, compositione quidem inenarrabili, pretiosissimum inde generat metallum, aurum videlicet: ab eo decoctione perfecta separādo suū agens, id est, sulphur. Et hæc est ratio cur sic perfectiūs omnibūs alijs metallis, tum quō videamus naturam illud in meliūs vltra non transmutare. Item hac de causa meliūs ac faciliūs coniungitur argento viuo, quia nihil aliud est, quā argentum viuū proprio suo

fool sulphur
co decoction
ratio sulph
metallis re
nisima cau
perfectio
defectum
tur agens
pocissim
tis nō
operatio
vniuers
sulphur
occidit
in suū
de qua
scitatur
nos im
& com
tur in v
metall
fieri ab
est
natur
pura
de
licet
nū
que
nihil
re
prio
posi

fuo sulphure decoctum, & prorsus deinceps ab eo decoctione dicta separatum. Vt itidem separatio sulphuris est auri perfectio, quod in aliis metallis remaneat, istorum est imperfectionis potissima causa. Hinc fit etiam, vt argentum sit imperfectius auro, & cuprum argento: scilicet ob defectum completæ digestionis, qua sola separatur agens ab eis, id est, sulphur. In eo declaratur potissimum, ac præcipuum arcanum totius artis nostræ. Cum enim ars imitari naturâ in suis operationibus debeat, necessariò, priusquam diuinum hoc opus nostrum perficiatur, agens vel sulphur suum erit separandum. Quod quidem occultarunt omnes Philosophi, relegantes nos in suis libris ad naturales operationes, quas abundè satis declaravi. Quò tamen perfectius cognoscatur, qua in re scientia nostra naturæ operationes imitetur, operæ precium fuerit præcipuum & communiorè declarare modum, quo ipsa utitur in metallorum perfectione. Antea diximus metallorum perfectionem, vel imperfectionem fieri ob agentis priuationem, vel mixtionem, id est, sulphuris, & ostendimus modum primû, quo natura consueta est uti in compositione principis metallorû, & perfectissimi videlicet auri. Modò sciendum ipsam alio etiam uti progressu, qui licet priori contrarius esse videatur, est nihilominus persimilis, si probè consideretur finis, ad quem tendit intentio naturæ, quia pariter aliud nihil est præterquam repurgare metalla, purgareq; penitus à suo sulphure. Nam id ipsum quod priore modo per decoctionem perfectam efficit, posteriore continuatis, & longis digestionibus

G

exequitur, imperfecta sensim purificando tantisper, donec reducantur in aurum. Siquidem experientia nos docet, in mineris argenti reperiri communiter plumbum, & in nonnullis ambo simul permixta, ut argentum videatur imperfectum ferme ob digestionis defectum: quapropter metallicarum periti rerum suadent, ut occlusis cauernis, ne materiae subtilioris evaporare queat, diutius triginta, vel quadraginta annis relinquatur, ac donec perficiantur. Quod quidem Albertus Magnus recitat accidisse suis temporibus in regno Liburniæ, vel Sclauoniæ: pariter ab experto mineralium fossore mihi relatum fuit, sæpius euenire. Secundum itaque hunc modum quo natura in perficiendis metallis utitur, ars imitatur suis operationibus ad imperfecta perficiendum, priuatione sui sulphuris videlicet, facta per projectionem operis diuini super illa, postquam liquefacta sunt: qua purificantur à dicto suo sulphure, perficianturque in purum aurum, perfecta sua decoctione exuberante, quam acquisiuit per administrationem artis nostræ. Non aliter, quam varii modi, quibus natura utitur in purificatione metallorum, non efficiunt ut variæ sint auri formæ (puto in perfectione) pariter & quibus utimur diuersis ipsa perficiendi modis supra terram, aurum nostrum naturali & minerali diuersum non redditur, cum eadem utamur materia supra terram, qua ipsa sub terra, & in suis cauernis. Attestante hoc ipsum Aristotele nono Metaphysicorum. Ex agente & materia (inquit) similibus, operationes semper sunt similes, quāuis media sint diuersa: nam ista & materia duo sunt.

sunt. Verūm si materia sit vna similisq; per omnia cum agente, omnes operationes, quæ ab initio dissimiles videntur, aut contrariæ, sub finem eundem sortiuntur effectum. Vt approbemus materiam nostram, qua vtimur ad metalla perficiendum supra terram, esse in omnibus persimilem illi qua natura sub terræ cauernis vtitur in ipsorum procreatione, Gebrum citamus testem in sua Summa: Ars (inquit) nostra naturam imitatur quantò propiùs possibilisq; fieri potest. Idipsum Hermetes ait, Pythagoras, Senior, & plerique alij. Proinde si naturam, ars imitatur, necessario fatendum est, ipsam vti simili materia qua natura, quæ utrobique non nisi vna sola esse potest, quam vocauimus argentum viuum, non solum per se, at mixtum vnâ cum agēte suo proprio, sulphure videlicet vero. Eadem igitur materia, quam Philosophi vocarunt argentum viuum animatum, erit vera scientiæ nostræ diuinæ materia, ad nostrum opus diuinum complendum. Cū hoc ipso, & non alio natura in terræ concauitatibus vtitur in procreatione metallorum, pro sua vera materia, vt suprà satis ample demonstrauius.

Vocauerunt argentum viuum animatum, vt ostenderent inter ipsum, & argentū viuum commune, differentiam, quod posterius ita remansit, quia natura nō adiunxit ei suum agēs proprium. Falsò igitur existimarūt plurimi argentū viuum commune, & sulphur commune materiam esse metallorum. Nam vllō vnquam tempore non accidit, vt illa simul ambo mixta reperta sint in mineris, qua ratione poterunt igitur esse vera

materia metallorum in concauitatibus terræ, vel artis nostræ supra terram? vt loquitur Geber in sua Summa de Principijs artis. Et idem alio loco: Nostrum (inquit) argentum viuum aliud nihil est, præterquàm aqua viscosa, desponsata per actionem sui sulphuris metallici. Hæc est vera nostra materia, quam natura præparauit arti nostræ (vt ait Valerandus Syluensis) & reduxit in certam speciem veris Philosophis notam, absque vlteriori transmutatione sui ipsius. Auicenna similiter ait: Natura nobis vnâ solam præparauit materiâ, quam ars nostra componere per se minimè potest. Fatuum igitur foret credere, ex omnibus materijs, quas miscere possemus, vllas, etsi metallicas, aut quascunque alias, esse posse veram scientiæ nostræ materiâ, cùm natura nobis præparauit illam, vt nihil desit præter hæc duo: scilicet eam purificare, & perficere, coniungereq; per decoctionem sibi propriam & congruam. De hac materia loquitur Rasis libro Præceptorum: Noster mercurius (inquit) est verum fundamentum nostræ scientiæ, ex quo tincturæ veræ metallorum extrahuntur. Alphidius de eodem: Animaduerte fili totum opus sapientum Philosophorum, in argento viuo solo consistere: quapropter Hermes præcipit nobis, hunc obseruare mercurium, quem coagulatum vocat, & occultū in latebris deauratis. Geber de eodem mercurio: Laudetur (inquit) Altissimus, q̃ hoc argentum viuum creauit, ei que dedit potentiam incomparabilem, ad magisterium scientiæ nostræ verum perficiendum. In summa nemo non scribentum sapientum fuit eiusdem opinionis.

Obij-

Obijcient operantes moderni temerarium me iudicantes, qui tot ac tantos viros prædecesores ausim repræhendere, quorum theórica & practica sublimare docent argentū viuum (quod mercurium appellant) cum vitriolo & sale communi, postea per calidam aquā reuiuificare, vt cum auro tandem permisceatur (quod Solem appellant) ac ad hunc modum soluere & fixare: quod diuinum opus nostrum perficiatur: quod scribit Arnaldus de Villanoua in magno suo Rosario: item Raymundus Lullius in suo Testamēto. Vt istis respondeam quod satis sit ipsis, per eosdem autores, quos allegāt, quorum scripta testantur, istas operationes omnes, destillationes, separationes elementorum, reductiones, & id genus alias, nulla alia de causa positus fuisse, quā vt sub eiusmodi laruis practicam nostræ scientiæ velarent. Adducemus eundem Arnaldum Villanouanum, qui postquam in suo Rosario docuit diuersas istas operationes, sub finem suæ recapitulationis in hæc verba, vel his similia prorumpit: Ostendimus (inquit) veram practicam, verumq; modum opus nostrum diuinum perficiendi, sed breuibus admodum verbis, quæ tamē satis prolixa videbuntur intelligētibus. Proinde tot tamque diuersis, ac prolixis operationum sermocinationibus, non intellexit veram præparationem diuini huius operis, neque practicam, quam antea breuibus tractasse dixerat. Hoc ipsum Raymundus in fine Codicilli, vbi respondet illis, qui fortassis interrogare possent, cur describeret artem, cum antea dixisset impossibile cuius ad artem hanc, eiusque veram notitiam librorum le-

ctura præuenire? Vt (respondet) lector fidelis
introducatur, habitumque sibi contrahat, quo
peruenire queat in veram operis nostri diuini co-
gnitionem, cuius præparationem sincerè nun-
quam posuimus, nec declarauimus apertè. Con-
stat igitur prolixas atq; diuersas eiusmodi præpa-
rationes, quas docet in suis libris, non esse solam
& vnicam practicam operis nostri diuini. Qui
paulò doctiores erunt, obijcient mihi, rogantes,
cur scripserim diuinum opus nostrum fieri ex v-
nica sola materia, videlicet ex vnico & solo ar-
gento viuo animato, cum Geber in sua Summa,
capitulo de Coagulatione mercurij dicat, extra-
ctam esse à metallicis corporibus, cum arsenico
suo præparatis. Rosinus contrà dicit esse verum
sulphur incombustibile, ex quo diuinum opus
nostrum constat. Salomon Rex filius Dauid hoc
ipsum attestatur, inquit: Deus prætulit omni-
bus rebus existētibus sub cœlo verum nostrum
sulphur. Pythagoras in Turba Philosophorum
scripsit: Opus nostrum diuinū perficitur, quan-
do sulphura vicissim coniunguntur, aliud cum
alio: quapropter ex sulphuribus constat, & non
ex argento viuo animato solū. Vt responsum
demus, quo spiritibus à via delirātibus satisfactū
sit, in memoriā reuocanda sunt, quæ suprā dixi-
mus de metallorum materia, naturam videlicet
in terræ concauitatibus, adiungere proprium a-
gens argento viuo. Cæterū quia diuinū opus
nostrum proprium nomen non habet, alij aliud
indiderunt, vt Lilius scripsit ipsum tot nomini-
bus appellari inter Philosophos, quot in hoc
mundo res creatæ sunt, innuens per hæc verba
nomi-

nibus infinitis vocari: quāvis vna semper & eadem res, ex vnica materiā sola constans, existat. Philosophi nihilominus, qui præcesserunt, illi tot ac tam varia diuersaque, iuxta colorum in decoctione apparentium varietatem, imposuerunt nomina pro suo arbitrio. Qui, vti nos, vocauerunt argentum viuum animatum, considerarūt primam nostram materiam, (quam antiqui Philosophi Chaos appellarunt, cuiuscunque principium ab exordio sumptum) verè per omnia simile esse naturæ & materiæ argenti viui, ex quo natura componit, ac perficit in terræ concauitatibus metalla, vti suprā demonstrauius. Item qui diuinum opus nostrum vocauerūt lapidem Philosophorum (quod illi communius nomen est) id respectu finis decoctionis materiæ nostræ fecerunt, quia fixa permanet in igne: solent enim appellare lapidem, quicquid non refugit ignem, & ab isto non sublimatur. Plærique alij multa excogitarunt alia nomina, iuxta suas rationes, quæ singula recensere longum foret: vt ait Maluescindus: Si materiam nostram dicamus esse spiritualement, verum est: si corpoream, non mentimur: si verò cœlestem, verum est nomen eius: si terrestrem, non improprie loquimur. His verbis manifestè patet, varietatem nominum ab antiquis nostris prædecessoribus impositorum operi nostro diuino, diuersis rationibus in diuersitate colorum & operationum apparentium in sua decoctione fundatam esse.

Pariter & qui sulphur appellarunt, vt attestantur autoritates, quæ cōtra me possent adduci, respectu ad postremam decoctionē, in qua materia

apparet fixa, ita loquuti sunt. Ut igitur ab initio
 veram argenti viui demonstrabat apparentiam,
 quia volatilis erat, in fine fixatur, tum demum
 occultum, & quod intrinsecus existens, erat in-
 cognitum: pars fixa videlicet, quam sulphur ap-
 pellamus, manifestatur continuata, postremaq;
 decoctione, in qua dominatur supra partem vo-
 latilem. Hac de causa materia nostra non appel-
 latur amplius volatilis (intelligo de his, qui po-
 stremam decoctionem considerant) at sulphur
 denique fixum. Ut ait Arnaldus de Villanova in
 suo Rosario magno, cum de postrema decoctio-
 ne loquitur operis nostri diuini: Est (inquit) ve-
 rum sulphur rubeum, per quod argētum viuum
 perfici potest in aurum. Proinde concludere ve-
 re possumus, omneque dubium resolvere, mate-
 riam, ex qua diuinum opus nostrum componi-
 mus, non esse nisi vnā rem solam in omnibus,
 & per omnia similem illi materię, qua natura in
 terrę concauitatibus vtitur ad procreationem
 metallorum, non obstantibus omnibus in con-
 trarium suprā allegatis autoritatibus, ac simili-
 bus alijs quibuscunque. Nominum enim diuer-
 sitas (vt ait Aristoteles) rem esse diuersam non
 efficit. Ut nostrę diuisioni finem imponamus
 paulatim, reliquum est, vt nostrę scientię termi-
 nos declaremus, id est, sententias optimorum &
 præcipuorum autorum, qui præcesserunt, con-
 feramus: vtuntur præcipue quatuor terminis,
 inter alia, de nostri diuini operis compositione
 differentes, vt sunt, elementa quatuor, fermentum
 perfectum, venenum verum, & coagulum perfe-
 ctum, quod aliās masculum appellarunt, ad foe-
 minam

minam facta comparatione, velut coaguli ad lac simplex. Quo melius itaque declaremus, quidnam intelligat per elementa, sciendum quid Philosophi naturales dixerint de materia prima, quam Chaos appellarunt, in quo confuse quatuor illa continebantur, & quæ ob suam contrarietatem, quodlibet suas actiones demonstrando, manifesta nobis facta sunt. Quamobrem Alexander in Epistola sua: Quicquid (inquit) antiquis demonstratum fuit, esse calidæ qualitatis, ignem esse iudicarunt: quod siccum & coagulatum fuit, esse terram: quod humidum & labile apparuit eis, aquam: quod verò frigidum, subtile ventosumque visum est esse, aerem appellarunt. Quorū duo sunt in alijs duobus, occulta & conclusa, vt ait Rasis libro Præceptorū: Omne compositum (inquit) ex quatuor constat elementis, duobus occultis in alijs duobus apparentibus, aere videlicet in occulto aquæ, & igne in interioribus terræ, vt antea diximus. Et quia duo conclusa non possunt actiones suas demonstrare, præter alia duo, debilia vocauerunt, alia verò fortia. Hac de causa dicunt composita esse perfecta, quando humidum & siccum, id est, aqua & terra coniuncta sunt æqualiter auxilio naturæ, cum frigido & calido, quæ sunt aer & ignis, per conuersionem vnius in aliud. Quamobrem Alexander libro Secretorum ait: Si conuerteris elementa vnum in aliud, inuenies quod quæris. Hæc sententia benè perfecteque cognita nobis demonstrat veram materiam, & perfectam indicat scientiæ nostræ practicam: quapropter, vt melius intelligi queat, proprius de quatuor elementis, & eo-

rum natura loquendum est, cum sint necessaria in operis nostri diuini compositione. Hermes ait: In terra nostra creata sunt alia quæuis elementa. Alphidius contrà profert aquâ esse præcipuum elementum, ex quo cætera elementa, ad operis nostri diuini compositionem requisita, creata sunt: in quibus nulla habetur, vt apparet contradictio. Nam ab initio procreationis operis nostri diuini, aliud nihil apparet, quàm aqua sola, quam Philosophi vocauerunt mercurialem aquam, ex qua terra procreata fuit, cum inspissaretur coniunctione decoctioneque supernaturali, præterquàm nobis est inutilis. Proinde vera loquutus est Hermes, dum dixit ex terra prodijisse reliqua elemēta, cum ipsa sola suas demonstraret qualitates in operatione secunda, non secus atque aqua suas demonstrabat in operis initio. Quapropter Alphidius ad Valerandum scripsit, ac ad alios, ipsam esse præcipuum elementum, in operis nostri diuini compositione.

Hæc sunt illa duo elementa, quæ Philosophi dicunt esse cognoscenda, priusquàm aggrediamur opus. Vt Rasis libro Luminum: Priusquàm (inquit) incipiatur opus, est cognoscenda natura & qualitas aquæ & terræ, quia in istis duobus comprehenduntur quatuor elementa: alioqui volatile fixum rapiet secum, & scientia nostra nobis inutilis futura est. Hac de causa præcipitur, elementorum quatuor conuersio, vt diuinum opus nostrum ritè qualificatum in fine fixetur, vtque resistere valeat ignis omni violentiæ, corruptioni aeris, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni, non aliter quàm aurum minerale, propter magnam

magnam suam perfectionem. Ita conuersio elementorum (vt ait Raymundus Lullius) nihil aliud est, præterquam terram, (quæ fixa est) volatilem reddere, & aquam (quæ est humida volatilisque) siccam & fixam efficere: quod probè fit continuata nostra decoctione in vase nostro, præter omnem amotionem, vel apertionem, ne fortè nostra pereant elementa, & in auras auolent in fumum.

Hoc ipsum attestantur scripta Rasis, & aliorum scripta varia Philosophorum in eandem sententiam, quum dicunt, veram separationem, & coniunctionem elementorum quatuor, in vase nostro fieri nullatenus tacto manibus pedibùsue: quoniam (vt aiunt) lapis noster seipsum dissoluit, coagulat, abluit, purgat, albificat, & rubificat, præter extraneæ rei cuiusuis additionem vel mixtionem.

Arnaldus de Villanoua est eiusdem opinionis in suo Rosario magno, dum inquit, breuibus admodum verbis: Nullo alio labore est opus, quam in aqua trucidanda, hoc est, fixanda: nam statim atque hæc erit mortua, reliqua elementa necata sunt, id est, fixata. Falsæ sunt igitur operantum huius temporis, & elementorum separationes sophisticæ, in scriptis eiusmodi Philosophorum omnium pessimè fundatæ, qui vetant expressè destructionem simplicium in suis præparationibus, quia (vt aiunt) impossibile est arti primas formas dare. Certissimum est, elementa quatuor minimè componi posse, nisi priùs destruerentur. Quapropter non est opus hac elementorum sophistica separationem, falsaque ad operis

nostri diuini compositionem. Falsam esse talem separationem, hoc ipso probatur, quod antea dictum fuit: nempe duo elementa esse in alijs duobus compræhensa: quò fit, vt veram eorum separationem cognoscere minime possumus, quanto minus perfectam coniunctionem. Experientia comprobatur, elementa, quæ separasse dicunt, nihil habere commune cum natura verorum elementorum (vt ait Valerandus) exemplo fit ipsorum oleum, quod vocant aerem, humectat & mæfacit omne quod tangit: contra veram aeris naturam. Proinde sat mihi fuerit, ostendisse naturam & qualitatem elementorum, & eorū conuersionem in hac nostra sciētia necessariam, quo modernorum operantium palam fiat ignorantia scientiæ veris filijs, vtque illos cognoscentes, fugiant ab eorum consortio. Iam videamus quidnam intelligant Philosophi per hunc terminum, videlicet fermentum. Dupliciter se dicunt vsurpasse: priori significatione dum faciunt comparisonem operis nostri diuini ad metalla: nō aliter quàm videmus parum fermenti panis multam farinam in suam naturam & pastam conuvertere: similiter diuinum opus nostrum conuertit metalla ad suam naturam: & quia est aurum, illa transmutat etiam in aurum. Verum quod raro in hanc significationem assumpserunt (in qua nulla difficultas) ad secundam veniemus, in qua scientiæ nostræ maxima difficultas latet. Per fermentum itaque secundo modo verum corpus, & veram materiam intelligunt, quæ diuinum opus nostrum perficit: quod quidē oculis est incognitum, & intellectu solo perceptibile quid.

Etenim

Et enim ab initio materia nostra apparet volatilis (vt antea satis declarauimus) quam nos oportet coniungere proprio suo corpori, vt hoc medio retineat animam, quæ medio istius iam factæ coniunctionis, medianteq; spiritu, suas diuinas operationes demonstrat in opere nostro diuino. Vt scriptum legitur in Turba Philosophorum, ad hunc nempe modum: Corpus habet plus virium, quàm duo fratres eius, quos vocant Spiritum & animam. Non quòd intelligant quemadmodum Aristoteles declarauit, & alij Philosophi (quod valdè notatu dignum) sed corpus vocarunt omne simplex, quod ex propria sua natura potest ignem sustinere, præter vllam diminutionem: hoc aliter fixum vocant. Animam appellarunt omne simplex per se volatile, potestatem habens secùm rapiendi corpus, ac deferendi ab igne: hoc alio vocabulo nominarunt volatile. Spiritum esse dicunt id, quod potestatem habet retinendi corpus & animam: istaq; duo simul adeò coniungendi, vt non possint amplius separari, siue perfectæ sint, aut imperfectæ. Quamuis in opere nostro diuino, ab initio nihil intrat noui (puto post primam præparationem) nec in operis medio, neq; in fine. Verùm Philosophi diuersis respectibus, & considerationibus rem vnâ & eandem vocarunt corpus, animam, & spiritum, vt supra dictum abundè. Primò cùm materia nostra esset volatilis, vocauerunt animam, quia secùm deferbat corpus. Posteaquàm id quod occultum erat, manifestatum est in nostra decoctione, tum demùm corpus vires suas palàm fecit, mediante spiritu, hoc est, animâ retinuit, hanc ad propriam

naturā suam reducendo (id est, in aurum) eamq;
sua fixauit potentia, per auxilium artis nostræ.
Hoc ipso declaratur exactè, quod Herimes scri-
psit, nullam tincturā fieri citra lapidem rubeum.
Nam vt Rosinus ait: Verus sol noster apparet al-
bus & imperfectus in nostra decoctione, & est
perfectus in rubeo suo colore. Fermentum est de
quo loquitur Arnaldus de Villanoua in suo Ro-
sario magno, quod apparet illis duobus colori-
bus, non tactum, neque mixtum alteri materiæ
cuiuspiam, vt per ea scripta posset intelligi. Verū
esse testatur Anaxagoras, inquiens: Sol noster
est rubeus & ardens, qui coniunctus est animæ
albæ, & naturæ lunæ, spiritus medio: quamuis
totum sanè aliud nihil sit, præter argentū viuū
Philosophorum. Morienus declarat: Impossibi-
le fuerit (inquit) ad perfectionem scientiæ no-
stræ peruenire, tantisper donec luna soli coniu-
cta sit, præter quem scientia nostra est inutilis, vt
ait Herimes, & reliqui omnes Philosophi. Per hæc
intelligi possunt ea, quæ Rasis loquitur libro Lu-
minum: Seruus (inquit) rubeus vxorem duxit
fœminam albam, in fine perfectionis operis no-
stri diuini. Similiter quod Lilius habet: Vnio ve-
ra corporis & animæ, fit in albo & rubeo colore,
medio tamen eodem, certo tempore, per auxi-
lium nostræ decoctionis, ad eum gubernatæ mo-
dum, vt materia nostra non destruat: nam, vt
in Turba scriptum reperitur, emolumentum ac
detrimentum operis nostri diuini, vtrumq; pro-
uenit ex administratione ignis. Proinde suaferim-
vnā cum Rasi; ne quis temerè huius practices su-
scipiat prouinciam, in hac nostra scientia, prius-
quā

quàm ignis regimina cuncta (quia diuersa) in
operis nostri diuini compositione apprimè ne-
cessaria, probè admodùm cognoscat: alioqui ter-
minus, quem venenum appellant, applicabitur
ipsi, quod in secunda operatione solet accidere,
vt antea dictum. Nō propterea venenosum quid
addendum esse quis existimet in nostra materia,
neque Theriacam, minùs extranei quidpiam (vt
existimarunt nonnulli literam considerantes)
sed quòd industrium, ac vigilem operatorem esse
oporteat, ne terminum & horà natiuitatis aquæ
nostræ mercurialis prætereat, vt adiungat ei pro-
prium corpus, quod antea fermentum appella-
uimus, & iam venenum vocamus, idque duabus
de causis: Prior nos concernit, quia non aliter
quàm venenum humano corpori nil præter dam-
num inferre potest: si hoc loco non coniunxeri-
mus illud sua hora determinata, nihil nobis quā
detrimentum adfert, ac dispendium, vt suprà di-
ximus. Posterior concernit mercurium (quem
vocamus aquam mercurialem) quia hunc truci-
dat, & fixat. Quo quidem interpretatur quod scri-
psit Hamech, inquiens: Cùm nostra materia per-
uenit ad suum terminum, est coniuncta suo ve-
neno mortifero. Item quod Rosinus: Venenum
hoc (ait) est valdè magni pretij. Haly, Morienus,
& reliqui omnes idē attestantur. Eadem compa-
ratione theriacā vocarūt, vt ait idem Morienus.
Quoniam id ipsum operatur in corpore metal-
lorum, quod in nostro theriaca. Quamuis etiam
id quod scripserunt, adaptari queat ad coniun-
ctionem perfecti fermenti, cùm hora determina-
ta facta est, quia per ipsam diuinū opus nostrum

perficitur. Similes igitur autoritates intelligi debent ex allegorico sensu, & non ex apparentia literæ, quod plerique falso existimarunt. Istiusmodi est postremi termini, magis vsitati, & intellecti minus, interpretatio: etenim maior pars per ipsum intelligunt diuinum opus nostrum, quando perfectum est: non aliter (inquiunt) quam parum coaguli plurimum lactis congelat, nostræ materiæ tantillum proiectum super viuum argëtum, istud congelat, & ad propriam suam naturam adducit. Verum decipiuntur aberrantes à veritate: nam per ea concludunt materiam nostram comparari non posse metallis, quia congelata sunt. Proinde sciendum est, quando mercurius noster apparet simplex, est labilis, ipsumque Philosophi lac vocarunt, cuius coagulum appellant id, quod nos supra fermentum, venenum, & theriacam vocauimus. Quia velut coagulum non differt à lacte, nisi pauca decoctione, nostrum coagulum etiam à nostro mercurio non differt, nisi per decoctionem, quam acquisiuit antea: hoc est magnum & supernaturale secretum, ob quod Philosophi nostram scientiam diuinam esse dixerunt, quia deficiunt in ea rationes humanæ, ut supra narrauius. Hoc est coagulum, quod Hermes vocauit florem auri, de quo volunt intelligi, cum inquiunt: In congelatione spiritus, facta est vera dissolutio corporis, & econtrà, in dissolutione corporis, est facta vera congelatio spiritus. Quia per eius medium totum perficitur opus, ut ait Senior: Cum vidi nostram aquam (id est, mercurium nostrum) per se congelari, credidi firmiter nostram scientiam esse veram. Eandem ob causam

sam scribit Alexander in scientia nostra nihil esse creati, præter id quod factum est ex masculo & fœmina. Coagulum nostrum vocat masculum, quia ipsum est quod agit, & Philosophi masculo tribuerunt actionem, & passionem fœminæ, quam dicunt esse mercurium nostrum, ideo quia coagulum dictum agit in ipsum, suam potetiam demonstrans. Hac de causa dixerunt, fœminam alas habere, quia noster mercurius simplex est volatilis: qui tamē retinetur per dictum suum coagulum. Eapropter scripserunt: Fac ascendere fœminam supra masculum, & postea masculum super fœminam, id ipsum intelligētes quod in Turba Philosophorū: Honorandum esse Regem nostrum, & Reginam suam vxorem, ac diligentissimè cauendum ne adurantur, id est, ne decoctio nostra acceleretur. Nam, vt Arnaldus ait in magno suo Rosario: Præcipuus error in operis nostri diuini practica, est accelerata, vel festinata decoctio. Similibus ac varijs terminis vsi fuerunt in scriptis sui antiqui Philosophi, & quia præcipui sunt isti, quos declarauimus, finem interpretationibus terminorum imponemus: etenim his probè cognitis, vera materia non potest non cognosci, ac deinceps libri Philosophorum faciles facti sunt, vt ait bonus Treuisanus. Concludam igitur cum Philosophis omnibus, quorum scripta hætenus in meliorem ordinem quàm potui, redegì, non nisi vnam esse materiam solam, ex qua diuinum opus nostrum adimpletur. Componitur enim ex solo simplici mercurio (quem Philosophi proprio suo termino, citrà vllam æquiocationem, mercurialem aquam vocarunt)

H

coagulato per actionē sui proprii sulphuris (quod Hermes propriè vocauit florem auri) qui longa & continuata nostra decoctione, tantam ac tam excellentem acquisiuit perfectionē, vt opus hoc nostrum valeat omnia corpora metallica imperfecta, quibus coniunctum fuerit proiectione, in purum & putum aurum transmutare minerali simile, idque diuersis rationibus antea deductis & allegatis, quibus amplè satis declarauimus, quānam fiat, vt imperfecta metalla per illud perficiantur. Cū vtique nulla simplicia differentia, vel qualitatibus contraria coniungi possunt, aut perfectè misceri simul, diuinum pariter opus nostrum, quia constat ex solo argento viuo animato, pati nullo modo potest coniunctionem cum sulphure, quod remansit in metallis imperfectis, ob digestionis defectum, vt suprà notauimus. Verū enim uerò, cū sit potentissimum, & summa digestionē perfectissimum, separat sulphur dictum à metallis, & argentū viuum, quod in ipsis est reliquum, perficit in aurum. Experimento comprobatur, cū proiectionē facimus eius super commune viuū argentum, reperimus ipsum totum fermè conuersum in aurum. Contrariū videmus efficere super metalla proiectum: siquidem ex semilibra aliquorum vix habentur vnciæ sex: at quantò magis decocta sunt, tantò minùs hac via diminuuntur. Finem itaque huius opusculi mei secundæ partis faciens, tertiam & vltimam tandem aggrediar, in qua veram & perfectam scientiæ nostræ diuinæ practicam sub diuersis allegorijs explicabo. Quam Deus manifestabit suis fidelibus, eiusq; studiosis amatoribus,

toribus, qui diligenter hæc mea scripta perlegent, veram dans intelligentiam per Spiritum S. suum, ad sui gloriam & honorem: cui sit laus in æternum.

TERTIA PARS OPVSCVLI DIONYSII ZACHARIJ, de Practica diuini operis.

NI VERSA terra per Philosophos & Cosmographos in tres partes principes diuisa est: in Asiam, Affricam, & Europam, sub quatuor plagis, vel regionibus, Oriente, Occidente, Meridie & Septentrione sitas, subque dominio diuersorum Imperatorum, Regum, Principum, potentumque Dominorum. Quorum vnusquisque res diuersas & varias habet in delitijs, cum ob earum raritatem, tum singularem valorem: posterior causa non æquæ grata, atque prior existit, quod experientia didici, cum varias atque aduersas peragrarẽ regiones. Siquidem vbi doctorum frequentia virorum fuit, ibidem (maximo meo malo) vidi sapientes valdè miseros & abiectos, econtrà ditissimos ignaros, & in maximo haberi precio. Vbi verò penuria doctorum peritorumque hominum erat, maxima quoque pars ignari prorsus, & inepti, hoc loco potissimum sapientes honorabantur ab omnibus, & præsertim à maioribus summo fauore & obseruantia maxima prosequutos animaduerti. Haud secus opum inopia minerarumque (vnde nobis aurum communicatur, & alia metalla) his locis vbi non reperiuntur, maxi-

nam istorum æstimationem efficit, ut abundantia secum adfert eius vilipendium, cuius habetur magna copia penes opulentos: & viliora quæq; nulliusve pretij, perfectique nihil habentia, præter apparentiam, oculos eorum semper occæcaverunt, ut perfecta pretiosaque non cognoscerent. Quapropter indignati sapientes, cum vident ignaros esse prælatos, aliò se conferunt, suæ sapientiæ vires & potentiam deliberantes, alibi locorum demonstrare. Quod fecit olim magnanimus quidam Gubernator, proponens nunquam desistere, donec reliquã mundi partem, ultra suam, qua potiebatur, sibi subiecisset copiarum suarum præsidio, & præsertim fidelis æconomi sui consilio. Interea dum hæc in animo versabat, varios ac diversos adiunxit sibi extraneos, qui quod minime fideles essent, existimarunt se liberalius exceptos iri ab Imperatoribus, Regibus, alijsq; Principibus. Quapropter (ut solent exploratores) ab eo defecerunt, eiusque vulgarunt illis consilia. Qui parvipenderunt, nullam terrenam existimantes potentiam suam resistere posse, quanto minus dicti Gubernatoris deliberationem. Dum igitur in Aulis magnisq; Palatijs nil nisi ridebatur, cantabatur, procationibus, laruis, equorum exercitijs, choreis, ac varijs ludis fallitur tempus inutiliter, adulatoribus, & susurronibus benigne præbentur aures, viri sapientes derisorie tractantur nomine philosophico (quod olim magni Monarchæ, Potentatusque non sunt dedignati, nec adhuc facerent, si sanum, ut antea libenter adhuc audirent consilium) interea bonus ille Princeps Gubernator, suis stipatus præsidij, auxiliari-
busue

búsue copijs, vnam ex celeberrimis vrbibus Imperij iam obsederat. Imperator conscripto copiosissimo milite, multis Regibus comitatus, ac Principibus, signa iam iam ad conflictum conferre parabat, cum bonus Princeps Gubernator persuasione sui fidelis æconomi, aliorumque suorum, obsidione relicta, solus in munitissimam arcem tuto se recepit, copijs eius campos circum occupantibus, & indies inimico strenuè resistentibus. Adduxerat Imperator quinquaginta millia pedum, equitumque sex millia, innumeraque tormenta bellica. Princeps itaque deserens urbem ferrea turri propugnatam, ordine classico suis cum castra mouit, pugnantibus strenuè post ipsum copijs posterioribus aduersus hostem, & in fluuium illico traiecissent, fractisque pontibus sibi suoque Principi prospexissent, maximè imminere eis periculum, at illæsi omnes euaserunt manus inimicorum. Altera die persequentibus viriliter hostibus, coactus est Princeps consilio suorum assentiens, in locum inexpugnabilem secedere, simul & omnis miles cum eo. Vallis & aggeribus muniabatur, in cuius meditullio sedebat in rupe muris circumsepta, nunquā expugnabilis arx rotundissima, cui astat alia turris eminentissima, per quam sub terra cuniculis excauatis, æconomi omnia quæ & victui, & bello erant necessaria, potuit introducere nescijs inimicis, vt olim factum extitit Neapoli Romanæ, dum Solimanus Rex Turciæ hanc obsideret annis viginti, nec perciperet unde venirent vrbi subsidia victus, & alia. Princeps autem suis intra mœnia receptis, in arcem se recepit, ac in paruum cubiculum rotun-

dum, ornatissimum quoque singulis tanto Principe dignis, in quo toto tempore mansit, quoduravit obsidio, quod summè delectaretur eo receptaculo: fabrefactum erat, quemadmodum in Ducatu Lotaringiæ videre licet. Inde per quatuor fenestras ei fuit conspicuum quicquid hostes facerent machinationum, ut ipsum interciperent. Verum intrare non poterant, quod porta sui domicilij præcipua, ad eum erat occlusa modum, ut nemo valeret eam aperire, præter fidelem œconomum, qui de singulis adeo prudenter disposuit, atque prouidit, ut integro obsidionis anno deficeret nihil. Ob varios & asperrimos insultus ab Imperatoris milite factos indies, coactus est Princeps exercitum suum in quinque turmas partiti, ut quælibet ageret excubias per suas vices. Exercitus Ducibus ad hunc modum Imperatori suadentibus, ne castra moueret: Si Principem (inquiunt) reliquerimus, meritò nos deridebit, præsertim quod nostri fuerit ordinis, & à nobis recessisse dicat ea de causa, quia minùs dignè tractabatur: quamobrem si manus euaserit nostras, omnem vindictæ quæsiturus est occasionem. Hæc & similia verba mouerunt Imperatorem, ut obstinato prorsum animo deliberaret, Principem captiuum facere per inedia, aut alia via qua posset. At instate hyeme, parte castrorum suorum tantisper secum retracta, reliquâ in obsidione reliquit Imperator sub Ducatu potentissimi Satrapæ, qui plurimos impetus faciebat indies aduersus boni Principis militem. Consilium Imperatoris erat, ne sui castra mouerët antè præterlapsum annum. Quod intelligens Princeps
per

per suum œconomum turmis imperavit suis, ut quælibet vnum ex Imperatoris exercitu, vi directum armorum adferret vexillum, indicta pœna maximæ suæ indignationis, ni facerent imperata. Quod si etiam præstitissent, addito ingenti proemio quibus suis, insuper pollicitus est in propria persona, comitâte fideli suo œconomo prodire, hosti que manum infligere tam strenuè, ut vel vitam foret amissurus, aut primum Imperatoris vexillū reportaret, spoliisq; ditaret omnes, qui sequuti fuissent, supra cunctos suos inimicos, qui obsidebant eum. Reassumptis igitur animis, priusquam tempus constitutum præterlaberetur, allata sunt ei per suas turmas, quotquot Imperatoris signa desiderarat, medio duplicationis circuli, quam docuerat œconomum suum Princeps quidam Galliæ. Primum vexillum erat nigrorum equitum Germanorum, quos vocant Reuthorum atrorum: Secundum interfertum erat varijs coloribus: Tertium erat non vsq; adeo dissimile vexillo Regis Galliæ: Quartum insignitum erat Luna crescente: Quintum verò simile fuit signo maximo Imperatoris: quod quidem Principi animum auxit, ut altera die cum œconomo suo prodiret ad mœnia, & ibidem strenuè supra modum pugnaret, vsque dum consequeretur maximum vexillum Imperatorium. A pugna tandem rediens, & fatigatus, ab œconomo, cibis prioribus obsidionis, initio residuis, reficitur, ac refocillatis viribus altera die cum suis, & œconomo viriliter insiliens in hostem, totū exercitum partim prostravit, partim fugavit Imperatoris, Ducum suorum auxilio, qui omnes sui Prin-

pis coloribus illustrati sunt. Quò factum deinceps, vt omnis Potentatus, siue Papa sit, aut Imperator, siue Rex, Princeps, vel Solimanus, quotquot sunt, huic vni Auro Principi deferant palmam, & victoriam cedât applausu maximo, Deo sic iubente, ac volente, cui sit laus, honor & gloria perennis. Reliquum erit, vt operis nostri diuini proiectione super metalla, tincturam gemmarum, & humani corporis medicinam in eo sitam esse, declaremus.

De proiectione super metalla.

REGIS nostri multiplicati viribus, & cibis refectioni, vncia vna proiiciatur super vncias quatuor auri puri, putique liquati, fiet inde materia fragibilis, quæ puluerisata, coquatur in monte clauso insultus postremi calore, vase admodum strictè etiam obturato, spatio trium dierum. Huius pulueris vncia vna proiiciatur super vigintiquinque marcas argenti, vel cupri, vel super octodecim marcas plumbi vel stanni, vel super quindecim marcas argenti viuico immunis, in crucibulo calefacti, vel plumbo cōgelati. Materia mox spuma crassiore contegetur, operatione completa, crepitus fiet, ac si crucibulum frangeretur. Tandem liquefiat hæc materia, & erit in aurum conuersa. Verùm si dictum pondus obseruatum nō fuerit, nec materia priore suo colore mutata: quæ propter esset in cineritio magno fulminanda sine plumbo, vt horarum trium spatio materia, quæ non erit transmutata, consumatur, reliquum in fundo purum, est cimento regali sex horis latius purgandum. Hac via totum habebitur aurum,

opera

opera magni Regis nostri conuersum, simile minerali quouis & æquipollens. Et hæc est via, quã docet Raym. Lullius in suo Codicillo, quod ad projectionẽ attinet. Secundam pro tinctura gemmarum docet in suo Testamento.

De Tinctura gemmarum & vnionum.

LAVANDVS est magnus ille Rex noster, ac reficiendus statim postquã allatum est ei signum album crescente luna insignitum, nec finis obsidionis est expectandus, sed à suæ refectionis pastu primo. Hic est mercurius, quem Raymundus Lullius vocauit argentum viuum exuberatum. Eius vnciæ duę, vel tres ponantur super cineres, in alembico paruo benè clauso, destillentur igne lento primũ, cum nihil hoc igne stillare volet amplius, mutato recipiente lutatoq; fortiori tandem vrgeatur igne, quicquid ascendere poterit. Liquor iste secundus in alembico recenti, per balneum Marię destilletur, tertio cohobando liquorem super feces viscosas, & aqua breui suo tempore dissoluentur: tertia vice tamen totum per cineres destilletur, & postmodũ in alembico recenti per balneum rursus destilletur quater, feces vice qualibet seruando seorsim, vsque dum aqua destillata sit clara splendensque perlarum candido nitore, cuius vsus hic est ad vniones. Ponantur isti licet minutissimi, in cucurbitam parua, quibus affundatur aquę dictę tantũ, vt parumper emineat, cooperiatur galea cæca, & post horas tres in pastam resoluentur albam, & supernabit liquor admodum clarus, euacuetur modestè ne turbetur. Cucurbita cum pasta

ponatur cooperta, in balneum Mariæ tribus diebus digerendo, postmodum auferatur. Fabricetur formula argentea rotunda, intrinsecus deaurata, quæ per medium in duas æquales partes aperiatur, adapteturque filum aureum vel argenteum deauratumque inter ambas concavitates. Tandem spatula aurea formulæ medietas repleatur vtraque dicta pasta, filum per medium collocetur in medio sui foraminis, claudaturque formula, filum autem protrudatur, ac retrahatur, quò benè foratus sit vnio per medium. Aperta formula eximatur vnio formatus, & ponatur in scutellam auream altera simili coopertam, non tangatur manu, siccetur in vmbra, & non ad Solem. Cùm plures habueris, filo perforentur omnes, & in canali vitreo ab vna parte latum foramen habente, ab altera non maius filo aureo, & suspendantur simul in boccia, vel vrnali vitreo mundo supra liquorem dictum sublimatum, lutetur vas, & octo diebus in aerè contineatur, postea tribus ad Solem, singulis ternis horis mouendo vitrum, vt vapor ascendat, hoc artificio perficietur vniones tantæ quantitatis vt voles. Ad eundem modum de rubinis & carbunculis fieri poterit, rubei mercurij medio, post vnicam eius refectionem.

*De vsu diuini operis nostri, ad humani
corporis medicinam.*

SUMATVR pondere grani vnus post exitum Regis, & albo vino dissoluatur in argenteo vase. Tingetur vinum citrino colore, quod ægris administretur, paulò post mediam noctem, & vno die

die sanabitur, si morbus sit vnus mensis, si fuerit vnus anni, infra duodecim dies, vel infra mensem, vbi valdè diuturnus morbus esset futurus. Ad conseruandam sanitatem, sumendum ex eo parùm singulis annis bis, sub initium veris & autumnii. Hoc medio sanè viuitur, & alacriter vsq; ad prædestinatum vitæ terminum, Deo dante, cui laus sit, honor & gloria nunc & semper, in æternum. Amen.

FINIS OPVSCVLI DIONYSII ZACHARII.

ANNOTATA QVAE-
DAM EX NICOLAO
FLAMELLO AV-
TORE GALLO.

Ad metallorum verâ cognitionem ignorandum non erit, dum in primis adhuc speciebus existunt, in sulphure videlicet, ac in argento viuo duas habere formas, vnâ masculinam, alteram verò fœmineam, quæ duo spermata maris atque fœminæ, sulphuris prius, elementa masculina duo continet, ignem & aerem: posterius alia duo fœminea, terram & aquam. Quæ duobus comparantur in arte serpentibus, vni alato, terribili, alteri quidem alis carenti multò horribiliori. Hæc duo spermata si per naturam coniungantur in ventre mercurij, qui propter suum ardorem vocatur ignis naturæ, & à nonnullis leo deuorans, & eius ventrem, licet

aurum & argentum subintrent, non absumuntur, quòd illo natura duriora sint, atque perfectiora. Mercurius est imperfectus, nihilominus aurum & argentum communia proueniunt ex eo. Argentum est substantia lunæ inferioris, ut aurum solis etiam inferioris. Mercurium igitur matrem occidi, ac mori oportet per dicta spermatata, qui postquam semel mortificatus fuerit à natura, nunquā poterit ampliùs reuiuiscere. Nam vel tantillū congelatus in venis terrestribus, adest mox in eo granū auri fixum, quod ex duobus spermatibus producit verū germē mercurij. Ut à plumbi cauernis videre licet, in quibus nulla minera locorum vbiuis, in qua fixi granum verum non contineatur manifestè, id est, granum auri, vel argenti. Siquidem prima congelatio mercurij est minera plumbi, in qua positum est à natura. Hoc verè multiplicari potest in suam perfectionem absque dubio vel errore, existens tamen in suo mercurio nō separatū à sua minera. Metallum enim in minera sua consistens, est mercurius, à quo si granum separatur, ut pomum erit immaturum ab vrbe sua desumptum, quod prorsus destruitur. Granum fixū est velut pomum, & mercurius arbor. Non est igitur separandus ab arbore fructus, quia non potest aliunde nutrimentum accipere, quā à suo mercurio. Maior est fatuitas in mercurium ponere aurum & argentum, non secus atque discerptum pomum arbori rursū infigere. Ut igitur negotium hoc adimpleatur ex æquo, sumenda simul arbor cum suo fructu, quo denuò plantetur, citrà fructus ablationem, in fertiliorē terram atque nobilio-

rem,

rem, quæ plus nutrimenti dabit vnico die, quàm prior ager in centum annis exhibuisset, ob ventorum assiduam agitationem. Altera terra, quòd soli proxima sit, crescere vegetareque facit arborem, continuo rore, & assiduo sole in horto philosophico, manè vesperi, dies & noctes, ac in singulas horas, absq; intermissione, lucente, arborq; rore dulcissimo conspergitur, ac nutritur, vno anno magis, quàm in priore terra decem millibus. Positis igitur ambobus in furno continui caloris dies & noctes, vapor eius, qui ros est, impedit combustionem. Lignorum vel carbonum calor est inutilis, imò noxius. Noluerunt itaque sapientes Philosophi in alia re quapiam operari, q̃ in ipsa natura, cùm ipsa luna, in matre congrua mercurio. Ex quo tandē generalem mercurium effecerunt, longè potentiolem & fortiolem illo naturali. Ascende igitur in montem, vt vegetabilem, saturniam, regalem & mineralē herbam videas. Succus enim eius fumatur purus abiectis fecibus. Ex eo namq; maximā partem operis tui perficere poteris. Verus est hic mercurius Philosophorum. In primis igitur mercurium tuum ne laueris, sed iungas ipsum cum patre suo, id est, cum igne, super cineres, qui stramen sunt, in vitro solo, absque vlla re alia, quod nidus est, in furno, qui domus est: ex nido pullus nascetur, qui suo sanguine sanabit omnes.

Fons Chemie.

FONS & cauerna metallorum omnium, est mater, ex qua nascuntur & proueniunt illa septem, vt ex sua natura: item Saturnus, Iupiter,

Mars & Luna. Plumbum intellectualiter est aurum leprosum, &c. Fons autem naturæ si mercurium in eo positum recipiat, inde medicina fiet excellentissima. Nascitur in terra massa plumbea mercurius, qui clausus in carcere postea liberetur, alioqui non potest sciri pondus, neque mensura, quæ desideratur: ad eum tamen cognoscere modum poteris. Solis mercurius, non est mercurio lunæ similis, cū hic semper albus manere debeat, quo sibi similem procreet, mercurius verò Solis est rubificandus, & hic est labor primus: & postmodū congregari poterunt. Notandum utique quintā essentiam esse nobis in hac arte præcipuē necessariam, & mercurium istū reperiri potissimum eo loco, in quo sol est in maximo suo calore, multosq; flores producit: nā post flores sequuntur fructus. In luna similiter inuenitur dū in ipsa quæritur: in Saturno, Marte, Venere, & in Mercurio securius: ego autem (Flamellus inquit) in sole reperi & elaboravi. Cū igitur singula cōueniunt in hoc opere philosophico, quorū quodq; simile est alteri, tū foetus matrē deuorat, patremq; suum in vnico lacu suffocat, in quo simul flores, lac, fructus, atq; sanguis inueniuntur. Metallum igitur hoc vnū in vnco vase ponendū, & in vnico furno. Mercurius est de quo loquor, & nihil aliud. In operis abbreviationē vnici habetur in hoc mundo metallū, in quo mercurius iste noster abundē reperitur. Aurum calidum est & siccum, Luna verò frigida naturæ, Saturnus grauis atque mollis: quapropter soli similis hoc ipso, aurū leprosum appellatur: Venus est Lunæ similis pondere & malleatione, Mercurius frigidus

dus & humidus similis Ioui, qui nascitur ex eo,
 Mars autem durus grauis & frigidus. In duobus
igitur negotium hoc omne consistit, vt videlicet
igne tuum sulphur penetratiuū efficias, & attra-
ctiuum, quo matrē suam deuorare queat, & com-
pleueris opus. Matrem infige ventri sui foetus,
 quem antea peperit, tum demū sibi pater erit, ac
 filius ex duobus spiritus perfectus. Postquā sul-
 phur tuum deuoratuū erit, mercuriusq; suus mor-
 tificatus, coniiciatur in carcerem, in quo maneat
 diebus quadraginta, & videbis quod optas, iuxta
 hos versus: *Si fixum soluas, faciasq; volare solutum,*
Et volucrem figas, faciet te viuere tutum.

Io. Mebunnius de Lamentationibus naturæ.

S V B Luna quod cōcluditur, cœlum hoc loco
 vocatur, quia materia formam appetit, non secūs
 atq; foemina virū. Materia solūm est ex 4. elemen-
 tis, ex quibus fit chaos, & ex isto Rex atq; Regina
 generantur. Primò quidē creatus est ignis à Deo,
 quem sub Luna collocauit, expertem corruptio-
 nis, & purissimā essentiae quintæ partē in se con-
 tinentem. Postea factus est aer subtilis, in quo
 Deus pariter essentiae quintę partem posuit, non
 tantam ac in igne, minorē in aqua, & in terra mi-
 nimam. Vt ignis igitur in aerem agit, sic aer in a-
 quam, & in terram. Terra mater est, & nutrix om-
 nium quę cōcipit in vtero suo ab igne: hoc ipsum
 fouet, in centrumq; vsq; suum absq; intermissio-
 ne. Cum igitur sola natura potentiam habeat re-
 ducendi 4. elementa in primam materiam gene-
 raliter mixtam, quibusuis elementis. Impossibile
 fuerit cuiquam operantum id efficere, præter
 ipsam, quæ sola dat materiam atque naturam.

Quinta namq; essentia, quæ cathena dicitur aurea, ad hunc modum contraria connectit & concordat, vt nunquam dissentiant amplius. Considerandum in primis aurū, quod pulcherrimam formam suam accipit in cœlo, & optimam in terra materiam, pariter & geminæ. Cœlum igitur quintam essentiam informat forma & materia in elemento contenta, per quam forma detinetur: quæ depuratione, & successu longi temporis perficitur. Aurum itaq; & geminæ per me naturam solam componuntur: nemo enim proportionem præter me nouit. Quod vtiq; quæris summū est naturæ secretum, descendens ex virtute cælesti. Quapropter tota scientia naturæ debetur, quæ simplicitas elementi de cœlo depromitur: hæc in cœlo dicitur essentia primitiua, & in elemento quinta, quam ipsa reductionibus efficit, ac prolixis circulationibus, inferius in superius conuertendo, & frigidum & siccum, in humido & calido conseruando, lapides atq; metalla sub humido suo radicali, cœlestibus motibus astrorum, quibus elementa gubernantur, & eorū obediunt influentijs: vt quantò purior est materia, tantò per naturam fiat excellentius opus. Cœlestis itaque motus, est intelligentia correspondens in inferioribus, in quibus per suas influentias omnia producit in esse. Vtitur ergo natura materia in igne quouis infallibili, quia ex isto virtutem recipit omnem. Item aqua ex origine sicca proueniens, nihil quod tangit humectans, nō recedens neque volatilis, est oleum incombustibile. Nullus artificialis ignis tantum calorem infundere posset, quantus ex cœlo prouenit. Cæteram in
istis

istis non ignorandum, opus hoc nostrum integrum fieri ex vili materia homogenea, in vnico vase clausa, in vnico furno id continente, quod eam perficit: nam solo regimine perficitur, imitando naturā. Hæc in generatione hominis, corpus admodum subtiliter format ex argēto viuo, & sulphure masculino agente, solo vase, matrice videlicet contēte, cuius furnus venter est, quamuis auxilietur homo per suam artem, dum ardet in sua natura, materiam congruam infundendo, præter quod, aliud nihil efficere potest. Non secus in arte nostra, si quis eligere norit materiam eiusmodi, qua natura delectatur, eamque ritè præparatam suo vase & furno concludere, ego (inquit natura) & ipse perficiemus absque mora, modò requisitum ignem administrarit naturalem, contra naturam, non naturalem, & absque ardore: ignem (inquam) calidum, siccum, humidum, & frigidum. Considera igitur qualem esse oporteat: nam absque igne & materia nihil fit in hac scientia. Do tibi materiam (inquit natura) forma est, quod ipsi tibi pares, non dico substantialem, neq; accidentalem, sed construen- di vas, atque furnum. Deinceps præpara materiam tuam in puluerē factam cum aqua sua, vase cōclusam vnico: rege calore temperato, hic promouebit actionem, & frigiditas putrefactionem. Siquidem ob magnam frigiditatem non posset impedire siccitas, neq; resistere huic agenti, quin argentum viuum statim reducatur in primā materiam integra connexione. Proinde priusquam opereris (inquit natura) disce me cognoscere, quæ mater sum, sine qua nulla creatura potest es-

sentiam recipere, vegetare, neque animam habere sensitivam absque cœlo & elementis. Est utique medium inter mercurium & metallum, quod sumendum est ad artem nostram: Est (inquam) aurum potabile, & humidum radicale, summaque medicina, quam per tuam artem, & meam scientiam perficimus. Absque me, quæ materiam exhibeo, nihil unquam efficies, & absque te, qui ministras, non possum hoc opus exequi sola. Sed per me & te brevi tempore consequeris. Transmuta quatuor elementa, metalla deferens & atramenta, sub specie transmutabili, quæ materia notatu digna fuit à Philosophis usurpata, & ab ignaris contempta. Similis est auro substantia, dissimilis essentia: Conuertens eius elementa, quod quæris inuenies, inferiora sublimando, & superiora in inferiora conuertendo. Sumito igitur viuum hoc argentum agente sulphure mixtum, & unico vase, unico furno etiam conclusum, inhumetur vas pro tertia parte, supraque philosophicum ignem contineatur: omnisque species, præter materiam solam à qua minera sumit originem, relinquatur.

Responsio.

NUTURA mouens superiora digitis & pedibus, inferiora transmutat elementa usque in centrum terræ sine intermissione, à cœlo primam accipit, & materiam ab elementis: quamuis hæc materia confusa sit, & non diffusa, donec per naturam specificetur, & qualificetur. Tum demum recipit formam substantialem, & postea visibilem accidentalem. Formam priorem transmutat,

mutat, vt informet noua forma materiam. Obiectum namque potentia subiectum est, quia substantiam in actu, qui prius fuit in potentia, sustinet. Aurum scitur esse minerarum omnium thesaurum, attamen formam non habet, neque materiam tantæ potentia, vt suam excedat perfectionem: non habet enim maiorem potentiam, quàm perficiendi seipsum, quicquid moliatur artifex. Ipsum destruere ac in esse reducere, fatuum esset opus, cum ex eo nihil plus virtutis, neque potentia haberi possit, quàm obtinet ex propria sua natura. Nulla fit reductio eorum, quæ natura perfecit in speciem, vel in indiuiduū, nisi primò corrumpantur. Etiam post corruptionem generatio non fit speciei similis, nisi fiat regressus in hoc genus. Quapropter auri destructio viam non sternit ad ipsum construendum, quia per sui destructionem construi nihil potest: ipso namque mortuo pariter moritur eius substantia, vt ex eo non possit ampliùs aliud argentum viuum enasci, neque metallum. Et quia elementum ignis in terra continetur, & aeris in aqua, quorum quantitatem, qualitatem, proportionem perfectæ coniunctionis suæ nemo nouit, separanda non sunt elementa, cum reparari nequeant. Solùm id igitur quod natura generauit, nobisque reliquit sumendum ad artem. Summatim elementorum separatio non fit effectualiter argenti viui, neque solis, qui pater est artis filio suo spiritum impertiens.

Autoris incogniti.

EST in mercurio quicquid quæritur, ex quo

I 2

corpus, spiritus, & anima trahitur, vnde purissima & mundissima tinctura prouenit. Humor est pretiosus, hominem lætificans, factus ex terra, aqua & igne. Corpore utiq; purgato, conceptoq; spiritu, tandem clarus fons exurgit, in cuius fundo iacet leo viridis, aut serpens qui extenditur.

Si expergefiat in altum ascendit, & postquam ei deficit animus, deorsum decedit in balneum, quo tantisper lauatur donec rubescat, lauatur (inquam) aqua vitæ usq; dum non agnoscatur amplius. Postremò vertitur in dignissimū lapidem, primò album, & postea citrinū visu pulchrum, atque delectabilem. Sis igitur de mercurio vero sollicitus, quem natura generauit, & qui cū suo patre moratur prosperè, prosperaque reddit imperfecta metalla.

Testamentum Arnaldi Villanouani.

LAPIS generatus, ortusque de terra per eleuationem perficitur, aquæ potione satiatus. Infra duodecim horas, ut minimum inflatur, & intumescit circumquaque visibiliter. Postmodum in balneo positus, vel in aëroso hypocausto moderatè calido & sicco, ac purificatus ab extraneo vapore, soliditatem suarum partium acquirit, extenuatusq; superflua humiditate, fit idoneus ad commixtionē. Quo facto, ex purioribus eius partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde positum in ouum philosophicum, proprio & continuato calore, foueatur ut pro pullorum exclusionē. Varietate suorum colorum nudatus, gaudet cum sub compare, colore tinctus instar niuis. Inde post absque periculo resistit ignis violentiæ,

lentiæ, tantisper, donec pauonis coloribus ornatus, de monumento deinceps egrediatur cum Regali summaque potentia

Etsi brevis admodum hic videatur esse processus, prolixissimis tamen circumstantijs nõ caret, ac operationibus. Singula compendiosè tractantur, quæ circa hoc opus necessaria sunt opera, per singulas periodos optimè consideranda, nec inconsideratè prætereunda. Nam facilius ex tantillo sermone veritas comprehenditur, huius diuinæ scientiæ, quàm ex copiosissimis & innumeris voluminibus, multitudine varietateq; veritatis vnitatem & simplicitatem contegentibus.

ALIAE QVAEDAM AN-
NOTATIONES EX
VARIIS AVTO-
ribus,

*De solutione & coagulatione materiae
Chimicæ.*

Solutio sit præcipua huius artis operatio, primò de hac dicendum erit, adductis variorum Philosophorum autoritatibus, quo facilius intelligi queat, vna aliam interpretante. Hæc sunt igitur, quæ colligere volumus, & attexere nostris collectaneis. Etenim ex varietate mens Philosophorum petenda est, si reducatur comparationibus ad vnum & eundem sensum. In quibus maxime conuenire videntur, hoc ipsum esse quod quæritur, non dubitandum. Totum vtique negotium

operis diuini philosophici consistit in his duabus operationibus, videlicet in solutione & congelatione. Solutio igitur ex sententia Gebri, est rei ficcæ in aquam reductio.

SCALA PHILOSOPHORVM.

Solutio lapidis est reductio eius in mineralem aquam.

VILLANOVANVS.

Soluimus (inquit) quando corpora diuidimus, ea simplicia & subtilia reddimus, atque in primam naturam & materiam resoluimus.

A VICENNA *de materia prima.*

Duplex est materia prima, propinqua & remota: propinqua est argentum viuum: remota est aqua. Quia argentū viuum prius fuit aqua, deinceps argentum viuum.

LULLIVS.

Dissolutio primariam intentionem habet, ad destruendum cum lunaria.

CLANGOR BVCCINAE.

Prima materia haberi non potest, nisi per operationes artificiales, naturalibus operationibus contrarias.

AVTOR INCOGNITVS.

Quàm difficilis res sit dissolutio, testari possunt, qui solutioni dederunt operam. Multi ad eam sua imperitia peruenire non potuerunt. Qui aliter igitur quàm per nostrum artificium soluit, frustra soluit.

CLANGOR.

CLANGOR.

Solutio est opus naturæ, & non artis : artifex tantum naturæ minister est, & adiutor.

A VICENNA.

Vt aqua est prior & propinquior materia lapidis, ita altera materia lapidis, est spiritus metallorum.

ROSARIUS.

Qui cupis inuestigare huius artis secretum, cognoscere te oportet primam metallorum materiam, alioqui tuo labore frustraberis.

VILLANOVANVS.

Dissolutio est sapientiæ perfectio : oportet enim vt ipsa sapientia quæatur : alioqui non inuenietur. Propterea dixit Hermes : Homo non potest habere, nec reperire dissolutionē, nisi per ignem diuini ingenij.

A VICENNA.

Verum principium nostri operis est dissolutio lapidis. Idem: Primū regimē lapidis est, lapidem soluere, & in suam primam naturam reducere.

VILLANOVANVS.

Indiges tu, quicumque vis operari, vt in solutione & sublimatione duorum luminarium primò labores. quia primus gradus operationis est, vt fiat argentum viuum ex ipsis.

LVDVS PVERORVM.

Artifex nostri operis primò debet lapidem soluere, deinde coagulare : quoniam opus nostrum

nihil aliud est, quā facere perfectam solutionem
& congelationem.

CLANGOR.

Tota hæc ars in hoc vertitur, vt iungamus humidum sicco: id est, vt soluamus & coagulemus. Humidum est spiritus liquidus ab omni sorde mundatus. Siccum est corpus perfectum purum & calcinatum.

MIRNERIS.

Siccum est terra: humidum verò est aqua.

ARISTOTELES CHIMIOGRAPHVS.

Primū quod facere debes in opere, est, vt mercurium sublimes, deinde vt in mercurium mundum corpora mundā mittas.

CALID.

Nisi conuerteritis corpora in subtilitatem, vt siue impalpabilia tactui, nō dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, reuertimini ad operationem, quousq; terantur, & fiant subtilia. Quod si feceritis, vobis quod optatis dirigetur.

TVRBA.

Nisi corpora fiāt incorporea, nihil operamini.

GEBER.

Nullum argentū potest fieri, nisi omnia prius soluantur.

ROSARIVS.

Qui aurū scit destruere, ita quòd ampliùs non sit aurum, is ad maximum arcanum peruenit.

IOAN. AQVINAS.

Faciliùs est aurum construere, quā destruere.

SCALA

SCALA PHILOSOPHORVM.

Solutio lapidis est occulti reuelatio, crassitudinis attenuatio, rei duræ & siccae in quandam liquidam substantiam reductio.

VILLANOVANVS.

Aurum & argentum in penetralibus terræ dura, sicca, & strictissimè ligata reperiuntur. Per dissolutionem verò artificialem mollia redduntur, fluentia & substantia liquida. Idem: Natura in suo corpore tincturam occultat, quam ars manifestat cruciando, & torquendo corpus, modò per aquam, modò per ignem. Item: Non pigeat vos cruciare & corrumpere corpus terendo, & imbibendo donec aquam extraxeritis, & corpus tenue factum sit, ac impalpabile.

CLANGOR.

Corpora metallorū dissolutione dissoluuntur.

VILLANOVANVS.

Aqua Philosophorum beneuolè & naturaliter dissoluit metalla, cum quibus non ingrato, neq; contrario vinculo colligatur. Idem: In aqua Philosophorum virtus inest humida, proprietatem habens, quæ sine damno & detrimento corpus torquet.

BERNARDVS.

Similitudinariè generantur per artem homo & aurum: tamen horum sperinata & semina per artem generari non possunt, eò quòd illam proportionem mixtionis, ad producenda semina, ars nescit componere.

CONGREGATIO PHILOSOPHORVM.

Natura eum gradum, quem perficere potest, perficit, sed quem præterire nequit. Alius: Natura continet in se ea quibus indiget: sed nõ perficitur, nisi arte moueatur, & operatione. Item: Primæ dispositiones lapidis nulla arte induci possunt, natura solùm hoc facere potest. Item: Materia lapidis fit à natura. Materiam facere per aliquod artificium impossibile est. Lapis enim à natura creatus inuenitur, nec alio indiget, nisi vt remoueatur quod superfluum est in eo, id est, in materia eius.

AVICENNA.

Lapis non fructificat, donec ad nihilum deueniat tanquam aqua decurrens.

TVRBA.

Totum magisterium nostrũ fit cum aqua nostra, ex ea, & de ea fiunt omnia necessaria. Nam ipsa soluit corpora solutione vera & philosophica, vt conuertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt. Alibi: Nisi quodlibet vertatur in aquã, nullatenus deuenietur ad perfectionem.

ALPHIDIVS.

Nisi naturas attenues, aquam illas faciens, nihil colorare potes: fac ergo corpora esse aquam liquefaciendo, quæ apud Philosophos aqua sapientiæ nuncupatur.

ROSARIVS.

Aqua permanens, siue perennis, siue vinum ardens dicitur aqua corporis, id est, quando corpus

pus redactum est in mercurium. Item: Aqua permanens esse non potest absque suo corpore, cum quo soluta est. Item: Absque aqua permanente nihil fit. Dicitur etiam aqua vitæ. Item: Solùm cum ardente vino, potes complere elixir perfectum.

SCALA.

Draco est sulphur, quod extrahitur de corporibus per magisterium.

A VICENNA.

✠ Qui elixir album facere instituit, in argento sulphur albū reperiet, in auro rubeum. Et quoniam tale sulphur non reperitur super terram, nisi in istis duobus corporibus, ideo præparanda sunt corpora subtiliter, vt sulphur eorum, & argentum viuum ex ipsis habere possimus, qualia fuerunt illa, ex quibus aurum & argētum sub terra efficiebantur.

CLANGOR.

Soluite corpus perfectum in mercurium, inde habebitis virtutem occultam, id est, sulphur philosophicum digestum, & decoctum per opus naturæ, quemadmodum in minera digeritur, & decoquitur.

LVDVS PVERORVM.

Oportet nostrum lapidem ad primam materiam reduci, & ad originem sulphuris & mercurij.

CLANGOR

Et tale argentum viuum dicitur oleum in-

combustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præstat immortalem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia naturalia in opere naturæ sunt, spiritus foetens, id est, sulphur, & aqua viua.

CLANGOR.

+ Dissolutio corpus in naturam spiritus conuertit.

ROSARIUS.

Oportet omninò quòd fixum fiat volatile: id est, quòd corpus fiat spiritus, idque cum volatili, id est, cum mercurio mundo.

CLANGOR.

Spiritus, id est, aqua Philosophorum, est locus animæ. Anima est tinctura à corporibus perfectis extracta, & in spiritum, id est, in aquam Philosophorum deriuata.

VILLANOVANVS.

Hæc est via qua secretum consequimur conficiendi sulphuris albi & rubei: quod est anima corporis, quæ à corpore educta, tingendi vim habet, quam spiritui aquæ vitæ committit conseruandam.

SCALA.

A radice conuenit extrahere naturam, id est, primas partes essentielles, sine quibus nulla fit metallorum transmutatio.

VILLANOVANVS.

Intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quòd

quod eliciatur, & eligatur purissima substantia
ex sole & luna.

CLANGOR.

Extrahe argentum viuum, seu lapidem philo-
lophicum tam à corporibus, quàm à viuo argen-
to: quoniam vnus sunt naturæ, & habebis mer-
curium & sulphur, de illa materia super terram,
de qua aurum & argētum generata sunt in terra.

COMMVNIS SENTENTIA.

✱ Mercurius Philosophorum constat argento
viuo & sulphure.

BERNARDVS.

Sol nihil aliud est, quàm sulphur & argentum
viuum. Terram, inquit, & aquam mercurio attri-
buunt, aerem & ignem sulphuri. Terra & aqua
sunt elementa passiua, aer & ignis actiua. Terra
& aqua fœminæ rationem habent, aer & ignis vi-
ri, nec est alia extranea additio, nisi digestio, qua
mediante, omnia quatuor in auro circundantur,
& æquali proportionem maturantur.

COMMVNIS SENTENTIA.

Corruptio vnus est generatio alterius, id quæ
tam in artificialibus, quàm in naturalibus. Ali-
ter: Secundum naturam nihil generatur, quod
prius non corrumpatur, & nihil resurgit, quod
præmortuum non sit.

BERNARDVS.

Si aurum in argento viuo decoquatur, seu dis-
soluatur debito modo & via naturali, ipsum ar-
gentum viuum naturales proprietates auri obti-

nebit. Idem: Solutio quæ fit per aquam Philosophorum, formam quidem corrumpit, exteriorum corporum solutorum, at non corrumpit materiam.

VILLANOVANVS.

Quod dissoluit corpus à spiritu est, quod verò coagulat spiritum à corpore est. Alibi: Spiritus dissoluit, corpus coagulat. Idem: Quantum corpus soluitur, tantum spiritus coagulatur. Quòd si corpus non solueretur, neque spiritus inspissaretur. Alibi: Quod à corpore soluto exit, humiditas est radiosa, quod dissoluit corpus, de spiritu prodit, & virtus eius est germinosa. Idem alibi: Solutio corporis fit cum coagulatione spiritus, & coagulatio spiritus cum solutione corporis. Tunc miscetur corpus cum spiritu, & fit vinum cum eo, nec vnquam separantur, non magis quàm aqua mixta aquæ.

CLANGOR.

Quando sperma mercurij iungitur cum terra corporis, corpus dissoluitur in aquam spermatis, & fit aqua vna sine diuisione.

VILLANOVANVS.

Intellige autem corporis solutionem, & spiritus coagulationem, simul eodemq; tempore fieri.

ROSARIVS EX CALIDE.

Solutio corporis, & coagulatio spiritus sunt duo, sed habent vnã operationem. Quia spiritus non coagulatur nisi cum solutione corporis, nec corpus soluitur, nisi cum coagulatione spiritus. Ideò inter solutionem corporis, & coagulationem

tionem spiritus non est differētia, nec diuersum opus in aliquo, ita vt fiat vnū sine alio. Quemadmodum videmus fieri, cū aqua vulgaris terram conatur subtiliorem efficere, & in suam materiam soluere: eodē enim tempore aqua densior & spissior fit, terra autem subtilior & rarior.

LULLIVS.

Multi Philosophorum in aqua forti communi, facta ex vitriolo & sale nitro, corpora metallorum dissoluebant, & per euaporationem trahebant aquam illam, tunc calx in fundo vasis remanebat, quam postea cū aqua dulci communi abluebant: deinde aquam illam per euaporationem tollebant, & calcem cum menstruo dissoluebant, vt opera sua conficerent, quæ, secundū quod competebat, finem non consequerentur optatum. Dissolutio enim quæ fit cum aqua forti, non est sicut natura postulat. Idem alibi sic: Aurum & argentum soluuntur in rebus radicalibus sui generis, non autem cum fortibus aquis, quæ metalla corrumpunt: quoniam illæ aquæ repugnant naturæ.

ROGERIVS.

Metallis nihil adhæret, neq; eis coniungitur, neque transmutat, nisi quod ex illis est.

BERNARDVS.

Fatui ex mineralibus conficiunt aquas per dissolutionem corrosiuas, in quas mittunt species metallorum, & corrodunt eas, & non solunt solutione naturali, quæ requirit permanentiam amborum, nempe soluentis & soluti.

Idem: Nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissoluit, nisi illa quæ permanet cum specie metalli in materia & forma, & quæ metalla ipsa possunt recongellare. Quod non est in aquis fortibus ad soluta corpora non pertinentibus. Corpora quidem per aquas fortes corroduntur, sed non soluuntur. At quantò magis corroduntur, tantò magis à metallica specie alienantur.

VILLANOVANVS.

Per solutionem corpus cum spiritu miscetur, & cum eo vnum fit, ita vt alterum ab altero nunquam separetur.

CLANGOR.

Corpus dissoluitur in aquam spermatis, & inde aqua fit vna sine diuisione.

PHILOSOPHVS.

Melior est solutio voluntaria quàm violenta, & temperata quàm festiua: & ideò cauendum est, ne vis formæ generatiua cum corrosiuis & adurentibus suffocetur.

ROSARIVS.

In nostro lapide sol & luna viui sunt, aliosque soles & lunas ex se gignere possunt. Aliud aurum ab hoc, & alia luna mortua sunt: remansit enim vis & potentia eorum in solutione facta per nostram aquam. Alia aqua ea perdidisset, ac sterilia reddidisset.

VILLANOVANVS.

Solutio tantum fit, per argentum viuum: ipsum enim solum potest solem & lunam ad primam materiam

in materiam redigere. Idem: Totum beneficium huius artis in mercurio sole & luna consistit.

ARISTOTELES.

Si nihil aliud haberemus à mercurio, quàm quòd corpora subtiliat ad naturam suam, non parum nobis præstaret beneficium.

GEBER.

Omnis solutionis perfectio adducitur cum aquis subtilibus, & maximè acutis, acribus, ponticibus, & fecem nullam habentibus, sicut est acetum destillatum, vva acerba, pyra multæ acritudinis, mala granata destillata, & his similia.

VILLANOVANVS.

Corporis soluti, & aquæ soluentis natura una est, nisi quòd natura corporis completa est, digesta, & fixa: aquæ autem natura, incompleta, indigesta, & volatilis.

REGOR.

Argentum viuū est ignis corpora comburens, mortificans & confringens.

ROSINVS.

Aqua tantò est igne calidior, quantò ignis est calidior aqua.

ROSARIVS.

Aqua nostra est fortior igne, quia facit de corpore auri merū spiritum, quod ignis facere non potest. Idem: Spiritus est totus igneus per suam igneitatē soluens, & diuidens corpora.

TVRBA.

Comburiat æs nostrum igne fortissimo.

K

Minor ignis omnia terit : minùs enim operatur, quàm aqua nostra, quæ corpus soluit, quod ignis facere nequit.

LVLLIVS.

✠ Sciri potest materiam primam nostri lapidis esse ex natura mercurij viui, & sulphuris : quoniam ipsa non potest in igne corrumpi, nec in aqua, nec in aere.

ROSARIVS.

Aliqui dixerunt, quòd argentum viuum vulgi adhæret corporibus, quòd est falsum. Quod enim Geber ait : Non inuenimus inuentione nostra rem aliam magis, quàm argentum viuum amicarî corporum naturis. Hoc totum intelligendum est de argento viuo philosophico. Ipsum enim solùm adhæret corporibus, nec vllam aliam rem inuenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni inuenient aliam rem, quæ corporibus adhæreat, nisi argentum viuum philosophicum : quia argentum viuum vulgare non adhæret corporibus. Et propter hoc multi sunt decepti operando in illo argento viuo vulgi.

LVLLIVS.

Qui cum forti aqua dissoluunt, ignorant vegetabilia nostrum menstruum acuentia, ignorant : etiam aquam mercurij vulgi, quam nos scripsimus in Testamento nostro.

VILLANOVANVS.

Vt natura mutet naturam & conuertat, tantùm eo indiget, quod suæ est naturæ. Item quod soluit

ANNOTATIONES.

141

soluit, & soluitur vnus sunt generis & naturæ.
Idem: Vera non est, neque philosophica corporis solutio, neque spiritus coagulatio, si in dissolutione erit materia, & natura extranea.

DASTINVS.

Oportet vt elementa aquæ sint eiusdem naturæ cum elementis metalli transmutandi, alioquin degener soboles erit: quoniam ex diuersitate partium nascitur & totius diuersitas. Quomodo similitudo ex eis est, quæ ex vno genere sunt, & ex vna radice pullulant.

ROSARIVS.

Lapis Philosophorum fit ex tribus: scilicet sole, luna, & mercurio. Item: Fac mercurium ex sole & luna in suo esse, sine mercurio vulgi, sed per viam philosophicam.

LULLIVS.

Lapis componitur ex argento viuo metallorum, non ex argento viuo vulgi.

NOVVM LVMEN.

Argentum viuum nostrum non est argentum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum est per minerũ, sed in natura ad quam deduxit illud artificium nostrum.

RICHARDVS.

Mercurius crudus disponit corpora in primam materiam, sed mercurius corporũ id facere non potest. Idem: Quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea, (id est, ante congelationem) in illo fuit, est alteratũ in natura, & ideo non corrodit sicut primum.

K 2

Ab immūdo ne quæras mundiciem. Stultum est ex re querere, quod in ea nunquam fuit. Quis dabit quod non habet? Quæ illa est infania, velle ex deteriore facere, quod sit melius: hoc est, perfecta facere ex imperfectis?

LVLLIVS.

Coelum, lunaria, menstruum, liquor vegetabilis, aqua argēti viui rectificata & acuata cum vegetabilibus, est cum qua fit dissolutio metallorum naturalis.

VILLANOVANVS.

Aquæ solutionis ex salibus, aluminibus, & aliis id genus confectæ, quæ cum metallis nullam habent cognationem, species metallorum non conseruant: contrā, destruunt ac dissipant. His aquis contraria est aqua Philosophorū, quæ metalla conseruat, subtiliora reddit, deinde dissoluit, & magno naturæ consensu ea in primā transfert materiam.

TVRBA.

Accipite spiritum nigrū non vrentem, & cum eo corpora soluite, & diuidite.

CLANGOR.

In aqua Philosophorum latet spiritus quintæ essentiæ, cuius solius est magistraliter corrumpere, & in suam primā materiam transformare.

ROSARIVS.

Succus lunariæ fit ex vjno nostro, quod paucis filiis nostris notum est, & cum illo fit solutio nostra, & fit aurum probabile nostrum, median-
te

te illo, & sine illo nequaquam.

LULLIVS.

Menstruum absque auro & argento, lapidem philosophicum generare non potest, nec econtrà. Vbi autē illa coniunguntur, menstruum mouet metalla ad dissolutionem. Et vicissim metalla mouent menstruum ad producendum ignem in lapidibus,

CLANGOR.

Si corporis imperfecti, scilicet terræ fuerit vna libra duodecim vnciarum, fixatur cū imbibitionibus suis nonaginta diebus.

LULLIVS.

In singulari aqua de corpore rubeo præparato, id est, de terra nostra rubea præparata, & in tenues laminas coaptata, vel in puluerem limaturæ redacta, pone duas drachmas, id est, quartam partem vnius vnciæ. Quod si plus soluere poteris plus apponas, verumtamen non excedas vnciam vnā. Si de terra remanserit aliquid non solutum, relinque in vitro: quod autem solutum est, se pone: postea quæ terra non soluta restitit, cum noua soluenda ponatur. De noua autem terra non ponas duas drachmas, sed minùs, nempe quantum relicta terra ponderat. Quod intellige, nisi perspexeris aquam plus soluere posse.

GEBER.

Modus solutionis duplex est: scilicet per finem calidum, & per feruentem aquā: quorum vna est intētio, & vnus effectus. Modus ergo per finem est, vt ponatur calcinatum in ampullam

K 3

vitream, & super illud fundatur quantitas aceti destillati, vel consimilis duplum eius, & obturetur caput ipsius benè, ne respiret, & sub fimo tepido solui dimittatur: postea per destillationem filtri solutum remoueat: nō solutum verò iteratò calcinetur: & post calcinationem iteratò similiter solvatur, donec per iterationē operis super illud, totum solvatur. Modus verò solutionis, quæ fit per aquam bullientem velocior est, & est vt calcinatum in ampullam ordinetur cū aceto obturato foramine, ne respiret. Quæ ampulla in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, & postea succendatur ignis sub ea, donec aqua per horam ferueat. Post hoc verò solutum destilletur, & seorsim feruetur, non solutum verò iteratò calcinetur, & iteratò eodem ordine solvatur, donec per reiterationem totum solvatur.

SEMITA SEMITAE.

Accipe pretij librā vnā, cum quatuor libris aquæ: tere & incorpora cum sale modico, & aceto, quousque fiat totum amalgama. Pretio optimè amalgamato, pone ipsum in multam quantitatem aquæ vitæ, id est, mercurij. Pone super cineres, & sit ignis lentissimus per diem naturalem. Sine vas infrigidari, & cola aquam per pannum lineum, vt transeat quod de corpore fuerit resolutum. Quod remansit in panno, cum noua aqua benedicta reponere ad ignem per diem naturalem, cola vt prius. Toties reitera, donec totum corpus in aquam conuertatur.

VILLANOVANVS.

Tere libram vnā limaturæ mundæ in mortario,

tario, cum quatuor libris mercurij. Illi libræ duodecim libras aquæ vitæ dato. Pone totum in vrnali, & super ignem cinerum debilem & lentum, & per diem coque. Frigefacto vase, aqua coletur, vt cum ea transeat, quod de corpore & limatura solutum erit, eam aquam sepone. Et quod solutum non est, cum noua aqua benedicta ad ignem repone per diem & noctem. Cola vt prius quod est solutum, & hanc secundam aquam pone cum prima. Ita fac, donec tota limatura in aquam, id est, in primam materiam conuersa sit.

L VLLIVS in luce mercuriorum.

Recipe vnciam vnā solis purissimi, pone vnciam illam in vitreo vase, & superpone vnciam vnā cœlestis menstrui, vel duas, ad plus, & immediate claude vas, ne respiret, pone vas in igne cinerum per diem naturalem ad leniter bulliendum. Menstruum dissoluendo solem colorabitur, colore citrino resplendente, postea soluto sole, pone in balneo Mariæ per alium diem naturalem. Postea per transitum de vno vase in aliud vas, menstruum sic coloratum in alio vase repone, & vase sigillato ad partem serua. Deinde super solem qui remansit insolutus in fundo vasis, pone de alio nouo menstruo, vt supra diximus. Et demum clauso vase, pone in igne cinerum per alium diem. Deinde extrahe solutum per transitum, vt supra in alio vase cum alio sole soluto. Et sic cum nouo menstruo reitera solutionem prædictam, donec menstruum amplius non coloretur, & in fundo vasis manebit de terra solis absque anima. Idem; Accipe calcem cuiuscunque corporis vo-

lueris, pone in ampulla, quæ habeat longum colum. Superfunde aquam lunariam, vt supernatet quatuor digitis. Pone super cineres, vbi bulliat per diem naturalem. Deinde pone in fimo per duos dies naturales, vt melius digeratur, & vt materia separetur per partes subtiles à grossitie sua. Post extrahe ampullam. Recipe aquam illam claram in vna cucurbita, & caue ne feces turbentur, dum vas inclinatur. Mox cooperi cucurbitam, & pone in fimo vt prius. Vase autem benè obturato, & facta euacuatione, superfunde aliam aquam similem primæ, quæ supernatet vt prius, & pone in fimo. Istas operationes reiterabis, donec corpus à suis spiritibus euacuetur. Idem: Accipe aurum, & proiice ipsum in aquam vegetabilem. Sit aurum ad pondus aquæ vegetabilis. Pone illud totum in digestionem balnei per sex dies naturales, & aurum dissoluetur in aqua, in colore croci. Postea verò destilla menstruum in destillatione balnei. Postea superpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digestionem balnei alios sex dies naturales. Et tunc extrahe & mitte illud, quod solutum est, in aliam ampullam, & super illud, quod remansit finitis solutionibus, & destillationibus, iterum de menstruo superpone ad quantitatem terræ, & pone in digestionem balnei per quatuor dies naturales. Et illud quod solutum est de metallo, simul cū menstruo pone in cucurbita vt prius, & sic fac vsq; ad sex inhumationes & destillationes, & illud quod remansit finitis destillationibus, de fecibus non cures.

GEBER.

GEBER.

Non solum iterato calcinatur, & post calcinationem iterato soluitur.

COMES.

Opus dissolutionis graue est, & difficile: expedit autem corpora soluere per aquam solam: id est, per argentum viuum sine calcinatione: quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius, tincturam igitur non festines extrahere. Festinatio omnia comburit, & ad remotum perducit. Potenter sustine, coque, & non te tedeat.

ALPHIDIUS.

Multitudo & diuersitas relinquenda, vna dispositio quaerenda.

LULLIVS.

Terra rubea vbi purificata & mundata fuerit, & in tenues laminas coaptata, ponenda est in aquam, ibi non soluetur primo in aquam, sed tandem calcinabitur, & in puluerem rubeum quodammodo sine tactu reducetur. Idem terram eam desicca secundum suum modum, ita quod puluis super eam non cadat, donec aliam aquam attuleris, in qua possit dissolui.

SCALA.

Sol & luna cum prima aqua calcinantur philosophice, vt corpora aperiantur, & fiant spongiosa & subtilia, vt aqua secunda melius possit ingredi ad operandum suum opus.

ALBERTVS.

Mercurius noster fit ex corporibus perfectis, &

nō ex imperfectis: hoc est, cū aqua secunda, postquam per primam aquā fuerint debitē calcinata.

ROSARIUS.

Fixum fit volatile spatio vnus mensis.

CLANGOR.

In dissolutione facienda, terra toties terenda, id est, in igne continēda, & aqua est illi adiungenda, donec apertē videas nihil ampliū superesse, quod dissolui queat.

ROSARIUS.

In solutione corporis, si plus erit de non fixo, id est, de spiritu, solutio erit celerior, quā si plus erit de fixo, id est, de corpore, si contrā tardior erit solutio: quare volenti citō soluere multa opus est aqua. Idem: Necessē est autem, vt plus sit de volatili, quā de fixo, à duplo vsque ad quintuplum, sextuplum, vel vsque ad decuplum, & non vltrā.

COMES.

In dissoluendis corporibus, vide ne corpus album cum rubeo, nec rubeum cum albo misceatur, sed vtrumque seorsum dissoluatur, neque aquam vnus cum aqua alterius confundas.

LVLLIVS in *Magia naturali*.

Si tibi aqua defecerit, sume cucurbitā, in qua sunt omnes liquefactiones, & superpone alembicum. Destilla aquam lento igne, scilicet per balneum, in tantū quod habeas duas partes liquefactionis. De ista aqua pone super materiam corporis, quæ est in ampulla, in qua cœpit solutio fieri,

ANNOTATIONES.

149

ri, vsque ad quantitatem pristinam. Et sic iterabis, donec tota terra sit euacuata.

REGOR.

Caueatur ne acetum in fumum conuertatur, & pereat.

ROSINVS.

Caueas tibi ne acetum fumositate pereat.

LULLIVS in Repertorio.

Solutiones aquæ sunt in balneo, vel in fimo collocandæ: vnde quod destillari poterit leui calore educatur. Vasa destillatoria sunt arctè connectenda, vt ne quid foras exhalent. De tribus aquæ partibus, duæ tantum sunt per destillationem euocandæ, aqua solis & lunæ seiunctim sunt excipiendæ. Vitreum vas ex lapide potius quàm ex filice conflandum est: scilicet, ne mordacitate & acrimonia aquæ corrodat. Et ne spiritus euaneant, ea vasa fideliter sunt obturanda. Deinde istiusmodi aquam virtute & bonitate præstantior est, quàm antea.

SCALA.

Qui non soluit & coagulat, multipliciter errat. Item: Congelatio est rei mollis induratio, humoris occultatio, & diuersorum colligatio.

CLANGOR.

Dissoluere est corpus in naturam spiritus conuertere. Coagulare est spiritum efficere corporalem. Solutio facit corpus fixum volatile. Coagulatio contrà, facit corpus volatile fixum. Idem: Spiritus, id est, aqua non coagulatur, nisi median-

te corpore, quod in ea sit dissolutum. Corpora enim sunt velut coagulū huius lactis, id est, mercurij. Coagulū autem est, vel sol, vel luna, in mercurio soluta.

MENABDES.

Iubeo posteros facere corpora, non corpora, & incorporea, corpora: illud per dissolutionem, hoc per suauem fit decoctionem.

AVICENNA.

Sales sunt radices operis. Idem: Salia cuiuscunque generis sint, nostræ arti sunt contraria, dempto sale nostræ lunariæ, quod lunaria nostra reliquit ex corporibus solutis.

GEBER.

Non egemus nisi vno vase, vna fornace, vnaque dispositione. Quod intellige post præparationem primi lapidis.

COMES.

Vbi aquam magno ingenio, & subtili sagacitate tuæ mentis euaporaueris, cape tuum salem ita calcinatum, & puluerem subtilissimum, atque impalpabilem, & sepone mundè in vase vitreo, usque quo oporteat eum operi adiungere.

ROSARIUS.

Tres sunt lapides, tres sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit.

Triples est lapidis materia, aurum, argentum, & aqua philosophica.

Tres aquæ, solaris, lunaris, & mercurialis: quæ postrema corpora solis & lunæ, in suas aquas resoluit.

Triples

Triplex est mercurius Philosophorū, primus calcinans corpora, secundus soluens, ac sublimans, tertius his duobus coniunctum.

CLANGOR BVCCINAE.

Duplex est argentum viuum, & nomina materiae primae multa. Prius dicitur praeprans, quod corpus dissoluit per aquā Philosophorum. Alterum est tingēs, quod à corporibus perfectis extrahitur per dissolutionem: & tale argentum viuum dicitur oleum incombustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis imperfectis vitam praestat incorruptibilem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia in opere naturalia, sunt spiritus foetens, vel sulphur, & aqua viua.

CLANGOR.

Spiritus est aqua Philosophorū, animae locus. Anima est tinctura à corporibus perfectis tracta. Aqua Philosophorum duplex est, solaris & lunaris, ex quarum coniunctione fit mercurius Philosophicus, & lac virginis, ex quo lapis albus & rubeus.

TREVISANVS.

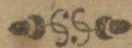
Taceant omnes quotquot affirmant, aliam tincturam, quàm nostram esse alicuius momenti, tum qui aliud sulphur praedicant, quàm nostrum, quòd occultum est in magnesia. Item omnes qui aliud argentū viuum extrahere conantur, quàm ex seruo rubeo, & aliam aquam quàm nostram, quae permanens est, & nullo modo se coniungit

alteri, quàm suæ naturæ, & nihil humectat aliud, præter id quod est vnionis suæ propriæ naturæ. Non est enim aliud acetum, quàm nostrum, nulli colores, nullum regimen, operationes nullæ.

SCOTVS.

Argentum viuum coagulatum, & argentum viuum sulphureum, sunt prima materia metallorum.

COLLECTANEA QVÆ
DAM EX ANTIQVIS
SCRIPTORIBVS.

ERTISSIMVM est rem nullam extraneam posse metalla imperfecta perficere, vel aliquam ex eis facere transmutationem. Quapropter insanorum est hominum opinio, animalia & vegetabilia in hac arte aliquid efficere posse, cùm reperiatur mineralia metallis propinqua. Philosophos tamen in illis artem posuisse credendum est, per similitudinem duntaxat. Nam ex duobus tantùm, sulphure videlicet, ac argento viuo, metalla quæuis oriuntur, & non ex aliis. Nihil etiam eis adhæret, nec ea transmutat, nisi quòd ex eis originem duxit. Constat igitur non nisi duo, quæ dicta sunt, esse necessaria ad construendũ lapidem. Verumtamen ex altero disiunctim nullum generari metallum potest, sed ex amborum coniunctione, diuerso modo præparatorum, metalla diuersa generantur. Hoc verò in primis occultissimum est,

ex

ex qua re minerali fieri debeat propinquiùs. Si ex vegetabilibus, oportebit ex his priùs fieri per artem sulphur & argentum viuum, quod impossibile fuerit, excusamur igitur in istis, quia natura nobis illa duo præparat. Sed si eligamus argentum viuum & sulphur in sua natura, quemadmodum creata sunt naturaliter, oportebit illa coniungi proportionem, quam ignorat omne humanum ingenium, excusamur ergo & ab istis: maximè cum habeamus corpora, in quibus à natura debito modo proportionata reperiuntur: in quo totum secretum latet. Aurum est corpus perfectum masculinum, & argentum est etiam perfectum, quæ si sola fusione, & cum aliis imperfectis mixtione, hæc perficerent, essent elixira, vnum ad album, alterum ad rubeum, at non sunt eiusmodi, quia simpliciter à natura perfecta sunt. Si tamen plusquam perfecta decuplo vel centuplo forent, tantò perficerent imperfecta. Verùm quia natura simpliciter in eis operatur simplicem perfectionem, in ea manent semper, ni fortè per artem reducerentur ad primam naturam sulphuris, & argenti viui. Cum ergo perfecta corpora naturalia constent ex argèto viuo mundissimo, & simili sulphure, quare non eligeremus illa pro materia nostra ad elixir album & rubeum? Responsio: Quia ista corpora sunt adeò compacta, & fortiter vnita, vt vix inueniamus ignem in illis quicquam agere valentem, nec in ipsorum spiritus. Et quamquam ignem non ignoramus, per hunc tamen ad intimam sui mundificationem peruenire non possemus, ob fortissimam compositionem naturalem. Quamobrè excusamur etiam

ab istorum duorum corporum electione, cum inuenire possimus alia corpora, in quibus argentum viuum mundum, & simile sulphur habetur, in quæ natura paululū operata est, adeo vt igne nostro artificiali ad congruam ipsorum mundificationem, separationem, fixationem, ingeniosa nostri operis decoctione super ea continuata, valeamus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua reperitur argentū viuum mundum, purum, clarum, album, nondum ad complementum adductum, sed commixtum æqualiter & proportionaliter, cū tali sulphure albo, vel rubeo coadunatum, vt ingenio nostro naturali, & nostro igne artificiali, ad intimam ipsorū mundificationem, & completam puritatem deuenire queamus, & opere hoc absoluto millies sint perfectiora & fortiora quàm corpora, in quibus natura est simpliciter operata. Ex his quæ dicta sunt, modo sis ingeniosus, gustabis hoc delectabile nectar, super quod intentio Philosophorum est fundata. Cum igitur materiam in supradictis manifestatā, oporteat artificiali nostro labore plusquā perfectam reddere, modus non ignorandus, at à natura discendus. Hæc metalla perficit operatione frequenti & continua, instrumento solo caloris, qui montibus inest mineralium, vt crassities aquæ tantisper decoquatur & inspissetur, quo suo tandem temporis curriculo, circuloque transeat in argentum viuum. Item ex pinguedine terræ per eandem continuam decoctionem & calorem generatur sulphur. Hoc ipso continuato calore super ista duo simul vnita, iuxta puritatem vel impuritatem ipsorum generantur perfecta, vel imperfecta

hic
sando

perfecta metalla. Quæ nam dementia tenet operantur animos in hac arte, ut alia via quam ipsa natura procedere velint: istam redarguere, vel superare conantes, quam vix vlla possunt industria imitari. Deus per ipsam nobis viam rectam demonstrat, utputa simplicem & continuam decoctionem igne lento factam. Et quamuis semper loquamur de lento igne, nihilominus in operis huius regimine paulatim augendus est. Est itaque lapis vnus vna materia, & medicina vna, in qua totum consistit magisterium, cui nullam extraneam addimus, nec etiam ipsam imminuimus, sed in præparatione superflua remouemus: & hoc fit in purificatione, quæ per solutionem perficitur. Sublimationem nostram cum facere volumus lapidis, ipsum cum tota substantia ponimus in vas nostrum, cuius orificium firmiter occludimus, ne respirare possit, & in furnum ponimus inter cineres: ignem tandem excitamus tam diu, donec tota materia solvatur in aquam mercurialem. Postmodum rege per lentum ignem, idque tantisper, donec maior pars in puluerem nigrum vertatur. Ad hunc modum completæ sunt omnes istæ quæ sequuntur operationes: scilicet Solutio, Destillatio, Descensio, Ablutio, & Calcinatio. Philosophi de qualibet peculiare capitulum posuerunt, ut occultarent artem. Cum enim lapis noster est in vase nostro, & materia nostra sentit solem nostrum, mox in aquam resoluitur, quæ ascendit in cælum, id est, in altum ad cacumen vasis, & postea descendit in terram, vel fundum. Item videntes talem aquam inspissari, & ad terram conuerti nigram, quæ spissa stabat in prin

L

11
cipio super aquam, ac sinendo paulatim inspissari, videbant terram sub aqua mergi, & in fundo vasis residere nigram & feculentam, dixerunt eam esse putrefactionis operationem. Videntes etiam terram croceam, subnigram, & feculentam stantem sub aqua longo temporis spatio, in sole nostro amittere colorem nigrum & foetorem malum, eorum nonnulli vocauerunt eam operationem Ablutionem, Cerationem, de qua Morienus ait: Scitote totum hoc magisterium nihil aliud esse, præter extractionem aquæ à terra, & iterum ipsius aquæ in terram reductionem, donec ipsa terra putrescat per suam aquam & mundificetur: quæ postquam mundificata fuerit auxilio diuinitatis, totum magisterium dirigetur. Philosophus dicit, terra ceratur & imbibitur per aquam, & per temperatam decoctionem solis exiccatur, & in terram vertitur tota materia, si quis perfectè noverit operationem exequi. Hermes enim ait: Vis eius integra est, si versa fuerit in terram. Videntes itaque totam materiam in terram verti, & reduci in solidam substantiam, quæ non fluebat, sed in se constricta stabat, dixerunt esse perfectam congelationem. Inde Plato: Soluite (inquit) lapidem nostrum, & postea congelate, id est, in terram vertite magna cum cautela, sic habebitis totum magisterium. Quod nihil aliud est, quàm rectam facere solutionem, & perfectam congelationem, ut omnes Philosophi dicant. Ut igitur metalla permutentur, oportet necessario illa reduci ad sui primam materiam generi metallico proximam, id est, in gumam fluentem. Tum demùm eiusmodi materia prima, aptitudine sua innata, virtuti-

virtutibusque disponentibus, facile recipit veram speciem illius metalli, de quo intenditur philosophicè: videlicet cum natura fermenti fixi, cui iam dicta materia adhæret in profundo inseparabiliter: sed fluit, quod non facit argentum vivum commune crudum. Quicumque verò antè huius reductionem in materiam primam albificant, vel citrinant, manente specie prioris metalli in materia non coniuncta vaporabiliter, & non cum materia fermenti fixi in gumam inseparabiliter permixtâ, deceptores sunt, quia verum aurum non faciunt, nec verum argentum. Vt igitur quodlibet corpus transmutabile in quamcunque speciem transmutetur, ad primam reduci materiam necessum est, cum ratione materiæ possibilis sit transmutatio: vt ait Aristoteles 4. Meteor. de Generatione & corruptione, & Physicorum: Omne corpus possibile, per operationes suæ naturæ contrarias reducitur ad suam materiam primam, scilicet per corruptionem suæ formæ, quia omnis contrario operatio est eius corruptio, & corruptio est generatio primæ materiæ. Deme- trius demonstrâs modum purificationis, vel putrefactionis vtriusque, scilicet corporis & spiritus, antè ipsorum perfectam mixtionem, inquit: Nunquam autem ex illo, scilicet spiritu habetur perfectio, quousque mixtione perfecta duxerit corpus suum, quod est frater suus, ad spiritualitatem secum, vt ambo sint vnum facta sine separationem in æternum. Magisterium ergo dissolutionis disponit materiam lapidis, vt possit per se diuidi in quatuor elementa, ex quibus primò fuit compositus. Alioquin elementa perpetuarent in

genere, nisi vaporabiliter miscerentur, nec proportionata compositio, nec debitum pondus induceretur, vt decet, neque perfectio, quæ ingressionis & retentionis est medium vltimum. Ad hunc modum perfectus lapis purgat, & sanat hominem ab omni ægitudine, vt innouetur tanquam à matre. Nam excitat motum in corporibus, & viuificat elementa: siquidem elementa viuificantur, cum in actum suum excitantur. Nam vita naturalis nihil aliud est, quam actus elementorum, post quem lapis non patitur dissipationem, aut separationem, ob indiuisibilem sui compositionem: vnde habet quo senium retardat per vitam suam, quam infundit humano corpori, non secus atque metallis, annos adaugens mediante gratia Dei, vltra propriam, & natiuam proportionem, actumq; naturaliter susceptum, vitam producit. Attamen eiusmodi effectus non possunt alicui elementorum attribui, sed solummodo virtuti cœli, quæ est in ipso lapide. Et virtute cœli, lapis ad speciem deductus est. Licet igitur proprietas naturaliter adueniat lapidi ex impressione cœlesti: tamen id quod disponit lapidem ad susceptionem istius impressionis, potest esse latitudo mixtionis, vel complexionis, quæ conuenit speciei. Ergo tota vita lapidis, totumq; magisterium in vapore consistit, & in subtiliatione aquæ suæ respirando ad aerem. Et lapidis vita fulgor est, & claritas metalli, in subtilitate aërea, atque fixa fusibili cum ignitione. Ex prædictis itaque sequitur argentum viuum nostrum nullatenus fixari posse ad vtilitatē, nisi propriis naturalibus instrumentis (quæ sunt calidum & frigidum)

frigidum) & locis aut retinaculis ficci terrei alligetur, & retineatur. Et quia nec ipsa instrumenta, nec retinacula possidere valemus, nisi per virtutem separationis ipsiusmet naturæ in partes primas, videlicet elementares naturas. Ideo recta coagulatio fieri non potest, nisi prius facta separatione post debitam aptitudinem subtiliationis & putrefactionis. Causa ergo vniuersalis coniunctionis, est separatio post putrefactionem, & debitam attenuationem corporis cum spiritu, quia sic vnita debite coniunguntur. Separatio verò post putrefactionem nihil aliud est, quàm reductio rei, à sua mutata natura, iterum ad eandem. Cum igitur per mortificationem, & putrefactionem natura fuerit mutata à sua specie metalli viua, in aliam speciem mortuam, scilicet in substantiam terream, oportet eam iterum ad eandem speciem viuam redigi metallico generi proximam: quod fit per separationem ipsam à mortuis resurgere facientem: & tunc propter vniformitatem naturarum insimul coniunguntur, & adhærentia forti conglutinabuntur. Et hæc est forma specialis nostræ dissolutionis: & hic est modus, quo naturæ gremium reuelatur, tunicam eius subleuando, & quod sub ipsa latet manifestando. Cauendum tamen ne vltra medietatem eius tunice subleuetur, quo humiditas operetur in pauciori sicco, & quod eleuatum fuerit, imprimatur, & candor eleuati fumi in intimis rerum cauernis iterum occultetur, ita vt humidum cum retinaculo ficci terrei adiungatur, coaguletur, & retineatur. Quò vt res deueniat, operationem eius iterare minimè te pigeat, scilicet spiritum repri-

mendo, eiusque candorem tam diu occultando, & iterum manifestando, quousque perueniat ad illam substantialem albedinem, quæ amplius occultari non potest, nec alterari, nec variari, nec in alios colores conuerti, præterquam in rubeum facta digestionem. Et tum demum fit in eo passu coniunctio corporis & animæ, commixtio, seu potius vnio quæ nunquam separatur.

Aristoteles ait, argentum viuum esse elementum omnium liquabilium: etenim quando liquantur, in ipsum conuertuntur. Manifestum est ergo medicinæ huius operationem esse operationem naturæ, quia ex natura solum est composita. Certissimum est enim omne componi ex eis in quæ resoluitur, uti gelu, vel glacies calore in aquam resoluitur, quia prius ex aqua sunt frigore congelata. Non aliter lapis noster resoluitur in argentum viuum per magisterium nostrum, ergo ipse prius fuit argentum viuum. Primum utique verbum est, corporis in argentum viuum reductio, & hanc vocarunt solutionem, quæ est artis fundamentum. Rosinus philosophus ait: Soluite corpora & spiritus, & coniungite, tunc decetero non possunt separari per ignem. Hermes inquit: Primum corpus solutum, & aqua perennis, congelant mercurium perpetua congelatione, quod etiam dicunt omnes Philosophi. Qui habet aures ad audiendum, audiat. Omnia metalla cõssa se habent instar mercurij, & si frigida possent in ea fusione permanere, essent ipsemet mercurii. Considerandum humida metalla, uti Saturnus & Iupiter, facile reducuntur in suum mercurium primitiuum. Et mercurius debite præparatus

paratus omne corpus comedit & reducit in se-
ipsum. Calor namque agens in humido efficit ni-
gredinem primò, & agens in sicco efficit albedi-
nem, & operatur in albo citrinitatem ac rubedi-
nem. Quod in plumbo videre licet, ipsum calci-
nando: primò vritur in cinerem nigrum, postea
in album, & postremò in citrinum, atq; rubeum.
Verùm itaque operis nostri principium est dis-
solutio lapidis, quia corpora soluta in naturam
spiritus sunt redacta, nisi quod magis fixa sint, q̃
spiritus. Item: Solutio corporis fit cum congela-
tione spiritus, & contrà congelatio spiritus fit
cum solutione corporis. Tum demùm commi-
scetur corpus cum spiritibus, & fit vnũ cum eis,
vt nunquam separentur, non magis quàm aqua
mixta aquæ: quoniam tunc simul omnia sunt ad
homogeneitatem suam redacta. Hac de causa di-
xit Aristoteles, corpora metallorum transmuta-
ri non possunt, nisi ipsa prius in suam materiam
primam redigantur: quod si fiat, aliam benè for-
mam suscipiunt, cui non contrariatur ratio. Sed
non fit transitus de extremo ad extremum, nisi
per medium. Sulphur & argentum viuum om-
nium sunt metallorum extrema: igitur metalla
erunt media inter sulphur & argentum viuum.
Considera igitur si poteris substantiam puram
argenti viui, & sine combustionem digerere, sin mi-
nus opus tuum vanum est. Oportet itaque arti-
ficem considerationibus vtì, quarum certitudo
traditur in alijs facultatibus, quas supponit. Et
vt studium eius ad metam dirigatur experimen-
ti, circa duo potissimũ insudare versariq; debet:
prius vt de rei curandæ, vel sublimandæ, quid-

ditate elementalī diligentissimē perquirat, eiūſque proportionē: alterum, vt rei curantis, id est, principalis agentis, ac transmutantis rationem habeat. Artem enim oportet, agente fortissimo, disponere materiam, quo virtutes naturales digestionis actiuae, praeualeant in passiua materia. Videmus enim quandoq; per agens insufficiens omne digestum molinſin, id est, imperfectam digestionem pati, siue cruditatem, quae contingit ob commixtionem crudę materię indigestę, aut propter debilitatem caloris digerentis & terminantis. Quapropter summē curandum est, vt natura principalis agentis tam fortis existat in sua natura, & fortificata suo modo, vt proprio & naturali officio sit potens ad digerendum, & conuertendum materiam in aurum: & vt illa natura sit ad eum disposita modum, per subtiliationem & sublimationem, vt suis virtutibus acquisitis per artem, approximet ad qualitates sui agentis, & auri: vtque mediantibus his, agens principale citrinans acuitate sua possit eam conuertere in lapidem Philosophorum, & aurum. Examine ergo naturalis artifex ingenium suum, vt mediante conditione pręfatę naturę, quam ignorauerit, ipsam inueniat. Quia non ipsi nobis & nostris filiis intelligentibus illam dispositionem, id est, modum operandi certum & necessarium, tradimus, naturam fortificandi quoque, ac inuestigandi causas. Huius igitur operis artificium inuentu fuerit impossibile, nisi prius ingenium artificis proprijs experientijs à natura realiter informetur: Per has vtique natura seipsam cognosci demonstrat, eiusque dispositionem, qua perficitur;

citur: & mensuram approximationis ad perfectionem inuenire docet. Proprium igitur opus propria indiget dispositione, cum sit ipsiusmet naturæ informantis suum argentum viuum, & operantis eius contrarijs qualitatibus: caliditate scilicet cum temperata sua siccitate, in frigiditatem & humiditatem, demendo superflua, & addendo, vel supplendo absentia & requisita, vt per id necessario habeat recipere formam medicinæ completæ. Nec aliter natura prædicta motum habet, nisi iuuetur, arte & operatione videlicet artificiali: dispositione sibi propria, sine qua nihil fit. Cum illam inueneris, sub vestimēto philosophiæ reconde, quemadmodum tui fecerunt prædecessores, qui præceperunt strictissimè contegi: cum sit totius huius artis secretum & arcanū, adhuc à nullo Philosopho scriptis reuelatum. Sciendum itaque dum ipsi dicunt: Soluite corpora in aquā, ipsos non intelligere, neq; curare aquas tangenti adhærentes, vel humectantes, sed permanentem aquam intelligunt, quæ verè tangenti non adhæret, sed superficiem discurret, nihil humectans: sicut argentum viuum nostrum non est argentum viuum vulgare. Hæc namque materia nihil aliud adiungi sibi vult, præter id quod est de seipsa: omnia siquidem quibus indiget, in se continet: hoc de nostro lapide dictum, & non de auro, vel argento viuo vulgari, &c. Nonnulli perperam ex minoribus mineralibus destillant aquas corrosiuas, in quas ponentes species metallorum, eas corrodunt, ac putat esse dissolutas naturali dissolutione, quod falsum est: quia verò solutio philosophica, requirit permanētiam simul

scilicet soluentis & soluti corporis : quoniam ex
masculo & foemina species nouæ resultant. Cer-
to certius est, nullam aquam naturali reductione
speciem metallicam dissoluere, præter eam quæ
permanet eis in materia & forma, & quam ipsa
metalla soluta possunt rursus congelare: quod
in aquis fortibus fieri minimè contingit. Aqua
nulla igitur dissoluit corpora, nisi illa quæ fuerit
sue speciei, & per quam corpora poterunt inspif-
fari: nec aliqua alia re nutriuntur corpora sub ge-
neratione, nisi specie consimili. Differt ergo sol-
uens à soluendo sola proportionem & digestionem,
sed materia non differunt ambo, eò quòd per
quamcumque admixtionem natura hoc format
ex illo, vt mineraliter ex argento viuo simpliciter
natura procreat Solem. Quicumque nouerit ar-
tem dissoluendi, iam iam peruenit ad secretum,
quod est species permiscere, & naturas à natu-
ris extrahere, quæ in ipsis latent effectuosæ. Si
quis igitur sulphur nostrum sciuerit coniungere
& amicare corporibus, inuenit vnum de secretis
naturæ maximum. Quasi diceretur, si quis cor-
pus eò perduxerit, vt efficiatur guma permixti-
bilis cæteris corporibus imperfectis, inuenit
maximum naturæ secretum, &c. Eo quòd lapis
iste perfectus, est guma & sulphur, videlicet ex di-
ctis, supple corporibus. Nominantur ista corpora
sulphurea terræ. Subtiliatione existente in aqua,
dissolutio trahit lapidem de potentia ad actum:
ideò quia facit eum omninò subtilem. Et coniu-
ntio spirituum cū corpore fit, cū corpora subli-
mantur, vt spiritus per dissolutionem, contritio-
nem, & affationem eorum cum spiritibus. Philo-
sophi

ſophi dicunt aquam eſſe mercurij, dictum lapidem liquefactum cum ſua aqua propria, quæ in ipſo lapide eſt fixa, & quæ tunc eſt currens & alba ſicut aqua. Item humiditas aerea, quæ eſt in argento viuo, eſt vna res cum terra ſupradicta, & cum alijs elementis in dicta terra exiſtentibus: quæ quidem humiditas, licet ſit pauca, tamen eſt ſufficiens ad nutriendum lapidẽ dictum, in quo eſt, & ad perficiendum. Inſunt dictæ compoſitioni ſol & luna. Et tamen non eſt ſol neque luna communis, ſed meliores quàm in ſua natura vulgari: inſunt ibidem potentialiter, non viſibiliter. Iſte lapis ſiue compoſitum eſt, res vna duntaxat, & vnius naturæ (vt aiunt omnes Philoſophi) & eſt natura munda & clara de ſuis mineris proprijs, quæ tranſmutat regimẽ ignis. Item medicina noſtra elicitur de metallis, quæ naturaliter metalla tranſmutant, & nullo alio modo. Oportet enim vt elixir Philoſophorum ſit de principio, radice, & natura metallorum, & medicina ſit nobilior & pretioſior, quàm metalla, &c. Inde liquet, vbi Philoſophi loquuntur de argento viuo, & alijs humiditatibus diſſoluentibus, ipſos non intelligere de rebus vulgaribus à natura ſimpliter datis, ſed tantùm de argento viuo à corporibus per putrefactionis artificium ſeparato, quod aliter dicitur Azoc: latinè interpretatum alumen potens illuminare, & clarificare omne corpus claritate ſua. Cùm igitur tale argentum viuum, ſiue Azoc, ſiue aqua vitæ latonem abluens, à corporibus per generationem extrahi non poſſit, niſi poſt putrefactionem: erit ergo putrefactio ſua generatio & diſpoſitio. Mixtorum & vegetabilium

varia est & differentialis natiuitas. Nam simpliciter mixta dicuntur illa, quæ præter nostrum intuitum sub terra nascuntur, aut circa superficiem eius, ex sola commixtione elementorum adinuicem compositorum: & est eiusmodi primæ, & simplicis naturalis mixtionis gradus multiplex. Primus est quatuor elementorum nuda compositio, in qua non est facta mutatio vel alteratio ynius elementi ad aliud. Secundus primum sequitur, quia resolutis præfatis lapidibus, elementis videlicet mineralia, de quibus sermo præsens, generantur: quæ nobiliores subterraneæ species inde procedunt, quia incipit in hoc eorum actio & transmutatio. Ad coniungendum mandarunt Philosophi, omni amoto extrinseco, solum calorem adhibendum, qui adiuuando, excitat intrinsecum calorem naturalem auri ad dirigendum, & actiuè maturandum mercurium. Cum igitur eiusmodi spermata, seu semina per artem generari non possunt, ideò quòd mixtionem proportionaliter ad producenda semina ars componere nescit, nec in homine, nec in terra, vbi est proprius locus generationis naturalis eorum, ista semina naturaliter facta, artificialiter coniunguntur. Et in hac naturæ proportionali actione, & mercurij digestionem, simul manet naturæ masculæ & femineæque insimul clausæ: femineæ, ut terra & aqua: masculæ, ut aer & ignis: quam terram & aquam Philosophi ut mercurium, aerem & ignem, velut sulphur esse dixerunt, in nostro lapide. Præter ista duo nihil aliud intrat, nec generat, neque multiplicat, ut patet ex præmissis. Et ista dissolutio solum dicitur liquefactio compositi,

siti, & non propriè eius solutio, quia partes non soluuntur adinuicem separabiles. Quando compositum prædicto modo dissoluitur, partibus inseparatis manentibus (quamuis separabiles) ita quòd virtus digestiuorum elementorum à dissoluendis, per dissolutiones potest extrahi, scilicet per argentum viuum, partes crassæ in tali dissolutione capiunt latitudinem subtilitatis, eò quòd corpus in spiritum vertitur, & vice versa.

QVÆ EX DEMOCRITO COLLEGIMUS apponere visum est, quòd res dilucidior fiat, ex multorum opinionibus auctorum.

 APIENS mercurium infige corpori magnesiæ, vel corpori Italici stinini, vel corpori sulphuris ignem non experti, vel spumæ argenti, vel calci viuæ, vel alumini ex melo, vel arsenico, vel vt scis, & coniuice terram albam Veneris, & habebis Venerem claram, flauâ coniuice Lunam, & habebis aurû, & erit chrysocorallum in corpus redactum. Idem etiam facit arsenicum flauum & sandaraca præparata, & cinabrium valdè contusum. Æs autem splendidum solum argentum viuum facit. Natura enim naturam vincit.

Si verò vis exactè rem scire, duobus catalogis mentem adhibe, quia sciendum antè omnia mercurium positum esse, & in flauo, hoc est, in sole, & in albo, hoc est, in luna. Et in sole quidem dixit, mercurius à cinabrio, in albo verò dixit mercurius ab arsenico, vel sandaraca, vel quæ sequuntur.

Ego autem venio in Ægyptum naturalia ferens, vt materiam superflue contemnatis, & confusam. Natura siquidem natura gaudet, & natura naturam vincit, & natura naturam retinet.

Mercurius itaq; omnes induit formas, quemadmodum cera omnia sigilla, sic etiam mercurius Philosophorum dealbat omnia, & omnium animas ad se trahit, coquit, & rapit. Ad instrumenta ergo aptatus, & in seipso humores habes, prorsus etiam corruptionem sustinens, permutat omnes colores, & permanet ipsis non permanentibus, imò verò ipso non subsistente, tunc etiam continetur corporum & subiectorum rectionibus. Quatuor (inquam) corporum composito, vel compositione, & his quæ affinia sunt, vt sunt materiæ ipsorum, & animæ ipsorum materiæ sunt ipsorum. Vt faber ex ligno, vel ex ære, aut lapide statuam erigens, de se nil nisi formam exhibet in materiam: sic etiam mercurius arte elaboratus a nobis, ipse omnem formam suscipit, & infixus, vt dictum est, corpori ex quatuor generibus constanti, fortis & firmus manet, continens & contentus, & ob id Pibichius magnam affinitatem dixit habere. Per mercurium ex cinabrio, ab arsenico, calcanto, cerussa, magnesia, vel stimmi Italico, & reliqua alba vel rubea cuncta sunt intelligenda corpora. Corpus etiam magnesiæ chryso-
collam, vel chrysocorallum vocat. Oportet igitur prius rerum species liquefacere, & conflationibus consimiles in vnum colorem conuertere, duosque mercurios, album & rubeum, in argentum viuū redigere, & ad putrefactionē separare.

Marcasitam ergo (pyriten Græcè vocant argenteam)

genteā) rege, & fac ex more, vt solui possit: fluet autem per aureum, vel album litargyrium, vel in Italico stimini: expurga cū plumbo. Plumbum nō simpliciter intelligas, ne aberres, sed quod est ex sciscili, & litargyrio nigro nostro, vel vt scis. Natura enim natura gaudet.

Rege (inquam) donec fiat incombustibilis, abiiciens nigredinē. Rege autem muria, vel vrina incorrupta, vel aqua maris, vel oximellite, vt scis. Mercurius autem actu quidem albus est, virtute verò citrinus.

Frustrā laborāt igitur, qui materias explorant, & non naturas corporum magnesiæ quærunt. Corpus verò magnesiæ, substantiarum est mixtio quatuor generum, vt antea dictum. Capiens igitur mercurium, &c. Præpositus est mercurius, ob ipsum enim extrahuntur. Adiicit etiam chrysolitam, quod est batrachium, inter lapides inuenitur sulphur ignem nō expertū, claudianum masculinū, flauum arsenicum à cinabrio, andromachas, cadmia sulphur incombustibile, &c. summi corporis vel masculini nomina.

Tria sunt artis præcipua: Chrysolitus, mercurius, fauus flauus, vel fauus albus, &c. natura gaudens. Corpus magnesiæ ex quatuor compositum elementis corporalibus. Aqua diuina, natura quæ suam naturam gaudentem vincit & retinet, vincitur & retinetur ab ea cum aliis. An non vincitur natura crassioris & terrestris corporis, à natura chrysoliti existente spiritali & aerea? An non vincitur aqua diuinā astringente, vt iuncta sol & luna, marti vel veneri, &c. retineant. Per se verò iuncta his, vel aliis, nō retinent: cū tamen

astringuntur per naturam aquæ diuinæ, retinere possunt. Quod dicam de te magnesia, quæ corpora circumplecteris? Quis non admirabitur chrysocorallum à te perfectum? Ex te enim perficitur totum magisterium. Tu sola nos bono animo esse iubes. In te explicata est similis enitens nebula, multiformem in te fers veneris imaginem, pinfernam, & ministrum igniuomum. O natura supra naturam naturas vincens. Tu totum es vna natura, eademque es, per quam etiam omne opus fit. Superfluo enim numero totus tuus ornatus artificiosè declaratur, per eius numeri terminum in vnitatē diuinitati similem. Vnitatis enim centrum immutabile stabileque manet. Nam circularem & sphericam numerorum contemplationem sui, ostendit in opere maiore. Sed redeamus vnde progressi. Magnesiae nomina synonyma sunt, lac maris, coagulum, aphrosellinum Orientis, magnesia Lydiæ, Italicum stibium, pyrites Achaiae, &c. Cuius fluxio est mysterium, quod in ipsa latitat, margarita præciosa. Flammiger splendor, Vestis auro contexta, Aureus nitor. Victor. Bellator. Intelligi etiam possunt de albedine operis magni.

Ager chemicus est triplex. Quatuor fratres sunt pars vna. Lapis magnus pars alia, semen in agro satum repurgato, in sua terra. Mercurius alter flauus, aut albus corpori magnesiae iunctus pars tertia. Capiens igitur, &c.

Rursum fuligo vera duplex, humida & sicca. Humida est cœlestis vapor per destillationem prolectus. Sicca per ollam & coperculum æreum, ut à cinabari vapor albus. Si igitur vaporem siccum irriga-

irrigaueris humido vapore, diuinum opus efficiēs. Sciatur enim omnes substantias atque metalla vapores existere, fieriq; : nam irrigati vapores fiunt humidi.

Scythica comaris etiam, nouo permixta vapore, omnia perficit.

Aliud est vtique verbosa alchimia, quæ sermonum multitudine continetur : aliud arcana, & abdita, siue mystica. Hæc enim sola creationis ratione progreditur, vt in Deum intuens, & à Deo creatus homo, rectam operationē per theologicos & mysticos sermones addiscat. Cœlestis enim est potissimum hæc operatio, quia constat ex cœlestibus materijs & formis.

Methodus alchymie mystice, cœli figure sunt, ad quarum normam ista dirigitur. Sic etiam corpora metallica transmutata à contraria natura, fiunt plana & aerea.

Semen igitur satum in terra lunę, solem etiam perficit, idque ob diuinam operationem, præstat cinis & cadmia. Diuinum item opus, & diuinā aqua illibata cum suo cinere, ad regenerationem faciunt. Audi Mercurium dicentem : Si videris omnia cinerem facta, existima rectè parata fuisse omnia. Cinis enim vim magnā habet, multumq; operatur. Nam vt ligna in cinerē conuersa, fiunt decæterò incombustibilia, sed in opera varia mirabilia, vitrorum, ac aliorum : sic & metalla in cinerem vel calcē potiùs conuersa, denuò in quandam virtutem & operationem reuertuntur. Cùm eorū natura mundum vniuersum, & ipsa etiam elementa imitetur, vnde rursum generantur, habentque cuiusdam spiritus participationem, &

M

velut rerum, quæ materiali spiritu fiunt. Sic etiam
æ nostrum, siue voles magnesiæ corpus (aut a-
liter intelligere) vt homo animam & spiritum ha-
bet. Hæc enim facilia corpora atq; metalla, post-
quam in cinerem versa sunt, in igne existētia re-
fumunt spiritum, igne hunc ipsis suppeditante,
& quem ab aere, hæc omnia faciente, hauriunt.
Quemadmodum quoque homines atque omnia
inde vitalem spiritum & animam fumunt. *Æs*
vstum igitur nostrum in fuliginem siccam, om-
nia patiens magis assatum, fit lapis æthesius co-
lore, vt quidam corruscans æthesius. Postquam
igitur assatur, extinguatur diuino more, quem
diuinam aquam appellant, vt dissolutum oleum,
& vini crassitudinem suscipit, ac ibi manens per
quadraginta dies lento calore, in vase vapores
non transmittente, materia postmodum putre-
facta, mysterium aquæ diuinæ illibatum, id quod
quæritur, perficit: atque hic est lapis, qui hæc fa-
cit. Notato igitur: Vnum sunt omnia, per quod
omnia. Ex vnitatem vel vnione quidem incipit, &
in vnitatem rei quæsitæ consummationem ter-
minat. Cum enim multa sint in rerum natura,
vna dicitur à diuinissima aqua, vna natura vin-
cens omnia, non specie, sed arte, cum rationali
scientia multos latēte. O naturæ cœlestes, natu-
rarum creatrices. His verbis incorporea natura
innuitur. Nisi enim materiam spoliaueris, corpo-
ra incorporea feceris, nisi per corruptionem ipsa
excusseris, ac dissolueris, quod latitat & spirabile
est, in ortum produxeris, nisi hac via præparante
res incorporeas feceris, non informabis naturas,
neque corpora facies. O naturæ cœlestes, corpo-
ris

ris expertes, in quas corpora sese insinuant, & celestis sapientiæ beneficio informantur, in quibus illæ permanēt, ac ipsa corpora postmodum complectuntur. Oportet igitur spoliare materiam, & ipsius animam extrahentes, per ipsam deinceps corpora non corpora facere, continere & informare. Spolianda est itaq; materia, vt ad stabilem perfectionem perueniat.

Definitio igitur huius philosophiæ est, corporis dissolutio, & animæ à corpore separatio, vt tinctura in corpus sese insinuet, vtque naturæ cognatio oblectet naturam, retinens, vincens, & in ea permanens. Hoc fit cum intrinsecum foras extruditur cum voluptate, totaque substantia terrea, cumque per eleuationem aquæ feceris incorpoream compositionem: item cum per afflationes conspexeris extractam fuliginem, atq; ita velut per nebulam ferri. Non enim potest incorporea natura nisi superioribus adhærere: cum enim in sublimē ferri soleat, vnā cum eo, quod sibi simile est, & cognatum. Augmentatur itaque amata & amans natura simul, oblectans & oblectata, splendensque, vna res ambæ naturæ rei naturalis & vnius, aliàs vnitæ naturæ, quæ vincit omnē rem totius mundi, quare dictum: Vnum sunt omnia. Hoc autem vnum & vnā rem existima compositum ex anima & corpore non corpus factū, in temperatum vnum per vnum. Candida igitur & pura luna, lunaris species est, fuligo quæ per aquam diuinam probè abstergitur, & abluitur. Nihil ergo deest, præterquā nebula, & aquæ eleuatio: opus regimine consummatum. Primò cuius nebulæ? fuliginis videlicet in sublimē ad

 cœlum per aquam diuinam & cœlestem eleuatę.
 Lapis igitur omnibus notus, vilis & valdè pre-
 tiosus, est coniunctus ex pugnaci venere cum
 mercurio, id est, mare & fœminā. Æs ergo rubeū
 ingredi facias, ac tinge rubiginem auri. Pugna
 veneris cum pugna mercurij. Venus cum luna
 pugnando per istam corrumpitur, & luna p vene-
 rem coniunctione figitur, id est, mercurius per
 magnesię fuliginem vaporem. Corpus igitur
 æris per lunam lunariūmue liquorem corrumpi
 debet, ac egregiè conteri, tantisper vt ars ipsa po-
 stulat. Si quis enim corpus hoc per spiritum red-
 dat flauum, potentemq; ipsius naturam, secun-
 dūm artem blandè præparando extrahat, tingit
 omne corpus. Si quis morte corpus delens, ac
 dissoluens, spiritus beneficio per fuliginem citri-
 net, omne corpus tingit. Spiritus enim hoc mo-
 do fit ex corpore fuliginis, immunis à mate-
 ria, vigor & splendor corporis, imperio sui crea-
 toris. Capiens ergo mercurium infige corpori
 magnesię.

Tota compositio fit per mercurium, & ma-
 gnesię corpus per marē & fœminam. Est in cor-
 pore mixta & simul contrita luna, quæ per ne-
 bulam & fuliginem completur; ipsa rationabili-
 ter gubernata potentem naturam intus latitan-
 tem euocat, omne corpus tingentem, venerem
 dealbantem, Ioui stridorem auferentem. Ma-
 gnum in his mysterium latet, quod cū videris,
 Deum lauda. Sulphurea à sulphureis continen-
 tur, id est, elementa cœlestia & ignea continen-
 tur à terrestribus, à quibus illa haberi possunt.

Prima clavis operis est, vt ignis argenti viui,
 mercu-

mercurij videlicet coniungatur cum aqua terre-
stris magnesiæ per suam terram. Hac via fit sepa-
ratio humidorum à siccis, id est, animarum æris
ex corporibus.

Secunda clavis est, cum luna & aqua coniun-
gitur cum igne argenti viui dicti, per aerem æris
in eleuatione nebulae, quæ est reductio frigido-
rum cum humidis, & mixtio superiorum cum
inferioribus. Terra, id est, scoria æris, coniungi-
tur cum aere solari per ignem, id est, per argen-
tum viuum.

Tertia clavis est, cum per torrefactionem pu-
trefactionis, vt coniungitur scoria cum diuina a-
qua per ignem: hoc est, per lunam, aer solis etiam
coniungitur cum terra, id est, cum scoria per a-
quam, hoc est, per humidum.

Quarta verò fit coniunctione aeris cum terra,
soluta scilicet per putrefactionem & assationem
septem reductionum, cunctis in aquam vnam
coactis, & existentibus in cinabari philosophi-
ca, quæ constat ex dicto mercurio & sulphure
magnesiæ. Quibus peractis ad hunc modum, i-
gnis fit rursus calidus & siccus, generans calo-
rem aeris, & siccitatem terræ. Similiter & aqua,
cum fit humida & frigida, generat humorem ae-
ris, & frigiditatem terræ. Terra cum fit frigida &
sicca, generat frigiditatem aquæ, & siccitatem
ignis. Aer verò cum fit calidus & humidus, ge-
nerat calorem ignis, & humorem aquæ. Singula
cum duas qualitates habeant, fiunt ex tribus ele-
mentis constans elemētum. Collecta simul om-
nia fiunt duodecim ex tribus in quatuor produ-
ctis, iuxta signa duodecim, quatuorque statio-

nes, vt Verni temporis aerei, Æstiu ignei, Autumnalis aquei, & Hyemalis terrei. Quæ vera est elementorum compositio per artem. Item colores septem apparentes in opere, corpora dicuntur planetarum septem eiusdem compositionis, qui iam adsunt, modò post absunt in signis operis, vt in cœlo, nunc ingrediuntur sua signa, postmodum egrediuntur. Itaq; per septem astra sua, quæ planetæ vocantur, & per duodecim non errantia signa sua, verum Philosophorum mysterium perficitur.

Colores elementorum in opere sunt, à pedibus vsq; ad genua terreum elementum nigrum: à genibus vsque ad umbelicum aqueum splendens & album: ab umbelico vsq; ad cor, aereum flauum citrinum: & à corde ad ceruicem igneum candens, ac rubeum. Deinceps vbi hæc quatuor elementa mixta fuerint inter se, fit ex ipsis calx & cinis Philosophorum, vt perfectè atque omninò coniungantur per extremam vnionem dealbata, nigredine prorsum abiecta. Sacra igitur atque diuina hæc Philosophorum ars & scientia, ex vna specie constat & perficitur diuinè, ac magnificè, hoc modo scilicet: Si enim feceris corpora non corpora, & incorporea corpora, mirificè operaberis, votique tui futurus es compos, per quatuor elementorum compositionem: per trinum regimen: duodenariam signorum mutationem: per septem astrorum aspectus, species & corpora: & per monadicam quandam singularem extremam vnionem, glorificabis in trinitate & vnitate Filium Dei verbum æternum, qui ex quatuor elementis inferiorem hunc mundum perfecit, &

ex

ex quatuor mutationibus anni circulum exornauit, & post septem sæcula introducet eos qui vocati sunt, & electi in requiem æternam: laudantes vnicum & indeficiens lumen in Patre, Filio, & Spiritu sancto.

Duo sunt igitur quæ ex materia constant, cum binarius numerus materiam significet. Horum coniunctione, medio tertij, causæ fiunt omnium. Siquidem per ternarium binarius, & omnis numerus ad vnitatis simplicitatem reducitur. Vapor, qui in sublimem fertur, est materia aeris, & fumus, siue fumida exhalatio siccorum est, ignis materia. Non conueniunt ista duo cum reliquis duobus, aqua videlicet, ac terra, nisi per tertium, id est, vinculum, & igneam naturam. Tria hæc igitur, terno regimine dicto, nouenarium constituunt, vnitati secundæ, denario videlicet, proximum. Quapropter Sybillino quodam ænigmatē notatur hoc mysterium ad hunc modum: Tres literas habeo, quadrisyllabus sum, considera me. Quælibet trium priorum syllabarum duas habet, reliqua vero reliquas habet, mutæ quinque; Totius autem numeri centuriæ duæ, octo & tres ter decades cum septem. Intelligens autem quis sum, non rudis vel ignarus eris eius, quæ in me est sapientiæ. Aliter: Totius numeri centenaria sunt bis octo, & tres ter, & decades quatuor. Adhæc: Principia scientiæ sunt sensus & experientia: posterius est principium actiue cogitationis: prius verò apparentis rei cogitationem præbet, ex quibus intellectio sequitur animæ mundi huiusque prudentiæ. Cum enim ista sit ab omnibus exempta, sensibilem mundum

complet. Tres igitur ternarij, ex ea considerētur
immaterialium substantiarum ordines conficere.

Cū tria sint etiam, quæ ad vniuersalem operationem spectant, ex quibus postea compositio fit quaternaria. Molybdocalco nostro plumbo inquit: Inijce mercurium, donec incorruptibile fiat, & permanens, quod cū fiet, non amplius erit plumbum. Hæc omnia vnum sunt, & duæ tincturæ nullo colore differunt, vnā eandemque tantū cernis. Et quomodo totum ex vna specie, alia quidem veneris, alia lunæ, alia solis. Vnica tantū aqua videtur, Rhaponticum, à ponto marique dicta, Rha verò superficiem notat, ergo superficies aquarum intelligitur. Flauam (inquit) inijce lunam, & erit chrysocoralium, &c. Capiens ergo mercurium à mare, vel masculo, fige vt mos est, conijce veneri vel pyriti sulphurato, & dealbabitur, id est, fuliginī siccæ. Corpora non corpora facito, & incorporea corpora compositum erigendo, latitantemque naturam extrahendo. Per mercurium corpora corrumpe, & p magnesiæ nebulam masculum & foeminam coniunge, & latitantem rursum naturam euocans, per ipsam denique corporum formationes facies, id est, colorum planetarum. Ad hunc itaque modum corpora redduntur incorporea, & ista fiunt corporea.

Si omnia igne attenuentur, & fuligo sursum feratur, fierent varia & infrangibilia corpora. Per ignem intellige mercurium & igneum pharmacum, qui mercurius comburit, corrumpit, & extenuat vno & eodem artificio. Venus itaque non tingit, sed tingitur, & cū tingitur, tingit. Nihil

enim

enim potest per se corpus tingere, vel seipsum separare, si spiritus, qui interiùs latet, non emergat. Quomodo enim potest corpus sine spiritu consistere, nisi per pulchrâ naturam, quæ in ipso est, animalemi puta spiritum, qui colorem tincturæ secum educit, & infert. Venus itaque non tingit, sed tingitur. Terrea namque materiæ pars, ut quæ crassa existit, non tingit, sed illa qualitas substantiæ tenuis tincturam in corpore procreat. Cum enim venus, id est, corpus, per magnesiâ rectè gubernatur, suamque substantiam tenuem in lucem profert, tum demùm tingendi vim assumit, ac tingit. Venus autem sunt quatuor corpora. Tincturæ verò species solidæ, & humidæ, & herbæ dicuntur à similitudine, solidæ quidem à nebula usque ad chrysocollam, humidæ aqua diuina. Diuina enim à citrinis retinentur, &c. Veritas autem hæc est: Natura naturam oblectat, & natura naturam complectitur. Rursus veneris quadricorporea natura per magnesiâ ostenditur, & versicolorum specierum herbæ in compositione elementorum, attritione prodeunt in lucem. Cum rationabiliter attritiones corporum fiunt, tum efflorescentiâ virent, cum herbæ prorsus non sint, nisi colore tantum, nec istæ possunt in igne permanere. Solida enim (inquit) & humida & herbas. Solida quidem vocat corpora, albedinem, citrinationem, &c. penetrantia, & in corporibus permanentia, nec omninò cedentia, sed ipsa firmè retinentia & superantia. Humida verò dixit, ut ita recrearet illa per humida, id est, per aquam diuinam. Quæ nam hæc est aqua diuina, & cur diuinam appellant. Magnum certè

nomē hoc ob præ cæteris, atq; præstantiūſ quōd
fine hac in opere nihil producit, neque perfici-
tur. Diuina aqua eſt id, quod ſimplex & lucidiſ-
ſimam, & puriſſimam, & ſine vmbra corporum
naturam facit, velut immutans corpora, abſter-
gens, & eſt quod ex corporibus latitantem natu-
ram extrahit. Coniuncta enim naturæ forma,
pulcherrimum opus per naturam effecit, ac ope-
ratur. Acuta aqua eleuata & euocata dicitur. Di-
uina enim ſunt, quæ intus latitant, & extrahun-
tur. Diuina igitur à diuinis retinentur. Anima &
ſpiritus à diuinis extrahuntur, & ab eiſdē retinen-
tur, qualitate corpora penetrantia. Veritas enim
eſt, Natura naturam oblectat, amplectitur, & vin-
cit. Cū enim quod intus latet per diuinam a-
quam benè geritur, & expurgatur, oblectat ſe-
ipſum ad propriam corporis naturam penetran-
tem, vincentem, & permanentem. Propriam ita-
que naturam agnoſcens, lætatur connexa & con-
iuncta vicifſitudine.

Sed vt ad rem reuertamur: Quatuor corpora
tinguntur, & non tingunt. Magnesia enim deal-
bata non finit corpora frangi, nec vmbra vene-
ris induci. Sed vide quidnam Philoſophus di-
cat, quatuor corpora tingi, & non tingere, nec
dicit vt antea, & cū tinguntur, tingunt: ſic ſo-
lidorum corporum ſubſtantiam intellige: Ma-
gnesia (inquit) dealbata, &c. Quæ magnesia niſi
totum compositum? Quomodo igitur dealba-
tur? quando rectè gubernatur, & aſſata cum di-
uina re expurgata, omnium corporum ſolido-
rum latitātia reſerat ex profundo, vt per iſta cor-
porum natura tingatur. Compositum enim per
diuinam

diuinam aquam irrigatum, non finit frangi corpora, quin potius umbram eis adimit argenti spuma magnesiæ immixta, corpusque dealbat, cæteraque generis eiusdem. Magnesiæ pulchra vide mirareque quomodo per vnum multitudinem infert: aliqua quidem ab vnitæte: aliqua à dualitate: aliqua à ternario necnon pluribus intendit, donec ipsius vniuersum conseruetur. Aliqua quidem à monade, igneum scilicet pharmacum: aliqua à dualitate, vt cum corpore ipso magnesiæ: aliqua à ternario, scilicet expurgatio cum aqua diuina, & si quid intendit, & per alios affationem referat, donec totum opus quæsitum seruetur abstersum, & absolutum perficiatur, & compleatur. Materia enim ad aurum conficiendum accommodata, est ipse mercurius. Mercurius à cinabari (inquit) aliquando à venere, aliquando verò à B. mercurius à cinabari est magnesiæ: mercurius à B. est aqua diuina, quæ à contracto instrumeto extrahitur, & hæc sunt, quæ materiam immutant. Venus vt homo animam & corpus habet. Oportet igitur materiam corpora spoliare, vt permanente spiritu tingente, ad cuiuscunque quæsitæ perfectionem accommodetur. Quid est Venus? quod homo materiale corpus. Anima quidem est pars tenuis in ipsa, quæ per regimen in lucem prodit: hoc est, spiritus tingendi potentiam habens. Corpus verò est graue & materiale, terrestræque suum quod umbram habet, quam oportet spoliare igneo pharmaco. Dispoliare est humiliare, corrumpere, soluere, & mortificare. Nihil postea desit, nihil est reliquum, præterquam nebulæ & aquæ extractio. Philosophus

vsus vera figura, aquam calcanthi vocauit: etenim ibi est æris generatio: & calcanthum aurum generat: flos æris (ait Philosophus) ipse est, qui rem consummat, & perficit: est etiam spiritus masculi. Sic exponitur: Conijce ex substantia hausta ab Altissimo, vt diuina virtus effecta, & in spiritum conuersa diuinum opus faciat. Diuinum quærendum est, vt spoliatur materia, & fiat sola anima, & spiritus sublimis petens colorem fumat, & vt cum igne sit pugnacior, ac tenacior, veluti planum corpus demonum, & penetrantium: radix enim solidi est planum.

In spiritum ergo conuersum, & sursum latum, vt ignis (doctrinæ ratione) igni quodammodo assimilatur, & penetrantior, ac tenacior fit: quæ verò rationes à mundi natura inuētæ sunt. Nam quemadmodum quatuor elementa in seipsa transmutantur, & fiunt quod non erant, cum eorum substantia substantiæ non sit contraria, ignis fit terra, & terra fit aqua, & aqua aer, & rursus aqua terra, & à terra vsq; ad superiora, & in seipsa mutata & soluta omnia operantur, vt est apud Hermetem: Qualitates enim sibi ipsis contrariæ sunt, & non substantiæ. Sic etiam compositum cum terra sit, aqua sit, & ex aqua aer, & ex aere ignis. Quemadmodum igitur ex cælo, quod tamquam camera terræ incumbit, hæc omnia sunt ab exhalationibus: sic etiam ex olla velut ex terra, & superposito alembico velut ex cælo, vehementes fiunt mutationes. Et quemadmodum terræ putrefactiones exhalantes transmutantur, sic etiam flos æris simul transmutatur exhalans. Hoc idem quoq; considerabis in humano capite, cucurbitulæ,

curbitulæ, vel galeæ instar impositi corpori. Vt non frustra dictum, igitur contere: sic modò non temerè dicitur, coquuntur sensum, & eleuantur inter se. Læui namq; elixatione spiritus tingens, qui latet, elicitur: quod sursum fertur, spiritus est corporis expers, & anima totius compositi, id est, corporis. Quemadmodum igitur anima corporibus ostendit seipsam, fermentans omnia, in seipsa tres substantias effectrices habentem, motum, sensum & ignitionem: sic etiam hic spiritus igneus factus, & anima corporis expers, cum rei cuncta tingentis corpus penetrarit, si in isto condita sit, vt planum in solido, per suæ medicinæ iniectionem in argentum igne rarefactum. Lætus hic spiritus igneus (inquit) insilit, qui in corporibus etiam latitat, & sublime petens, etiam corpus ipsum, vt animam propriam, retinet. Cæterum quòd ad differentem aquæ extractæ causam spectat, ne hoc terreat: flos est enim, qui extrahitur, non solum semel, sed bis ternè per maripetas. Postquam igitur ostensum est secundum accidens, flos aqua sulphuris est illibata, & fixationis usum habet. Dixit enim Philosophus, & gummi paululum, omne corpus tinget. Maria inquit: Retinaculum omnium, quæ ab igne fugiunt, est alabastrum omnium candidissimum, lapis encephalus, mente reconditus habes velut calorem: hunc capiens contere, & misce cū aceto, & conijciens in vasculum, postmodum tandè conde sub fimo: hoc enim est quod quæritur, aquam scilicet sulphuris illibatam, & rubiginem vnum & idem esse: atque hic verè totius artis cardo vertitur. In ipsis deinceps consideratur in vna compositione

ne omnia fieri, quod tingit, & quod tingitur: quod fugit, & quod sequitur: quod familiare est, & contrarium: masculum & foeminam: sponsum & sponsam: agens & patiens. Vnus enim est serpens, qui duas habet compositiones & rubiginem. Vnum est totum, ob quod sunt omnia. & si totum non haberet totum, nihil totum esset, ait maximus Chimes. Nam res fixas facere non solum sulphuris est, sed etiam rerum, quæ dealbatæ, emollitæ, & rarefactæ sunt. Cum enim substantiæ à sulphure albo in perfectione & assatione patiuntur, tunc & ipsæ sunt sulphur incombustibile factæ, & permanēt facientes quod passæ sunt, dando & accipiendo: & tum vtraque sulphur facta substantias fixas reddunt: hoc est, quod inter se non frangantur, efficiunt. Deinceps cur (inquit) multiplicium rerū species requiritis, cum vna natura omnia vincat. Hanc naturam ab initio vsque ad finem expendens, manifestum videbis mysterium: hoc est, cymbalia. O' naturæ cœlestium naturarum creatrices, hæ dissolutæ omnia operantur. Quid ergo hoc est dissolvere? Huc age ad liquores, & disce, Sume crocum Ciliciæ, simul cum flore cinici coniunctum succo vitis, & vna liquorum serie dissolutionem inuenies. Huc age rursus ad album: & item in ipsum est dissolutio, ipse te docet, inquiens: Relinque inferiūs, & fiet. Verū dixit: Alij corpora appellarunt, alij sulphur, & non decepti sunt. Et ob id diffusus est error per orbē terrarū, propter appellationum multitudinē. Quæ de quatuor & quinque elementis dicuntur, ad illa referenda sunt. Saturnum collocarunt, & ex aduerso plumbum in altissimo

tissimo vertice, & post ipsum Iouem, Martem, Solem, Venerem, Mercurium, & infimo loco Lunam. Singula inter se distincta, vni tamen orbi coniunguntur, & vnus ipsis ministrat, eademq; gubernat, & ob vnum spiritum amatur, mutuoque sese intuentur oculis, & mutuò versantur, & mutuò soluunt, & in suis tectis spatiatur, quemadmodum statuit ipse Creator altissimus. In terra similiter enim reperiuntur, & in aere sunt, & in aqua, & in igne, omnino pacem inter se habent, & vnus opifex ministrat illis, eademque regit, vnoque iugo omnia coniugata sunt, atq; vnā potionem bibunt: ex terra enim aluntur, & quodlibet ipsorum proprium munus obit, & in propria sede consistit, & Creatoris arbitrio paret, quodlibet ipsorum occulitur in terra, & in propria gloria. Et vos, o amici, cum ad hanc pulcherrimam artem vultis accedere, spectate herbarum naturam, vndēnam prodeunt: aliquæ ex montibus, ex conuallibus aliæ, ex campis item aliæ. Considerate aerem ipsis ministrantem: considerate diuinam aquam irrorantem, & nebulam ferentem, ac ætera gubernantem ipsas: quæ cum permiscentur, vnum sunt, & nemo potest ipsas separare, cum in vnā coierunt naturam. O Cleopatra (inquit Ostanēs) in te totum arcanum latet, expone clarè nobis de elementis, & quomodo superius descendit ad inferius, & quomodo medium supremo & extimo propinquum est, & non concurrunt partes, cum præcedat, & vniantur, quodnam sit ipsis medium, quod vnum faciat, & quomodo descendunt aquæ benedictæ ad videndum mortuos iacentes, ligatos, & posi-

tos in tenebris, & in caligine intus in inferno, & quomodo ingreditur medicina vitæ, & suscitatos, vt tanquam è somno expergiscantur, & quomodo ingrediuntur nouæ aquæ, quæ in principio lecti, & in lecto generantur, & quomodo nubes ipsas fert, & quomodo ex mari ascendit nubes aquosa. Ea quæ ostensa sunt contemplantes Philosophi gaudent. At Cleopatra ait eis: Aquæ ingredientibus corpora spiritus ipsis inclusos & debiles, velut è somno excitant. Rursus (inquit) angustias perpessi sunt, & rursus occi-
duntur in inferno, & paulatim nascuntur, & surgunt, atq; diuersos & gloriosos colores induunt, quemadmodum flores vere, quod letatur, & exultat ob pulchritudinem, qua vestitur. Vobis (inquam) prudentibus herbas, elementa, & lapides, cum eruitis ex suis locis, pulchra admodum videntur, & non pulchra: quoniam omnia probat ignis. Cum verò gloriam induent per ignem & colorem viridem, ibi sunt maiora spectacula, ibi gloria occulta, & accuratè quæsitā pulchritudo, & terræ mutata in diuinitatem: quoniam in igne nutrit illa. Quemadmodum infans sub ventre nutritus paulatim augebit, & cum status mensis adest, non prohibetur in lucem prodire, eiusmodi res est hæc præclara. Verberant ipsam procellæ, & vndæ in inferno, & sepulchro, in quo iacent, cum verò sepulchrum panditur, exurgit ipsa ex inferno, velut infans ex vtero. Contemplantes Philosophi pulchritudinem, quemadmodum studiosa mater infantem, quæ peperit. Tum demum quærunt quomodo, velut infantem lacte, aquis hæc artem nutrant: quandoquidem vt
infans

infans formatur, & cū perfecta fuerit in his omnibus, ecce arcanum signatum. Nunc autem primum apertè, vbi vobis iacent elementa & herbæ. in ænigmatibus exordiar dicere: Ascende in supremum tectum, in montem arboribus confutum, & videbis lapidem in vertice: ex lapide hoc fume arsenicum, & dealba diuinè. Et vide in medio monte infra arsenicū, ibi est coniux sua cū qua coniungitur, cum qua gaudio perfunditur, & lætatur, natura in natura, & extra ipsam non coniungitur.

Descende in Ægyptium mare, & educ tecum ex arena ex fonte, quod nitrum dicitur, & coniunge illud simul, & ipse extrahet foras pulchritudinem omnia tingentem, & extra ipsum non copulatur: mensura enim est coniunx. Ecce natura naturæ contrā retribuit: & cū omnia æquabiliter coeunt, tunc naturæ naturas vincunt, & inuicem lætantur.

Considerate sapientes, & intelligite: ecce enim artis perfectio, coniugatorum sponsi & sponsæ factorum vnum: ecce herbæ, & ipsarum differentia: ecce dixi vobis omnem veritatem, & iterum vobis dicam, videte & intelligite. Quoniam ex mari oriuntur nebulæ, quæ ferunt aquas benedictas, & ipsæ irrigant terras, & educunt herbas & flores. Item nostra nebula egrediens ex nostro elemento, cū ferat diuinas aquas, & irriget herbas & elementa, nulla alia terra indiget. Ecce fratres arcanum admirabile, ignotum prorsus: ecce veritas vobis patefacta est. Videte quomodo irrigetis terras vestras, & quomodo nutriatis semina vestra, vt maturum fructum colligatis. Audi

N

igitur, & intelligens esto, ac dijudica exactè in quibus loquor: Sume ex quatuor elementis arsenicum supremum & infimum, albumq; & rubrum, & maris & fœminæ pondus æquale, vt coniungantur inuicem. Nam quemadmodum gallina calore fouet, ac excludit oua sua, sic etiam vos fouete & perficite, & extrahentes & irrigantes diuinis aquis in sole, & in locis calidis affate igne leui, cum lacte virgineo, & caute à fumo. In inferno autem occulite ipsa, & cautè mouete, donec ipsorum præparatio fiat solidior, nec fugiat ab igne, tum extrahatur ab eo. Cùm coniungentur anima & spiritus, & fient vnum, tunc conijcite in corpus lunæ, & habebitis solem, quē non habuerunt regum repositoria. Ecce arcanū Philosophorum, pro quo adiurarunt nos patres nostri, ne patefaciamus illud, cū diuinam habeat formam & operationē. Diuinum enim est, quoniam coniunctum cum diuinitate, diuinas substantias facit; in quibus spiritus fit corpus, & mortua animatur, suscipientia spiritum ex ipsis prodeuntē, ac inuicem tenentur, & tenēt. Quemadmodum spiritus contrā tenebricosus, plenus vanitate & tristitia prohibet corpora ne dealbentur, neue suscipiant pulchritudinem & colorem, quem habuerunt à Creatore. Egrotant enim, & corpus, & spiritus, & anima, ob tenebras extensas: sed cū ipse spiritus tenebricosus & perniciosus remouetur, vt non appareat odor, neque color tenebrarum, tunc illuminatur corpus & anima, & spiritus gaudet cū abest nigredo à corpore, & vocat anima corpus illustratum ad hunc modum inquit: Egredere ex inferno, & resur-

ge ex sepulchro, expergiscere ex tenebris: indutum enim es spiritualitate, ac diuinitate: quoniā audita est vox resurrectionis, & medicina vitę ingressa est ad te. Spiritus rursus gaudet in corpore, & anima in eo, in quo est, ac citato cursu fertur in amplexum ipsius, & complectitur ipsum: nec ipsi tenebrę dominantur amplius postquā subijt lucem, nec patitur vt ab illo in æternum separetur. Abijt nigredo, & coniuncti sunt in amore corpus, anima, & spiritus, & facta sunt vnū, in quo latet æternum, & signata est domus plena luminis & diuinitatis. Ignis enim ipsa coniunxit & transformauit, & ex sinu ventris eius exierunt, similiter etiam ex vtero aquarum, & ex aere ipsis ministrante, & ipse eduxit eos ex tenebris in lucem. Venter enim ignis ipsa portauit, & propter ipsum induerunt gloriam, & ipse ad vnionem vnā perduxit, & absoluta est imago corpore, anima, & spiritu, & facta sunt vnum. Subiectus est enim ignis aque, & terra aeri, simul & aer cum igne, & terra cum aqua, & ignis & aqua cum terra, & aqua cum aere, & facta sunt vnum. Vnum enim herbarū & fuliginum factum est vnum, & ex natura, & ex diuino facta sunt. Vnum quod omnem naturam consiliat, & retinet. Ecce naturę naturas retinent, retinuerunt & vicerunt: propterea naturas alterant, & corpora, postquā ingressus est fugitiuus in non fugitiuum, & retinens in non retinentem, atque inuicem in vnum coiēre. Corpora sunt cœlestia diuinaque, suprā memorata. Aquę arcanum est, quia vt polus ex quatuor percurritur, & nunquā quies dabitur. Hęc creata sunt in hac terra: no-

ſtra *Æthiopiæ*, ex qua ſumuntur herbæ, lapides,
& corpora diuina, quæ Deus & cœlum fecit: in
quolibet enim Creator inſeuit potētiam. Vnum
viride fecit, alterum non: vnum ſiccum, vnum
humidum, vnum coniungens, alterum diſgre-
gans: vnum retinens, & alterum recedens, & in
occurſu mutuò ſeiſa retinent: & vnum in alio
reducit in corpus, in alio exornat, & fiunt vna na-
tura, quæ omnes naturas amplectitur, & retinet.
Et ipſum vnum omnem naturam ignis & terræ
vincit, & omnem potentiam ipſorum alterat: ec-
ce finem.

Cum perficitur, fit medicina lethalis in corpo-
re currens: quodammodo enim proprio colore
ingreditur, & ſeſe inſinuat in corpora. In putre-
factione enim & calore fit medicina currens, in
omne corpus ſine impedimento, vel nocumen-
to. Hic enim philoſophiæ ars extremam ma-
num accepit.

Multa ſunt igitur quæ faciunt aurum, quod ve-
rò fit, vnum eſt. Primum: arena quædam eſt lit-
toralis, quæ ab auri colore chryſites appellatur:
aliqui auream arenam vocant. Pila conteratur,
ſale inſpiſſetur, & igne caleſcat per diem & no-
ctem. Trita rurſum abluatur aqua ſalis, & puluis
imbibatur aceto guttatim, vt coeat, ſiccetur &
imbibatur, idq; quartò. Argentum ac plumbum
liquans vtraque, puluerem inijce, confundantur
ſimul, & permiſceantur. Poſteà auferens & frige-
faciens horis quibuſdam, cernes totum durum:
deinde arenam purgans inuenies aurum.

Sin velis ita facito.

Sandaracam, calcanthum, & arſenicum, & ſul-
phur

phur viuum, & cinabarium simul terens, ac tenacem faciens mixturam in purum vitrum coniice oris angusti, obstructum argilla, per diem igne affato, postea auferens lutum inuenies materiam siccam crassitudine pici similem. Hoc iterum terens in fictili vase reconde, totumq; capiens loca in igne, & ablato cooperculo inuenies flauum, &c. Et magnesiā quidem si ceperis albam, & par pondus arenæ optimè præparatæ. Postea verò vtraque conterens oleo raphani concoxeris, erit tibi id quod in fornacibus aurum. Si verò non sit colore nitens, sale vncta quæ superius dicta sunt, & mysi & ferri croco conterantur, & rebus potentias comunicantibus, aurum fulgentius aureis pactoli arenis efficiēs. Si verò aurum habēs, duplum pondus facere volueris, nihil auferens ex qualitate, hoc ponderans duplo maiora pharmaca ponderato, mysi & berilli scobē vt sit quadruplum auri, quod ex ambobus constat: hæc miscens, seu temperans, affige auro, atque ea, vbi in crucibulum coniecēris, & ignitum feceris, extrahē, & teipso duplo ditior fies. Sed nostrum institutum erat, non vt de auro collustrando, neq; augendo, sed de conficiendo ageretur. Hoc itaque præstabo, quamuis aliquantulum digressa oratio alias artes obiter respexit.

Cinabaris igitur, & aureus flos æris, velut naturales quædam formæ lunari materiæ iniectæ, aureum corpus faciunt. Si igitur argentum liquefaciens medicinas miscendo temperaueris, sol tibi luna fiet, & si tale quid secueris, inuenies colorem, & ad omnem auri vsum argētum in aurum versum. Et luna aurum quidem facit, sol verò lu-

nam non facit: sola enim ipsa inde lumen habet: nec lunæ tantum, sed magno etiam lumini ministrat. Æris igitur corpus protrahens quantum par est, ceu quandam linguam oblongam facito. Postea super carbones reponens, in ipsum vulcanum concita, irradians nunc sale fossili, nunc ocre attica continue, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior planè fiet, ac glaucum colorē abiiciens, apparebit tota aurea. Cum talem fortasse Paris Venerem vidisset, Iunoni & Palladi anteposuit. Quoniam verò regiminis suprà meminimus, interpretabimur quidnam sibi nomen velit. Et quia chrysitidis tinctura indigemus ad opera, prius medicinam habere necesse est, ut ea in tempore utamur.

Chryfocolla terræ flos est, in Macedonia nascens, hanc aqua dulci purgans, & postea solaribus radiis exiccans, æris Scythici flore & chrysoleto simul solue, & commisce. Postea humido excremento inspissans in vitro reconde, totamque flammis calefacito: ex hac enim igneum pharmacum facies. Habes simul & regiminis significationem, quodue tincturam facit. Aurum verò sic facere poteris: Vbi plumbum igne liquaueris, sulphur viuum huic insperges, & igne vratur, donec vapor euanuerit. Postmodum aluminis scissilis & cinabaris par pondus capiens, miscensque in oximellite, liquato plumbo inspergito, itemque sulphur viuum (quod suprà) utrum solidum fiat, tum etiam colorem per cunctos poros capiens, propter hæc omnia aurum efficiatur.

Quidnam tibi igitur totam Democriti Abderita

ritæ sapientiam breuiter reuelabimus, nihil in-
tus in adytis relinquemus? Sed nec qui alios sa-
cris initiant hoc dicunt, neq; mystica diuinitio.
Stata autem tempora sacrorum principem con-
citarunt, ac rursus ille à debacchatione conquie-
uit, sacrisque initiatus compositum festinauit,
Sed ne molestè feras, si tibi primo ac sacrorū prin-
cipi, alius ipse sacrorum princeps sedeo. Tibi e-
nim præstantiora concredita sunt, ac tu de cœlo
Deum deducis, & euehis animam & mentem,
quæ in materia est, & applicas rei exemptæ à ma-
teria. Ego verò humi iaceo, ac naturæ contem-
plator sum, necdum retuli me ad rerū non aspe-
ctabiliū speculationem: quoniam nondum mi-
hi acutius lumen factum est. Hæc Psellus ad Xi-
philinum Patriarcham, & vltiâ. Nosti igitur quid
faciemus, inquit? Mihi quidem terræ adyta con-
credita sunt: tu verò illa cœlestia es consecutus.
Impertiamus ergo inuicem res quas habemus:
tu mihi egregia spectacula: ego verò tibi natura-
les effectus. Sed viden quid ego tibi fecerim, cū
enim auri fontes aperuerim, nec Atho concussi,
nec Pangeum commoui, nec venas quasdā sub-
terraneas reclusi, sed lapides inter se conterens,
& herbas quasdam miscens, ingenuè tibi ac vti-
liter aurū valdè pretiosum elaborauī. Huiusmo-
di aliquid tu mihi etiam comminiscere, nō in æ-
rem concitans, non sublimem tollens, sed aliqua
ratione in terris mihi ostende supercœleste bo-
num: nullibi enim est, sed vbiq; & in qualibet
vniuersi parte. Inuentum multos latet, quodque
intus in nobis est, in cœlo, errantes quærimus.
Sed doce quomodo propè est, & quomodo lon-

gius abest, non loco distans, sed dispositione propius accedens, quod longius abest. Dic quæ nam ratio est descensionis intelligentiæ? deinceps vsq; adeo descendens, quomodo rursus ascendit? In summa me manu ducas ad Deum. Si enim per satis angustum iter, contentus ero, si verò per iter nostri capax. His me sacris initiandum, si deduxeris, polliceor tibi me nullum reliquum scientiæ & naturæ opus, nullumque studij genus, vel antiquioris sapientiæ, vel arcana prætermissurum: sed tibi, si placuerit, quæ sub terra sunt, explicabo. At verò si tibi studiosissimè munus confero, tu autem mihi scientiam non ostenderis, ærea pro aureis minùs permutas: nec ob id tamen succensebo, nec tibi turpem ingrati animi notam inuram: sed sciam in vitro magis solare lumen Atticum succendi. Vis igitur me dicere, quod pro omnibus dico. Impensius ama, & vale.

S V M M A R I A D E C L A R A T I O E O -
rum, quæ dicta sunt hætenus ex De-
mocrito, per eni-
gmata.

VI D est spoliare, humiliare, corrumpere, solvere, & mortificare, omnemque materiam extrahere, vt spiritu incumbente ac patefaciente, sciatur id quod tingendi corpus vim habet? Ad quæsitam perfectionem accommodetur responsio. Hoc enim promptum & idoneum est ad perfectum complementum, ex speculationibus, quæ sub sensum cadunt, ad eas quæ intelligentia sola percipiuntur, ascen-

ascendendo, & magnum cœleste ornamentum
intuendo. Horum ornatum vbi contemplatus
fueris, super omnia mentem eleuans, magnamq;
& fat nitentem angelorum gloriam, tantumque
gaudium considerans, ne conuertaris deinceps
ad materiale huius humilis & abiectæ iam pa-
tefactæ scientiæ auri conficiendi notionem: sed
totum te ad superiora erigas, & ad splendorem
supernarum substantiarum alas mentis attollens,
innumerabiles & arduas harum pulchritudines,
ac aliud lumen, quod omne lumen superat inten-
tis, & internis oculis intuens, admirans, operaq;
omnia in mundo deponens, ac electam antè tem-
pus mortem animo cogitans, tecumque tuum
corpus mortificās: præterea verò tuam animam
abnegans, claris hymnis cunctorum Regem ac
dominum gloria glorificans, & laudans: tremore
verò timoreq; perculsus omnipotentem poten-
tiam mente contemplator, & ipsius bonitatem,
quæ omnem bonitatem superat, & quemadmo-
dum omnia producta sunt per eius inenarrabi-
lem sapientiam. Lingua torpet, mens quoq; ferre
non potest, vel prorsus inuestigare, vel recense-
re, quæ magnalia Dei omnipotentis menti con-
templanti verè sunt reposita. Hæc verò omnia in
nobis ipsis considerantes, studeamus etiam vt
cum omnibus, tanquam fratres per fidem, atque
delectationem, vniamur, & assimilemur, quan-
tum fieri potest, verbo Deo quod nos dilexit:
ipsumque Deum dominum nostrum adorantes,
amemus ex tota anima, ex tota mente, & ex toto
corde: tantumque thesaurum admirati glorifi-
cemus, vt tandem contubernio Dei dignati, per

ipsum gratia repleamur, & luce eius sapientiæ, quæ omnem naturam illustrat, ac mentem omnem illuminat. Cui laus in æternum.

Hæc Xiphilinus Patriarcha ad Michaellem Pselum, qui contrā retribuens ait: Accipe chrysolithi partem vnā, magnesiæ cinabrij partes tres: contere verò donec simul coniungantur, & commisceantur substantiæ, & nihil ampliùs sulphuris viui appareat: fit enim admodum nigrum, vt atramentū scriptorium, post tres dies coniiciens in lauacrū, impone ex liquore, qui solet abluere partes æquales, & abluere omnem tincturam excipiens, &c.

Chrysolitus est arsenicum, vt scis, vel lapis æthysius. Magnesia cinabrij est calcopyrites, vocatur & plumbum. Humor lauacri est radicis raphani nostri acetum radicatū cum suo sale, & ab eo per cohobationem tractum in solutiū. Ablue, inquit, donec rubigo eius egrediatur, & sic abit nihil ex ære remanente in plumbo. Hæc est magna solutio per euacuationem, æruginationem, denigratio, ablutio, &c. Procede vt scis. Euacuationem dictā accipiens in vasis relinque residere, & exprimens liquorem exicca, quod subsidet, hoc inuenies vt atramentum scriptorium, quod contere donec fiat perfectè citrinum, vel album priùs: ad hunc modum exiccando conteratur igne continuo, donec albescat, & candidissimum fiat. Vide igitur, ne dealbationis tempore deses sis: negligentia enim accidit, eò quòd non videtur illa pulchritudo: quoniam per hanc dealbationem sine vmbra æs fit, omnē suam terrestrem superfluitatem & crassitiem abiiciens. Si
igitur

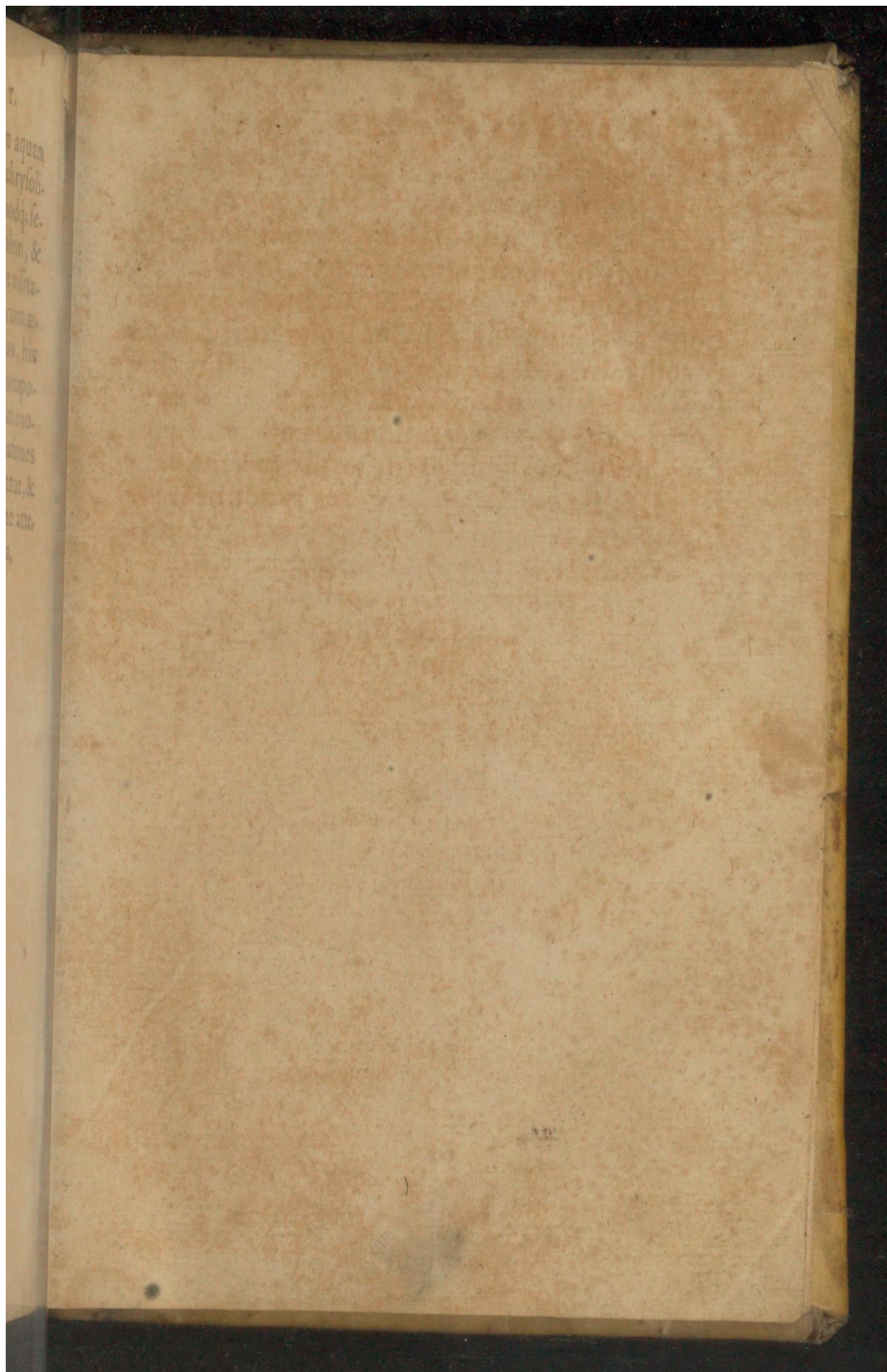
igitur æs dealbatur, spirituale fit, & denique nihil relinquitur, nihil deficit, præterquàm nebulæ & aquæ eleuatio. Zozimus ait: Vnum ordinem ego noui, duo opera habentem: prius, vt fluat per resinam (intellige per purgatorium suum) posterius, vt exiccetur humor Saturni per eleuationem in puluerem leuem. Ponas igitur lapidis leuis partem æqualem, cum repurgato, & contere abluendo & euacuando cum aceto extracto per alembicū, donec albescat, donec candidum fiat. Vide igitur dealbationis tempore, vt suprà, &c. Dulcificans igitur medicinam & exiccans, reponne, & medicinam ex æqua: Calcanthi partes tres, magnesiæ partem vnā, & medicinæ partem alteram, contere simul, irrigans ad solem cum aceto albo dies sex, & postea exiccans pone in fimo bouino, & sine vt vrantur per dies duos, vel tres, & tollens ab igne inuenies aurum tinctum vt sanguinem: hoc est, cinabaris Philosophorum, & æs clarum citrinum. Quid vobis (ait Senior) & multarum rerum syluæ? cū vna sit materia naturalis, & vna natura, quæ omnia superat. Tunc igitur per diuinam aquam solutum & fermētatum, vt fermentum panis, ac deinceps etiam chrysolito æquis partibus contrito & aqua soluto, secundū naturam suam per fluxionem, tingit omne corpus. Zozimus ait: Sol naturalis per chrysolithum spiritualis factus, secundū naturam tingit. Argentum etiam si dissoluamus per aquam, & spirituale faciamus per chrysolitum, æs tingit album. Hoc enim etiam aliis verbis dixit. Duæ enim tincturæ nulla alia re inter se differunt, nisi colore tantū: hoc est, vnā & eandem præpa-

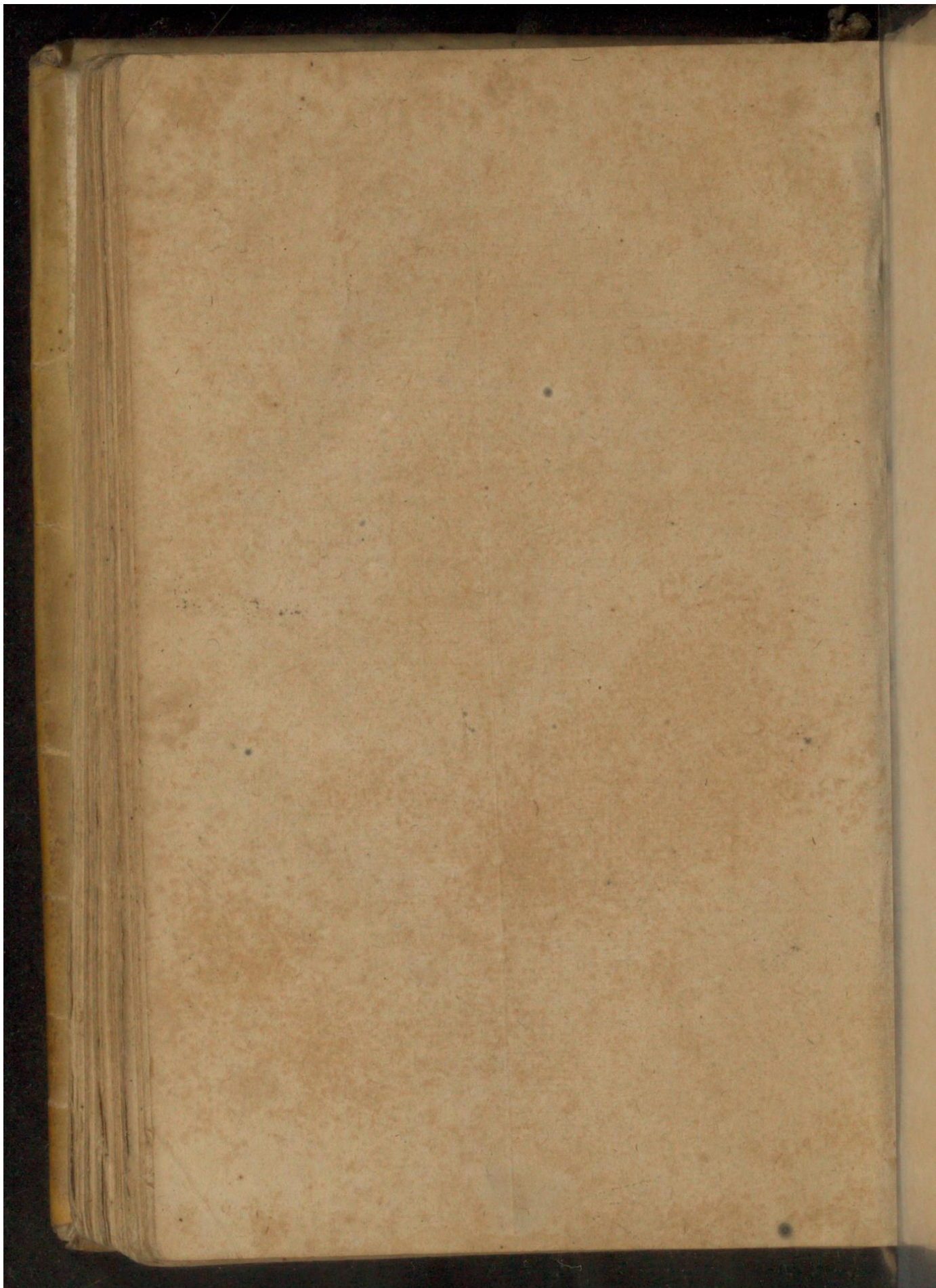
rationem habent: quia & per diuinam aquam
prius conteruntur, & postea verò per chryso-
litum spiritualis medicina fiunt, vnumquodq; se-
cundum propriam naturam tingit, sol solem, &
luna lunam, Per aquam diuinam intellige visita-
tionem occultorum. Aetius lapis igitur cum æ-
re colligatus, & cum oleo raphani reductus, hic
beatos Aegypti studiosos reddidit. Arte compo-
situm igitur erigens, ac latitantem naturam euo-
cans, per ipsam denique corporum formationes
facies, & sic corpora incorporea redduntur, &
incorporea corporea fiunt. Si omnia igne atte-
nuentur, & fuligo feratur, erunt varia,

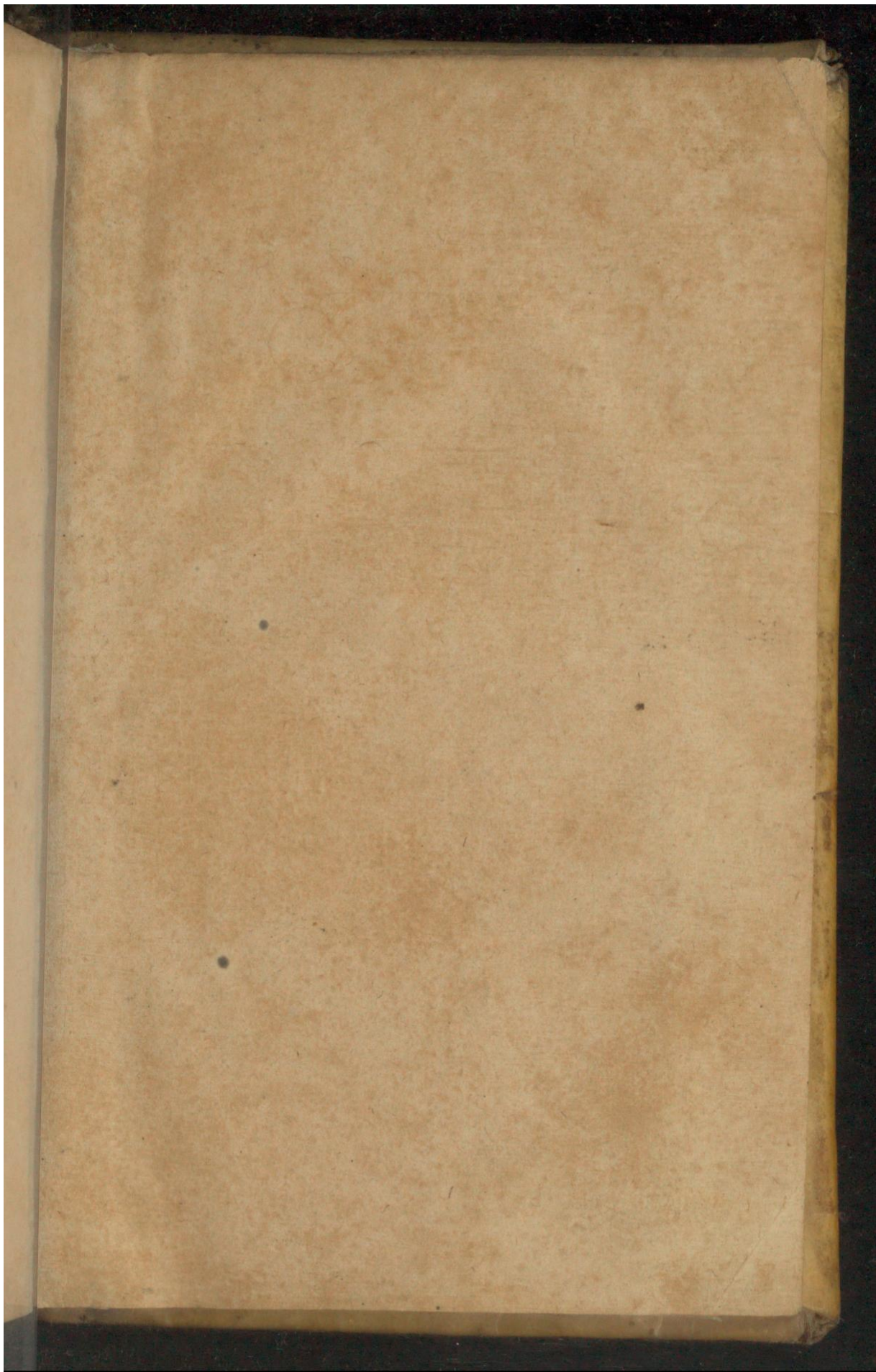
& infrangibilia corpora.

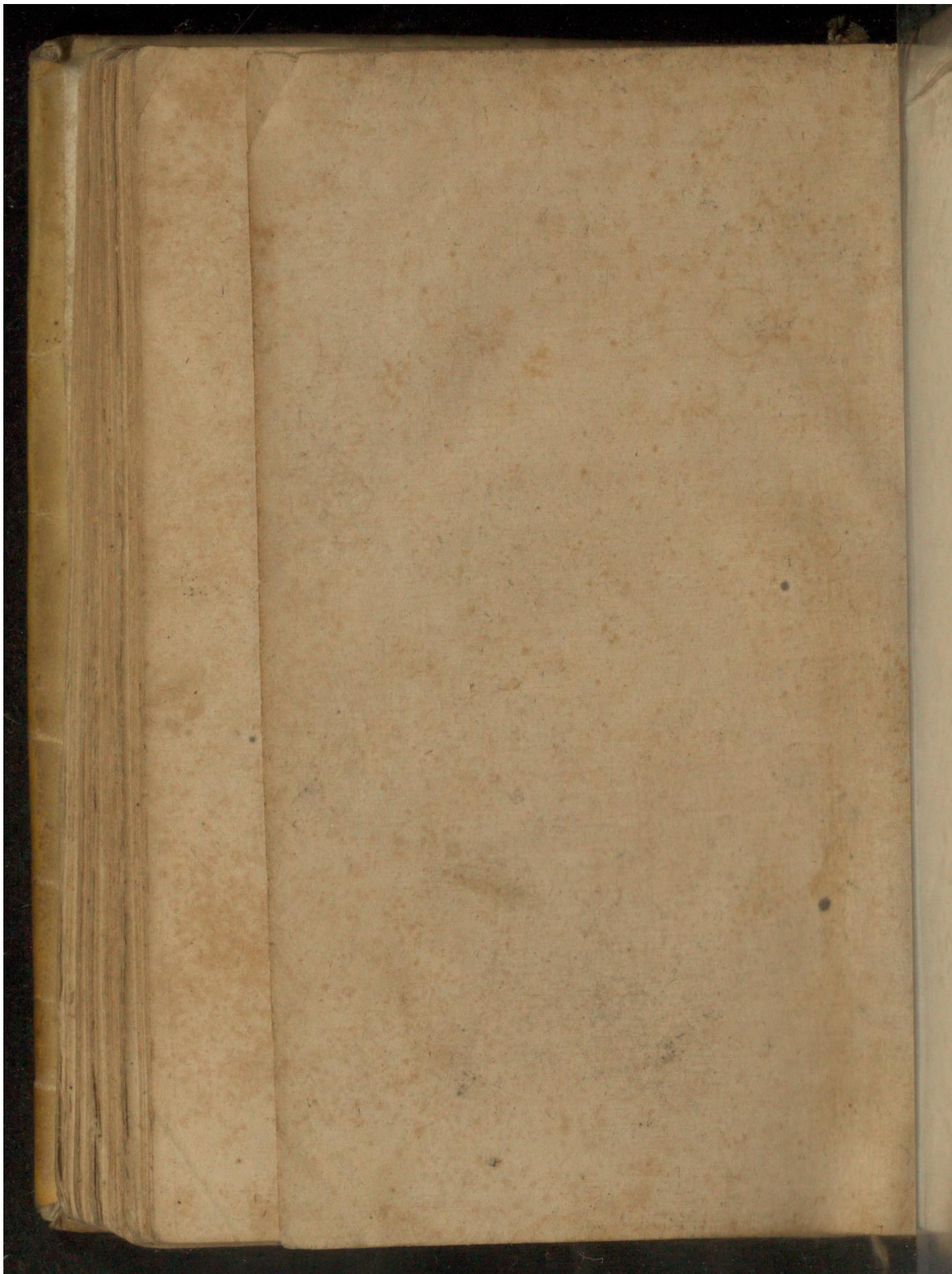
Laudetur Altis-
simus.

FINIS.

No

~~120~~